Sárospataki Tankerületi Központ
3950 Sárospatak, Kossuth u. 44.
Tel: 47/795-214

Deák Úti EGYMI

Rózsás Andrea Erzsébet
főigazgató
3980 Sátoraljaújhely

Deák út 31.

Ikt.sz: TK/051/00736-1/2025.

Tárgy: A 2025/2026-os tanévre vonatkozó intézményi dokumentumok jóváhagyása

Tisztelt Főigazgató Asszony!

A Sárospataki Tankerületi Központ, mint fenntartó a Deák Úti EGYMI (OM:203416, 3980 Sátoraljaújhely, Deák út 31.)alábbi intézményi dokumentumait ellenőrizte:
Pedagógiai Program
Szervezeti és Működési Szabályzat
Házirend

Figyelembe véve a 363/2012. (XII.17.), valamint a 77/2025. (IV.15) Kormányrendeletekben foglaltakat, a dokumentumok módosítása megtörtént, a szükséges véleményező jegyzőkönyvek csatolásra kerültek. A fenntartó a 2011. évi CXC. törvény 83.§ g) pontjában foglaltak alapján jóváhagyta a fenti dokumentumokban foglaltakat.

A Házirend ellenőrzése szintén megtörtént, amelynek betartására és betartatására kérem kiemelt figyelmet fordítsanak.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 3.§-ában foglaltakat figyelembe véve az intézményi **munkaterv** szakmailag megfelelő, megvalósítható, az intézmény tervszerű szakmai működését és a pedagógiai program időarányos megvalósulását biztosítja a tanítási év során. A jogszabályi hátteret és a fenntartó útmutatásait figyelembe véve határozza meg a 2025/2026-os tanév helyi rendjét, szakmai feladatainak, belső ellenőrzési tervének ütemezett teljesítését. A megvalósításához szükséges személyi és tárgyi feltételrendszer biztosított. Kérem, hogy a jogszabályban előírt munkanap áthelyezésekre a továbbiakban is nagy hangsúlyt fordítsanak és az abban foglaltak szerint szíveskedjenek eljárni.

A munkatervben szereplő feladatok finanszírozása a mindenkori költségvetés helyzetétől függ, minden esetben előzetes engedélyhez kötött.

Hivatkozva a 2011. évi CXC. törvény 27.§ (3) bekezdésére a közzétételről gondoskodni szíveskedjen.

Sárospatak, 2025. október 27.

Tisztelettel:

Donkó József
tankerületi igazgató

2025.

Pedagógiai Program

Rózsás Andrea Erzsébet
főigazgató
Deák Úti EGYMI
3980 Sátoraljaújhely, Deák út 31.

Tartalomjegyzék

1. Alapadatok 4
2. Az iskola nevelési programja 4
2.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 5
2.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 11
2.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 13
2.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 18
2.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai 22
2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 25
2.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje 34
2.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel 37
2.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata 40
2.10Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai 45
2.11. A felvételi eljárás különös szabályai 46
3. Az intézmény helyi tanterve 47
3.1 A választott kerettanterv megnevezése 47
3.2 A választott kerettanterv és a szabadon felhasználható óraszámok 48
3.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei 55
3.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása 56
3.5 Mindennapos testnevelés 62
3.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai 63
3.7 Projektoktatás 63
3.8 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 64
3.9 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái 66
3.10 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása 76
3.11 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei 78
3.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek 80
3.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei 81
3.14 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei 83
4. A Szakiskola Szakmai Programja 86
4.1. A képzést meghatározó jogi környezet 86
4.2. Az iskola szakképzési rendszere 86

4.3. A nevelő-oktató munka célja a szakképzésben 87
4.4. A célok elérése érdekében a szakiskola feladata 88
4.5. Habilitáció- rehabilitáció biztosítása 88
4.6. Kerettanterv a speciális szakiskolák számára 90
4.7. A tanulók tanulmányi munkájának, ellenőrzésének és értékelésének módja 99
5. A készségfejlesztő iskola 101
5.1. A képzést meghatározó jogi környezet 101
5.2. Pedagógiai alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások 103
5.3. A választott kerettantervek 104
5.4. A NAT pedagógiai feladatai, megvalósításának helyi szabályozása 106
5.5. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzésének és értékelésének módja 107
5.6. Képzési kimenet 108
6. Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény 109
6.1. Az EGYMI törvényi alapjai 109
6.2. Személyi feltételek, szakmai kompetenciák a megvalósításához 109
6.3. Az EGYMI feladatai – Utazó tanári hálózat 109
6.4. A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során 111
6.5. Szolgáltatási protokoll 115
7. Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése, oktatása 116
7.1 A súlyos és halmozott fogyatékosság meghatározása 116
7. 2. A rehabilitációs pedagógiai program 118
7. 3. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének, oktatásának pedagógiai alapelvei 122
7.4. Fejlesztő nevelés és oktatás személyi és tárgyi feltételei 123
7.5. A tanulói jogviszony 124
7.6. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 127
7.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga, gyakorlásának rendje 127
7.8. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének- oktatásának legfontosabb területei és a fejlesztés feladatai 127
7.9. A fejlesztő nevelés- oktatás tervezésének szempontjai 128
8. Óvodai nevelési program 149
8.1. Az óvodai nevelés célja, alapelvei 150

8.2. Gyermekkép, óvodakép, nevelés rendszere 151
8.3. Az óvodai nevelés feladata 153
8.4.Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai 162
8.5. Az óvodai élet megszervezése 169
8.6. Az óvoda gyermekvédelme 170
8.7. Az óvoda kapcsolatrendszere 170
9. Kollégiumi program 170
9.1. A kollégiumi nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései, feladatai 172
9.2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei 176
9.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok 182
9.4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei 183
9.5. A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve 185
9.6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elve 185
9.7 A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység 187
9.8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve 187
9.9. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás formái 188
9.10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek 188
10. Záró rendelkezések ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

1. Alapadatok

Név: Deák Úti Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Cím: 3980 Sátoraljaújhely, Deák utca 31.

Fenntartó: Sárospataki Tankerületi Központ

Feladatellátás helyei:

Székhely: 3980 Sátoraljaújhely, Deák utca 31.

1. telephelye: 3980 Sátoraljaújhely, Hajnal utca 8.
2. telephelye: 3885 Boldogkőváralja Kossuth utca 2.
3. telephelye: 3882Abaújkér, Rákóczi utca 8.

2. Az iskola nevelési programja

Nevelő- oktató munkánk területei

- Óvodai nevelés
- Általános iskolai nevelés-oktatás
- Fejlesztő nevelés-oktatás
- Szakiskolai nevelés-oktatás,
- Készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás
- Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése
- Kollégiumi ellátás
- Egész napos iskola (1. évfolyamtól 4. évfolyamig)
- Egyéb foglalkozások: napközi

Óvodai nevelés

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos)

Általános iskola

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi

fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos, érzékszervi – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)

Szakiskolai nevelés-oktatás

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos, érzékszervi – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)

A fejlesztő nevelés – oktatás

A köznevelésben való részvétel lehetőségének biztosítása a halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztése rehabilitációs program alapján.

Készségfejlesztő Iskola

Értelmileg akadályozott tanulók nevelése, oktatása.

Utazó gyógypedagógusi, konduktori hálózat

Utazó gyógypedagógusi, konduktori hálózat működtetése azoknál a sajátos nevelési igényű tanulóknál, akik a tankötelezettségüket többségi iskolákban, integráltan teljesítik.

Kollégium

Az intézmény valamely nevelési, oktatási formáját igénybe vevő tanulók kollégiumi ellátása.

2.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink

Az iskolánkban a nevelő-oktató munka a pedagógiai program alapján folyik.

Pedagógiai programunk magába foglalja a nevelési programot és a helyi tantervet, melyet általános érvényűnek tekintünk az intézményben folyó valamennyi iskolarendszerű képzés tekintetében. Ezért nem készítünk külön nevelési programot és helyi tantervet.

Intézményünk olyan pedagógiai munka végzésére törekszik, melynek középpontjában a sajátos nevelési igényű enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő, autizmussal élő és halmozottan fogyatékos tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll, az alapkompetenciák fejlesztésére építve, a környezeti feltételek figyelembevételével.

A törvényben meghatározott kötelező, nem kötelező tanórai és a tanórán kívüli, valamint rehabilitációs célú foglalkozásokat az alábbi pedagógiai alapelvek alapján szervezzük, mely alapelveknek az intézmény valamennyi szervezeti formájában és a benne folyó nevelő-oktató munka valamennyi mozzanatában érvényesülnie kell.

- Tudatosság és tervszerűség.
- Fokozatosság.
- Aktivitás.
- Állandó és folyamatos motiváció.
- Következetesség, a nevelő hatások egységének elve.
- Tanulási nehézségek, sajátos nevelési szükségletek figyelembevétele - fejlődési szinteknek megfelelő fejlesztés, egyéniesített nevelés:
    - érdeklődés, tapasztalat, szükséglet, belső pszichikus feltételek, mint pl.: adottság, képességbeli eltérések figyelembevétele,
    - a megismerő tevékenység pszichikus funkciói terén tapasztalható különbségek figyelembevétele, mint pl.: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, beszéd.
- Családias légkör és fegyelem együttléte.
- Kis lépésekben haladás.
- Pozitív személyiségjegyekre építés.
- A fejlődés differenciált értékelése.

Gyógypedagógiai oktató-nevelő munkánk során a differenciált, individualizált képesség-fejlesztést mindig szem előtt tartjuk, mivel gyermekeink eltérő egyéni képességekkel rendelkeznek. Az ismeretanyag tartalmát mindig az életkorhoz igazítottan építjük be nevelési oktatási programunkba, és soha nem tévesztjük szem elől a tanítási – tanulási folyamatban a gyermek motiválását, aktiválását, mert valljuk, hogy a gyermek ne csak passzív alanya legyen az oktatási- nevelési folyamatnak, hanem aktív résztvevője és gyakorlója is. Mindig törekszünk arra, hogy a gyermeket egyéni képességeinek megfelelően sikerélményhez juttassuk, a tanulási kudarc elkerülésének, illetve ennek az egészséges feldolgozásának érdekében. A tanítási-tanulási folyamat folyamatos, fejlesztő ellenőrzését, értékelését mind a gyerekre, mind a pedagógusra vonatkozóan, egyaránt alapelvünknek tekintjük, a fejlesztő értékelés soha nem maradhat el az oktatási-nevelési folyamatból. A fejlesztő és építő értékelés serkenti a gyermek teljesítményét, biztosítja számára a sikerélményt, amely nélkülözhetetlen a gyermek pozitív személyiségének fejlesztéséhez. A nevelés- oktatás során figyelembe vesszük, hogy az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség. A szenzoros és mozgásos közlések befogadására fogékonyabbak a tanulóink, ezért szemléletes rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel eredményesebb a fejlesztésük. Az értelmi fogyatékossághoz társuló egyéb fogyatékosságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia) jelentős mértékben befolyásolják az egész személyiség fejlődését. A pedagógiai folyamat során tág teret kell biztosítani a hátrányok kezelésére, az egyéni bánásmódra. A nagymértékű egyéni különbségek miatt a csoportok összetétele rendkívül heterogén. Ez a pedagógiai helyzet csak a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal, pedagógiai többletszolgáltatásokkal oldható meg optimálisan.

Céljaink

Az intézmény célkitűzései között első helyen szerepel a gyermekek, tanulók képességfejlesztése, a habilitációja, rehabilitációja, komplex gyógypedagógiai fejlesztése az életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően.

Pedagógusaink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni. A tanulók fogyatékosságának megfelelő, a legújabb pedagógiai kutatások eredményeire épülő módszertan alkalmazását, a legmagasabb szintű képzés nyújtását tartjuk a legfontosabb feladatnak.

Az iskolánkban folyó nevelőmunka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulóinkkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg:

- A tanuló személyiségének alapos megismerése.
- Az egyéni fejlettségből kiindulva a szocializáció optimális feltételeinek megteremtése.
- A szociális viszonyok, együttműködések tudatos alakítása. Tanulja meg a gyermek, hogyan figyeljen oda másokra, fejlődjön interperszonális képességük.
- Képességfejlesztés egyéni és kiscsoportos formában.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtás a képességek fejlesztése során. A tananyag tartalmát mindig gyermeki sajátosságokhoz, egyéni fejlődési profiljukhoz igazítsuk, ügyelve arra, hogy ne terheljük túl a gyermekeket.
- Hiányosan működő képességek korrekciója valamennyi területen és osztályfokon. A fejlesztés irányuljon a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, felzárkóztatására.
- Terápiás eljárások és eszközök alkalmazása.
- Olyan ismeretek nyújtása, elmélyítése, mely segítséget nyújt a pályaválasztásban, a munkavállalásban.
- Az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése.
- Az önálló életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A személyiség gazdagítása az önelfogadással, a mások elfogadásával.
- Az általános emberi értékek, társadalmi normák elsajátítása, azonosulás ezekkel az értékekkel.

Feladataink

Pedagógiai munkánk alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktiválásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos értékeket tanulóink elsajátítsák, és ez határozza meg viselkedésüket, magatartásukat:

- az alapdokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembevételével,

- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával,
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoport és az egyének kondícióinak megfelelően,
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása,
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően,
- a fejlesztési szakaszoknak megfelelő szűrő és diagnosztikus eljárások kidolgozása, adaptálása,
- a hazafias nevelés feladatainak megvalósítása, nemzeti kultúránk, hagyományainak ismertetése,
- a környezet iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése- környezetvédelem.

Az alkalmazott módszerek, eszközök, eljárások

Különböző célokat és feladatokat különböző módszerekkel, különböző szervezeti keretek között tudjuk hatékonyan megvalósítani. Nagymértékben segítik a differenciálást a tanulók képességeihez igazodó módszerek. Szükséges a hagyományos bemutatás, magyarázat mellett olyan korszerű módszerek alkalmazása, amelyek biztosítják a tanulók érdeklődésének fenntartását, a tapasztalati tanulás, a tanulók önálló ismeretszerzését. Építenek a tanár és tanulók közös tevékenységére, fejlesztik a tanulók gondolkodását, kommunikációs képességét, önismeretét, szociális képességét. A módszereket és a tanulásszervezési formákat mindenkor a didaktikai feladatoknak és a tanulók sajátosságainak kell alárendelnünk.

- Beszélgetés.
- Többoldalú és rendszeres szemléltetés.
- Megfigyelés.
- Kommunikációs gyakorlatok.
- Önálló ismeretszerzésre építés.
- Csoport munka.
- Differenciált munka.
- Tevékenykedtetés.
- Gyakorlás, megfelelő szinten történő rögzítések.
- Gyakori és nagyarányú ismétlés.
- A tanuló számára jól érthető magyarázat.
- Meggyőzés.

- Szó-beszéd kiemelt szerepe.
- Szívesen végezzék a tanulók a tevékenységeket.
- Játékosság.
- Folyamatos ellenőrzés, értékelés.
- Dicséret, jutalmazás (az elmarasztalás, büntetés kizárva)
- Feladatlapok.
- Könyvtári órák, foglalkozások.
- Projekt módszer.

Az oktatási módszereket és taneszközöket változatosan alkalmazza, ezek meghatározásakor figyelembe veszi az adott tantárgyat, a habilitációs és rehabilitációs tevékenység tartalmát, a meghatározott tanítási helyzetet, a tanulók életkorát, a tanulók értelmi, érzelmi, szociális állapotát. Az ismeretanyag tartalmát mindig az életkorhoz igazítottan építi be a nevelési-oktatási programba. A gyógypedagógus a tanulók megismerése érdekében hatékony tanuló-megismerési technikákra támaszkodik. Törekszik a gyermek motiválása, aktivizálására, sikerélményhez juttatására, a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatok nyújtására. Figyelembe veszi, hogy az ismeretszerzés, feldolgozás, alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség. Tevékenysége eredményessége érdekében munkájában kiemelt szerepet kap a szemléletes rávezetés, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés, az egyéni és kiscsoportos formában történő képességfejlesztés, a képességek fejlesztése során differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtás, terápiás eszközök és eljárások alkalmazása. Megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítja, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a differenciált, az egyéniesített fejlesztés.

Figyelembe veszi, hogy a nevelési célok szoros összefüggésben vannak a pedagógiai eszközrendszerrel, a módszerek szorosan összefüggnek egymással, rendszert alkotnak, bonyolult kölcsönhatásban érvényesülnek. A hagyományos bemutatás, magyarázat mellett olyan korszerű módszereket alkalmaz, amelyek biztosítják a tanulók érdeklődésének fenntartását, a tapasztalati tanulást, a tanulók önállóbb ismeretszerzését. A pedagógus közvetlen irányításával zajló frontális munkától, az aktív tanulásra ösztönző csoportmunkán át igyekszik eljutni tanulóink egyre nagyobb önállóságáig. Tevékenysége során figyelembe veszi, hogy gyermekeink elsősorban tapasztalati személyiségek, így törekszik arra, hogy a tanítás és nevelés egész folyamatában jelen legyenek:

- a saját tervezésű, differenciált feladatlapok, gyakorlóanyagok, szemléltető anyagok, IKT eszközök
- a tapasztalatszerzés
- a követendő mintaadás
- a gyakorlás
- a megerősítés

- a szerepjáték
- a fejlesztő játék
- a beszélgetés

Szervezeti keretek

Hatékony tanulás csak korszerű és változatos szervezeti formák alkalmazásával valósulhat meg. A hagyományos frontális osztálymunkát fel kell váltania a célszerű, konkrét pedagógiai szituációhoz és a tanulók sajátosságaihoz igazodó csoportos és egyéni munkának.

A pedagógus közvetlen irányításával zajló frontális munkától, az aktív tanulásra ösztönzőcsoportmunkán át juthatunk el tanulóink teljes önállóságáig.

A csoportmunka előnye, hogy a jó képességűtanulók dinamizmusa magával ragadja a gyengébb képességűtanulókat. Elősegíti az empatikus készségek, a szociális kompetenciák és a toleranciakészség fejlesztését.

Az egyéni munka előnye, hogy tanulóink saját ütemük szerint dolgozhatnak. A pedagógusnak nagyobb lehetősége van az egyénre szabott, differenciált feladatadásra tanári segítés mellett. Ez biztosítja a tanulók eredményes munkáját, ami növeli pozitív beállítódásukat, teljesítőképességüket, segíti önértékelésük kialakítását.

- Tanórák.
- Nem kötelező tanórai foglalkozások.
- Kiscsoportos foglalkozások.
- Felzárkóztató foglalkozások.
- Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs- és rehabilitációs órák.
- Változatos tanórán kívüli tevékenységek: szakkörök, múzeum, színház stb. látogatás, vetélkedők stb..
- Kirándulások, táborozás.
- Projekt óra.
- Erdei iskola.

Meggyőződésünk, hogy optimális bánásmóddal, az intézmény által biztosított többletszolgáltatásokkal a tanulók fejlesztése eredményhez vezet.

A sajátos elvek, célok, tartalmak és szervezeti keretek a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók eredményes nevelhetőségét szolgálják.

Mindehhez igyekszünk olyan iskolai légkört teremteni, amelyben a felnőtt, a gyermek jól érzi magát, ahol az emberi, a társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a különbséget, a másságot is elfogadva.

2.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelő-oktató munka fejlesztő szándékú beavatkozás a tanuló személyiségébe. Fejlesztő célzatú pedagógiai hatásainkat csak úgy tudjuk célirányosan tervezni és elképzeléseinket megvalósítani, ha alaposan ismerjük tanítványainkat és azokat a feltételeket, amelyeket befolyásolni, megváltoztatni kívánunk. A tanulói személyiség életkori és egyéni jellemzőinek alapos megismerése nélkül egyszerűen nem beszélhetünk céltudatos fejlesztő munkáról.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatainkat a NAT követelményeinek figyelembevételével határoztuk meg. Nevelési programunk, illetve Helyi tantervünk tanórai és tanórán kívüli formái tartalmazzák azokat a feladatokat, tevékenységeket, melyek iskolánk tanulóinak személyiségfejlesztését szolgálják. Az iskola széles tevékenységkínálatával, változatos pedagógiai módszereivel, személyiségfejlesztő oktatásával az élményszerzés örömét szeretné megvalósítani. Az iskola nevelői tevékenységében törekszik a családi szocializációban megmutatkozó hiányok pótlására: a morális magatartás, a társas viselkedési normák elsajátítására, a viselkedési készlet gyarapítására, a segítő, a karitatív, egymást tisztelő, empátiás magatartás kiépítésére, az illemszabályok betartására.

A tanulói személyiség megismerésének alapelvei iskolánkban

- A teljes tanulói személyiség megismerésére kell törekednünk.
- A megismerés színtere a teljes tanulói tevékenységrendszer.
- Csakis a sokféle megismerési mód és sokirányú megközelítés adhat differenciált és valósághű képet a tanulóról.
- Az életkori és egyéni jellemzőket egységben, mint egyéni sajátosságot kell figyelembe venni.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- Az elvárt, helyes magatartási, viselkedési szokások kialakítása, korrekciója.
- A társas kapcsolatok, kötődések kialakítása.
- A feladat és szabálytudat erősítése.
- Az énkép, az önértékelés alakítása.
- A személyiség gazdagítása, formálása.
- Az érzelmi egyensúly, a fogékonyság, az aktivitás megteremtése.
- Az érzelmi világ, a kötődés erősítése.
- A kommunikációs és szocializációs képességek gazdagítása.
- Az önmegvalósítás igényének kialakítása.
- Megismertetni a testi-lelki fejlődés szakaszait.

- A szociális és jellemtulajdonságok, a közösségi és a csapatmunka, a társakkal való együttműködés erősítése, egészséges versenyszellem kialakítása.
- Olyan személyiségjegyek kialakítása – a tantárgyak sajátos tartalmával és eszközrendszerével – melyek felkeltik a szakmák iránti érdeklődést, segítik az eredményes szocializációt.
- Fejleszteni a kreativitást, a kreatív gondolkodást, a megismerő és befogadó, valamint alkotó képességet.
- Az érdeklődés, fogékonyság felkeltése, a környezet esztétikai és más látható értékei iránt.

A feladatok megvalósításának kritériumai

- Olyan barátságos, toleráns légkör, ahol lehetőség van a közvetlen érzéki tapasztalatszerzésre, a gyakorlati cselekvésre, a konkrét megfigyelésre, melyek révén lehetőségünk van tanulóink személyiségének pozitív irányba történő fejlesztésére.
- Egyéni adottságok figyelembevétele differenciált módon.

Eszközeink

- Saját élményre épülő beszélgetések.
- Bensőséges beszélgetések.
- Játékos gyakorlatok.
- Szituációs- és szerep játékok.
- Kreativitást fejlesztő foglalkozások.
- Drámajátékok.
- Elemző értékelések.
- Helyzetek megítélése.
- Vélemények elmondása, megvitatása.
- Konfliktuskezelő technikák elsajátítása.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok megvalósításának színterei

- Tanórák, kiemelt szerepe van az osztályfőnöki óráknak.
- Egyéb iskolai tevékenységek, foglalkozások (napköziotthon, szakkör, sportkör, óraközi szünet, projekt órák, tanulmányi kirándulás, erdei iskola, tábor stb.).
- Otthoni tevékenységek (tanulás, házkörüli munka, hobbi tevékenységek stb.).
- Egyéb családon és iskolán kívüli tevékenységek (baráti kapcsolatok, szabadidős programok, játékok, szórakozások stb.).

2.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az egészségnevelés terén:

Célunk a pozitív énkép megalapozása, a pozitív tulajdonságok megerősítése az önbecsülés és a tolerancia kialakítása. Szeretnénk világossá tenni tanítványaink számára, hogy életminőségük jobbá tételében személyes felelősségük döntő, ezért helyezünk nagy hangsúlyt az egészség gondozásához szükséges készségek alapozására. Az egészséget veszélyeztető szerek és helyzetek ismertetése mellett fejleszteni kívánjuk döntésképességüket is. Tudatosítjuk az egészség és környezet összefüggéseit.

A tanulók egészségről, illetve környezetről alkotott szemlélete ne elszigetelt ismereteken alapuljon, hanem egységben lássák azokat.

A gyermek testi szükségletei kielégítése során a szokások alakításához elengedhetetlen a felnőtt mintája, szeretete. Az érzelmi biztonság segíti az önmagát kipróbáló gyermeket az önkiszolgálás tevékenységrendszerében.

Az egészséges szemléletű nevelés olyan életrendet kínál a gyerekeknek, amely figyelembe veszi a gyermek fejlődésének egyéni ütemét, és az életrendi tevékenységeket.

Intézményünkben a tanulók az életkoruknak képességeiknek megfelelő szinten – tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészségmegőrzés szempontjából a legfontosabb ismeretekkel, melynek módszerei:

- önálló szervezésű programok
- meghívott előadók, szakemberek felkérése
- versenyek szervezése (plakátkészítés, egészséges étrend összeállítása, tisztasági verseny, vetélkedők, tudáspróbák)
- kirándulások
- a város szociális hálózatához való csatlakozás
- problémamegoldó gyakorlatok
- szituációs játékok
- részvétel a helyi egészségvédelmi programokon
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenése
- a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére vonatkozó programok szervezése
- drogmegelőzési stratégia

Feladatai:

- helyes életritmus kialakítás
- esztétikus terítés, kulturált étkezési szokások kialakítása

- a gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozása
- az öltözködés a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza
- a gyermek mozgásigényének kielégítése változatos tevékenységeken keresztül
- a szabadban eltöltött idő növelésével a gyermekek edzése, ellenálló képességének növelés
- a gyermekek egyéni alvásigényének kielégítése, nyugodt légkör biztosítása
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása szakemberek bevonásával

A napirendet a pedagógusokrugalmasan kezelik, igazodva a tanulók fogyatékosságához, egyéni szükségleteihez. Ez a viszonylagos kötetlenség lehetőséget ad a gyermeknek, hogy saját ritmusa és igénye szerint végezhesse napi tevékenységeit. A napirend mégis biztosít egy keretet, hogy mely tevékenységnek mikor van az ideje, hisz az étkezések (reggeli, ebéd, uzsonna), a mozgás, a játék, a pihenés a napnak mindig ugyanabban a szakában zajlik, s a helyes életritmus kialakítására nyújt lehetőséget.

A táplálkozás területén, mivel saját konyhával nem rendelkezünk, nagy hangsúlyt fektetünk a kulturált, helyes étkezési szokások kialakítására. Fontos számunkra az esztétikus terítés, melyet a gyerekek már maguk végeznek, valamint az étkezés közbeni kulturált viselkedés szabályainak megismerése, betartása. Emellett törekszünk arra, hogy megismertessük a gyerekeket az egészséges táplálkozás alapjait, napirendünkbe beiktatva zöldség- és gyümölcsfogyasztást.

A testápolása gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását szolgálja. A gyermekek utánzással sajátítják el a tevékenységeket, szokásokat, ezért nagyon fontos a felnőttek példamutatása.

Az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben. A gyermek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel és levehető legyen.

A mozgásbelső igény, élmény a gyermek számára, melyet felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. A gyerek mozgásigénye egyénileg eltérő. A gyermeki mozgásigény kielégítését változatos tevékenységek biztosítják.

Az edzésfolyamatában a gyermek ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz, ezért fontos, hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban.

Kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat;

- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel,
- a táplálkozás,
- az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre,
- a családi és kortárskapcsolatok,
- a környezet védelme,
- az aktív életmód, a sport,
- a személyes higiénia,
- az elsősegély-nyújtás alapismeretei,
- a szexuális fejlődés területén.

Az egészségnevelés az oktatás és a nevelés valamennyi területén jelenjen meg:

- fizikai edzettség, ügyesség fejlesztése,
- a mindennapos testnevelés alsó és felső tagozatban biztosítja a lehetőséget a játékos foglalkozásra,
- az iskola tisztaságának javítása, (DÖK tisztasági versenye, szelektív hulladékgyűjtés)
- a pedagógusok és az iskola felnőtt dolgozói legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői, rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amellyel a fenntarthatóság eszmeiségét és gyakorlatát hitelesen tudják közvetíteni.
- környezettudatos szemléletmód kialakítása (tablók készítése, takarékoskodás az energiaforrások - a víz és áram- használatával, megújuló energiaforrások megismertetése)
- fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodását, önálló ismeretszerzési képességét (könyvtári kutatás, folyóiratok, szakkönyvek, internet felhasználásával témák kidolgozása)

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata. Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

Testnevelés órák:

- a mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása
- játékos, egészségfejlesztő testmozgás
- az iskolai sportkör foglalkozásai;
- tömegsport foglalkozások;

Környezetismeret:

- a test alapvető felépítése, működése,
- az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzői

Természetismeret:

- Az emberi egészséget veszélyeztető tényezők
- Az érzelmek és a viselkedés kapcsolata
- Az étrend szerepe az egészséges táplálkozásban
- Az alkoholfogyasztás, a dohányzás és a kábítószerek egészségkárosító hatása
- Az emberi szexualitás
- Családi élet és kapcsolatok
- Elsősegély-nyújtási ismeretek

Biológia, egészségtan:

- környezet- egészségügyi problémák megelőzése és mérséklése
- testi – lelki egészséget megőrző életviteli technikák
- elsősegély-nyújtási ismeretek

Technika és életvitel:

- egészséges táplálkozás, táplálkozási szokások bemutatása, a konyha tisztasága
- környezetkímélő konyhai tevékenységek,
- háztartási hulladék kezelése, szelektív hulladékgyűjtés,
- tápanyagszükséglet, az energiaszükséglet és az életmód összefüggései
- élelmiszerek tartósításának egészségügyi szempontjai
- öltözködés, személyes higiénia,

Fizika:

- az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés)
- a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közti analógiák

Kémia:

- az emberi szervezetre káros anyagok megismerése, használatuk csökkentése

Az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek:

- az ember testi, lelki sajátosságai, viselkedési formái
- serdülőkori változások, viselkedés, önismeret, önfegyelem
- bőr-, szépségápolás és öltözködés
- mozgás
- napirend, bioritmus
- mozgásszervi elváltozásokat javító speciális gyakorlatok
- az egészséges táplálkozás
- nemiség, szexualitás
- betegség, egészség
- megelőzés
- fertőzés, védőoltások
- élvezeti szerek, szenvedélybetegségek
- nikotin, alkohol, kábítószer, energiaital
- veszélyforrások, veszélyhelyzetek
- lakásban, iskolában, utcán
- tűzbiztonsági tudnivalók
- közlekedési táblák, szabályok
- az egészséges környezet kialakítása
- elsősegély-nyújtási ismeretek

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- szakkörök
- minden évben gyalog- vagy kerékpártúra szervezése;
- minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az ötödik-nyolcadik évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;
- az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében. (A tanulóknak évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton kell részt venniük.)

Taneszközök:

Az iskolatitkár irodájában mentőláda van az alapvető felszerelésekkel, a fent említett tantárgyakhoz kapcsolódó szemléltetési eszközeink, interaktív táblák, segédanyagok, ppt-k.

Folyamat értékelése: olyan kérdésekre kapunk választ, hogy hogyan fogadják a diákok a törekvéseinket, hányan vesznek részt a programokon, hányan jelentkeznek olyan szakkörbe, amelyek az egészséggel közvetlen kapcsolatban vannak.

Jövőkép: Célunk az, hogy olyan tanulókat bocsássunk ki 12. év végén, akikben erős a motiváció az egészséges életvitelre, képesek a felnőtt társadalom kihívásaihoz való alkalmazkodásra.

2.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- Harmonikus közösség kialakítása.
- Meleg, emberi kapcsolatok megteremtése.
- Kitűnő, nyílt, demokratikus munkalégkör biztosítása.
- A „mi” érzés, csoportszellem kialakítása.
- Társas kapcsolatok kialakítása.
- Minden tanuló tapasztalja meg a csoporthoz tartozás örömét.
- Vállaljon érdeklődésének és képességének megfelelő szerepet, tevékenységet.
- Megfelelő viselkedési formák, szabályok kialakítása.
- Az alkalmazkodó képesség fejlesztése.
- Normák, szabályok következetes kialakítása.
- Csoport munkák kialakítása.
- Kulturált szabadidő eltöltési szokások megalapozása.
- Tanulók bevonása a tevékenységek tervezésébe, előkészítésébe, lebonyolításába.
- Önálló döntésre nevelés.
- Ünnepekhez kapcsolódó pozitív érzelmek kialakításával biztosítani a nagyobb közösséghez, nemzethez, országhoz való kötődést.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok megvalósításának színterei

- Osztályközösségek/kollégiumi csoport/óvodai csoport
- Napköziotthon közösségei.
- Szakköri közösségek.

- Iskolai közösség.

Eszközeink

Megegyezik a személyiségfejlesztést segítő eszközöknél felsoroltakkal.

Célunk olyan közösségek kialakítása, melyek segítik a gyermekek sokoldalú fejlődését, képességeik kibontakozását, miközben a csoport valódi közösséggé formálódik.

Azon dolgozunk, hogy a gyermekek ismerjék meg a közösséghez tartozás érzését, a közös tevékenység örömét, alakuljon ki olyan értékrendjük, amelyben az egyéni és közérdek egyaránt szerephez jut.

- Arra törekszünk, hogy a gyerekek ismerjék meg önmagukat, társaikat és nevelőiket. Tudjanak együtt dolgozni, és a felmerülő konfliktusokat megfelelően kezelni.
- Megalapozzuk az önálló véleményformálás és véleménynyilvánítás képességét.
- A különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások létezésének elfogadására neveljük őket.
- A beteg, sérült, fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó, megértő és segítőkész magatartást alakítunk ki a gyerekekben.
- Arra neveljük tanulóinkat, hogy kötelességeiket végezzék el és éljenek jogaikkal.
- A tanulók közös tevékenységük megszervezésére, érdekeik képviseletére és védelmére, az információk közvetítésére diákönkormányzatot hoznak létre.
- Az IKT alkalmazások szorgalmazása a közösségi eredmények, események, feladatok érdekében.
- Az új módszerek, eljárások, pl.: témahét, projekt hozzájárulhatnak az együttműködés, közösségalakítás fejlesztéséhez.

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A gyermek harmonikus fejlődése és eredményes tanulmányi munkája érdekében kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő együttműködésre van szükség.

Az együttműködés formái:

- szülői értekezlet,
- fogadó óra,
- szülői szervezet megbeszélései,
- diákönkormányzati megbeszélések
- egyéni kapcsolattartás,
- nyílt nap, nyílt tanóra,

- családlátogatás,
- iskolai és iskolán kívüli közös programok,

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- Az együttműködés formáit a gyerekek és a szülők változó igényeinek és elvárásainak megfelelően igyekszünk bővíteni és fejleszteni. Ha igény merül fel, az együttműködésre újabb alkalmakat biztosítunk (rendkívüli szülői értekezlet, szakmai előadás szülőknek, pályaválasztási tanácsadás, üzemlátogatás, tanár-diák fórum, jótékonysági bál, kirándulás).
- Intézményünkben a pedagógusok új típusú együttműködését alakítjuk ki: megismerjük, megvitatjuk egymás gyakorlatát, szakmai tapasztalatainkat folyamatosan megosztjuk egymással.

Az új pedagógiai módszerek és eljárások alkalmazása lehetőséget nyújt a pedagógus-tanuló, a pedagógus-szülő és a tanuló-tanuló viszony korszerű formáinak kialakításához.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái

Intézményünkben fontosnak tartjuk a partnerközpontúságot, ezért folyamatosan kapcsolatot tartunk közvetlen és közvetett partnereinkkel. A kapcsolattartás valamennyi formáját kihasználjuk, mivel tudjuk, akkor lehetünk eredményesek, ha együttműködünk partnereinkkel.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Szülői munkaközösség gyűlései
- Családlátogatások (szükség szerint)
- Szülői értekezletek
- Fogadó órák
- Nyílt tanítási napok
- Rendezvények, programok alkalmával
- Személyes beszélgetések
- Internet
- Iskolai, intézményi honlapok
- Tájékoztató füzet, Ellenőrző könyv

A tanulókkal való kapcsolattartás formái, pl.:

- Tanórai, tanórán kívüli foglalkozások alkalmával
- Személyes beszélgetések
- Diákközgyűlés

- Iskolagyűlés
- Diákönkormányzat
- Internet
- Iskolai, intézményi honlapok
- Tájékoztató füzet, Ellenőrző könyv, egyes tagintézményekben E-napló

A pedagógusokkal való kapcsolattartás formái:

- Értekezletek, megbeszélések alkalmával
- Rendezvények, programok alkalmával
- Személyes beszélgetések
- Szakmai továbbképzések
- Szakmai napok
- Internet
- Iskolai, intézményi honlapok
- E-napló
- Faliújság, hirdetmények

Egyéb partnerekkel való kapcsolattartás formái, pl.:

- Értekezletek, megbeszélések alkalmával
- Rendezvények, programok alkalmával
- Személyes beszélgetések
- Internet
- Iskolai, intézményi honlapok

A pedagógus kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi. A gyógypedagógus képes partneri együttműködésre a tanulókkal, kollégáival, az iskola más munkatársaival, a szülőkkel, a tanulók és az iskola életében szerepet játszó szakemberekkel, intézményekkel, szervezetekkel a pedagógiai folyamatban betöltött szerepüknek megfelelően.

Iskolai ünnepélyeken, hagyományos iskolai rendezvényeken és az éves munkatervben rögzített rendezvényeken a gyógypedagógus megjelenik, azok előkészítő, szervező munkáiban részt vesz és ott a gyermekekkel kapcsolatos teendők ellátja. Együttműködik más intézményekkel. Szükség esetén kapcsolatot tart az egészségügyi szolgáltatás szakembereivel (gyermekpszichiátria, az intézmény iskolaorvosa, védőnő), a különböző karitatív, nonprofit és a helyi civil szervezetekkel. A gyógypedagógus a gyermek – és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatokban közreműködik.

Az iskolában működő diákönkormányzat

A diákönkormányzat tagjai az osztályok által választott gyermek képviselők, akik javaslattételi jogokkal rendelkeznek az őket érintő kérdésekben, a Házirenddel, az éves programokkal kapcsolatban.

2.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

Az intézmény valamennyi dolgozójának konkrét feladatait a munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógus általános feladatai közé tartozik, hogy olyan légkört teremtsen, mely megalapozza mind a szülőben, mind a gyermekben, mind a kollégákban a bizalmat.

A pedagógus **alapvető feladata** a rábízott tanulók tanítása, mellyel összefüggésben feladatai:

- a kötelező, óratervi tanítási órák,
- tanításra való felkészülés, a tanítás megtervezése,
- tanítási órákra való rendszeres didaktikai, módszertani felkészülés, szervezési előkészületek, foglakozási vázlatok, tervek készítése,

A gyógypedagógus pedagógiai munkája során éves tanmenetet készít, tematikus egységekre és órákra lebontva. A pedagógiai folyamat során a terveit felülvizsgálja, értékeli a tanulók és önmaga munkáját, ennek megfelelően képes az előzetes terveken változtatni. A bemeneti és kimeneti mérések eredményeinek összehasonlításával reflexióiban értékeli a választott módszerek, eszközök, hatékonyságát. Pedagógiai munkájában azonosítani lehet a PDCA-ciklust. (plan - tervezés, do – cselekvés, check – ellenőrzés, act – beavatkozás).

Elvek, mely meghatározzák a pedagógus mindennapi munkáját

- A tapasztalatszerzés és az állandó önfejlesztés szükségességének elve
- A következetesség elve a nevelés-oktatás során
- A saját képességek, a saját szinthez való fejlődés képességének elve
- A komplexitás elve

A pedagógusok helyi intézményi feladatai

- Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait és feladatait ismeri, és önmagára nézve kötelezőnek elfogadja.
- Szakmai felkészültségével, megjelenésével, viselkedésével és beszédstílusával példaként áll a diákok és szüleik előtt.
- Elvégzi a személyiség- és közösségfejlesztéssel, valamint az egészség- és környezeti neveléssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat.
- Szükség esetén a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat ellátja.
- Az iskola helyi tantervének megfelelően tervezi és szervezi óráit.

- A szülőkkel, a tanulókkal és az intézmény partnereivel a nevelési programban meghatározott rend szerint tartja a kapcsolatot.
- Az ellenőrzést, értékelést és minősítést a helyi tanterv elvei szerint végzi.
- Ismeri és követi az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez szükséges írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátait.
- Oktatással kapcsolatos dokumentumok elkészítése, vezetése, szükség esetén módosítása

Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról is gondoskodik a tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez igazodva, melyek az iskola pedagógiai értékközvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

E körben minden pedagógusnak van feladata, mindig az adott tanórán és a tanórán kívül folyó munkájához igazítva a feladat végrehajtását.

Ezek közé tartoznak

- az erkölcsi ismeretek,
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képző ismeretek
- az előítéletek felismerésére, tudatosítására való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drogprevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés
- környezettudatos nevelés

A hatékony, minél eredményesebb oktató-nevelő munka alapvető feltétele a jó munkafegyelem mellett az alkotó, nyílt, demokratikus iskolai légkör megléte.

További általános feladatok:

- Magatartásproblémák kezelése
- Képességfejlesztés
- Önismeretfejlesztés
- Önbizalom erősítése
- Felzárkóztatás
- A betanító pedagógus segítse az osztályfőnök munkáját
- Konfliktuskezelés az intézményen belül

- Értekezleteken való részvétel
- Szabadidő hasznos eltöltésére irányuló programok szervezése
- Tanulók felkészítése az iskolai műsorokhoz, versenyekhez
- Az intézmény vezetősége utasításainak, intézkedéseinek végrehajtása
- Az osztály-, tan- és fejlesztőtermek rendjének megőrzése

A gyógypedagógusok törekednek a kollegiális kapcsolatok ápolására, a folyamatos kapcsolattartás és együttműködés megvalósulására a nevelőtestület más tagjaival nevelési és szaktárgyi kérdésekben. Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai és tanulásszervezési eljárások (pl. projektoktatás, témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.

Osztályfőnöki feladatok:

Az osztályfőnök olyan pedagógiai kompetenciával rendelkező szakember, akinek erkölcsi és jogi felelősséget kell vállalnia valamennyi rábízott tanulóért. Nevelő munkáját a tanuló egyéni fejlődéséhez, tempójához és szociális hátteréhez igazítja, tiszteletbe tartva az egyes tanulók emberi méltóságát és az esélyegyenlőség érvényesülését. Tartja a kapcsolatot az osztályában tanító pedagógusokkal, és a gyermekek szüleivel. Titoktartási kötelezettség terheli a gyermekekkel és családjukkal kapcsolatosan szerzett információkat, adatokat illetően

A gyerekek osztályközösségi létének keretét általában az osztályfőnök teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az iskola szellemiségén, a vezetői elvárásokon túl az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságkép kialakulásában. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, melyek a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységek, a különböző iskolai programkínálatok. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők is kiegészítik és összefűzik az egyes szaktárgyakat. Igényessége, elvárásai, értékrendje a tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolja.

A környezet megóvására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Az osztályfőnök feladati:

- Osztályfőnöki cselekvési terv készítése
- Az osztállyal kapcsolatos adminisztráció ellátása
- A mulasztások számontartása
- A szülők tájékoztatása gyermekük iskolai előmeneteléről
- A szülők tájékoztatása aktuális iskolai ügyekről
- A közösségi élet kialakulásának elősegítése

- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel
- A tanulók tájékoztatása iskolai ügyekről
- A tanulók egyéni problémáinak megismerése
- A tanulók személyiségének alakítása
- Rendszeres konzultáció az osztályban tanító tanárokkal
- A fegyelem biztosítása
- A tanulók ügyeinek képviselete az iskola előtt
- Kirándulások és szabadidős programok szervezése
- A tanulók tanulmányi előmenetelének segítése
- A tanulók otthoni körülményeinek megismerése
- Az osztály és a tanárok közötti viszony koordinálása
- Fegyelmi büntetés kiosztása
- A lemaradók felzárkóztatásának elősegítése
- A gyerekek differenciált fejlesztése
- A tanuláshoz szükséges tankönyvek kijelölése
- A gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátása
- A pályaválasztásban való segítségnyújtás

2.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

Intézményünkbe csak a Megyei/Országos Szakértői Bizottság javaslata alapján csak **sajátos nevelési igényű** tanuló vehető fel.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Integráltan oktatható autista tanulók fogadásának lehetősége

Iskolánk, mint EGYMI az együttnevelésre vállalkozó iskolák speciális megsegítését is ellátja. Módszertani segítséget nyújtunk az intézmény vezetése, a pedagógusok számára (speciális eszközök ajánlása, beszerzése, tankönyvi ajánlás, új módszerek megtanítása, alkalmazása, tanmenetjavaslat, értékelési javaslat, egyéni fejlesztési terv készítése, illetve az elkészítés segítése, kölcsönözhető eszközeinket szükség esetén rendelkezésükre bocsájtása).

Nemcsak a pedagógusokat kell az integrációs folyamatban segíteni, felkészíteni, hanem a tanulókat is. Az integráltan oktatott tanulók számára utazó gyógypedagógiai hálózat keretein belül habilitációs/rehabilitációs órákat biztosítunk. Az EGYMI elkötelezett abban, hogy készség- és képességfejlesztést, érték- és normaközvetítést, individuális fejlesztést, illetve terápiás segítséget biztosítson az együttnevelésében részt vevő SNI tanulónak.

Azoknál a tanulóknál, ahol az integráció csak fokozatosan, lépésről lépésre vezethető be, vállaljuk a fordított integrációt addig, amíg el nem érik azt az állapotot, fejlettségi szintet, melynél a visszahelyezés már minden érintett fél számára egyértelműen megnyugtató.

A bekerülés feltétele:

A tanulónak rendelkeznie kell érvényes szakértői véleménnyel, melyben a diagnózis egyértelműen meghatározza a pervazív fejlődési zavarok (BNO F84) körébe tartozó gyermekkori autizmus, az atípusos autizmus, az Asperger szindróma, az egyéb pervazív (átható) fejlődési zavar, nem meghatározott pervazív (átható) fejlődési zavar valamelyikét függetlenül attól, hogy társul-e mellé értelmi fogyatékosság. A szakértői véleményben az ellátásra jogosult intézményként a mi iskolánk legyen kijelölve.

A nevelő, oktató munka szervezeti, tartalmi keretei

Az autista tanulók iskolánkban külön, az e célra létrehozott osztályokban tanulnak. Mindkét csoportban gyógypedagógusok dolgoznak, munkájukat gyógypedagógiai asszisztensek segítik. A fordított integrációban részt vevő tanulók csoportjában tanító-gyógypedagógus végzettségű szakembert biztosítunk az 1-6. évfolyamon, a 7-8. évfolyamon azoknál a tantárgyaknál, ahol nem rendelkezünk megfelelő szakemberrel, ott külső segítséget igényelünk az általános iskolától.

A bemeneti mérést, az eredmények értékelését követően külön csoportot alakítunk ki (csoportbővítés, csoportbontás) azok részére, akik kognitív képességeik alapján integrálhatók, de a viselkedésszabályozásban, szociális interakciók téren erős megsegítést igényelnek.

Az egyénre szabott felmérések funkciói a következők: Az ép gyermek fejlődésmenetéhez hasonlítjuk az autizmussal élő gyermek fejlődését, melyből láthatóak a tanuló erősségei és gyengébb, illetve hiányzó képességei. Megmutatja a tanuló önmagához mért fejlődését. A mérés eredménye irányadó az egyénre szabott tananyag összeállításában, a habilitációs területek kiválasztásában, az egyéni eszközök és stratégiák meghatározásában és abban, hogy a tanítási célok fontossági sorrendjét a szülőkkel egyeztetve megállapíthassa a pedagógus. A mérés eredményétől függően korrigálható az egyéni fejlesztési terv, ellenőrizhető a fejlesztés eredményessége. A tervezés rövid, közép- és hosszú-távú. A pedagógiai felméréseket tanévenként háromszor végezzük.

A tartalmi munkát a mindenkor érvényben lévő tantervek határozzák meg:

- Tanterv pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekeket nevelő-oktató általános iskolák számára,
- Kerettanterv az általános iskola 1-4 évfolyamára,
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára
- Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

A tantervek alapján egyéni fejlesztési programot kell készíteni, amely a tanuló életkora mellett figyelembe veszi autizmusa súlyosságát, a mentális korát, egyenetlen képességprofilját.

Az, hogy a tantervben foglaltak milyen keretek között valósulnak meg, számos tényezőtől függ. Meghatározó ebből a szempontból, hogy a tanulók milyen képességekkel rendelkeznek. Az SNI irányelvek alapján a gyógypedagógus figyelembe veszi a tanulásszervezés során a tanulók rövid idejű odafordulását és tevékenységi kedvét, a figyelemkoncentráció zavarát, a verbális tanulás nehezítettséget, az alacsony motiváltságot.

A tanulók szükségletei

A tanulók szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg. A tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgyaktól megkülönböztesse,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömöt,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,
- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek,

- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autisztikus tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás- tanulás során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,
- utánzási képesség zavara,
- percepciós, vizuo-motoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája, lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással,
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,

- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák, szorongás.

Nevelési-oktatási célok

A nevelési-oktatási célokat a tanulók szükségletei és a helyi igények határozzák meg.

a.) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

b.) Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és a tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.

c.) A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.

d.) A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.

e.) Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.

f.) Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

A nevelés és oktatás feladatai

a.) A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:

- Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális készségek
- Kommunikáció
- Kognitív készségek

b.) A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.

c.) A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.

d.) Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek messzemenő figyelembevételével.

e.) A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.

f.) A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.

g.) Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.

h.) A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

A szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együtt járást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladásával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkozik, hogy

- a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek,
- az átlagnál, nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint – a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését,

Pszichés fejlődési – súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási – zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztése

A fejlesztés alapelvei:

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.

A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaorientáció folyamatát is.

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat

a) a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.

b) a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,

c) a tanulás iránti motiváció és a kudarctűrő képesség növelése,

d) a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,

e) a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A pszichés fejlődési zavar körébe tartozó jelenségeket, így az iskolai tanulási és viselkedési problémák kialakulását különböző tényezők idézhetik elő. Ezért a specifikus tanulási zavar valamint a viselkedésszerveződés zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel a szakértői bizottságok részéről.

Hiperaktivitás és figyelemzavarok

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek. A hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar megállapítása többlépcsős diagnosztikus folyamat

eredménye, szülői és tanári kérdőívek kitöltését, közvetlen megfigyelést, speciális differenciáldiagnosztikai vizsgálatok elvégzését követően.

Jellemzői

- szóródó, terelhető figyelem, hosszabb ideig nem képes összpontosítani,
- komplex feladatokra nem képesek szervezett választ adni, az elterelő ingereket gátolni,
- az impulzivitás következtében kialakuló meggondolatlan viselkedés, eseteként düh, haragreakciók,
- motoros nyugtalanság (babrálás, széken hintázás, ülőhely elhagyása, stb.),
- megkezdett tevékenység befejezetlensége,
- ingersorozatok hibás kivitelezése,
- tantárgyi alulteljesítés (főként, nyelvi, számolási feladatokkal kapcsolatban),
- én-bizonytalanság, másodlagos pszichés tünetek.

A fejlesztés célja a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése.

A fejlesztés feladatai

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

Szocio-adaptív folyamatok zavarai

A pszichés fejlődés zavarai körébe tartoznak továbbá a szocio-adaptív folyamatok zavarainak következtében kialakuló viselkedésszervezési problémák, amelyek az érzelmi kontroll, ön,- vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségében az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg. Minthogy a magatartásjellemzőkben hasonlóság figyelhető meg, szükséges hangsúlyozni, hogy ezeknek hátterében elsődlegesen idegrendszer működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara és nem környezeti ártalom húzódik meg.

A fejlesztés célja

– a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

A fejlesztés feladata a fejlesztési cél alá rendelt szempontok figyelembevételével történik. Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások alkalmazása,
- pszichoterápia,
- a figyelem és egyéb kognitív képességek fejlesztése,
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása,
- önértékelési képesség fejlesztése,
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása,
- Együttműködés a családdal és más szakemberekkel,
- A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

- Lehetőségeinkhez mérten szegregációmentes együttnevelési környezetet alakítunk ki a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének javítása érdekében. Ezen tanulók integrálását segítjük a rendszeres támogató, személyközpontú esetmegbeszélésekkel. Ezek szorosan kapcsolódnak a tanuló **egyéni** tanulási útjához, és a folyamat követése, értékelése a feladatuk. Minden alkalommal a tanuló, a szülő az osztályfőnök együtt elemzik a kialakult problémákat, beszélik meg az elért eredményeket. Alkalmanként az iskolapszichológus és más szaktanár is meghívható a megbeszélésre.
- A hátrányos helyzetű tanulók integrálását segítik az iskolaszintű közösségépítő, közösségfejlesztő programok is. Minden évfolyamon, az osztályfőnöki órákon megjelennek a gyerekek számára nagyon fontos szociális kompetencia modulok, melyek foglalkoznak az egyén és a közösség, az egyén és társadalom viszonyával. A mentálhigiéné, a testi-lelki egészség megtartása érdekében a gyerekek különböző iskolai programokban vesznek részt.
- A gyermekvédelem iskolánk nevelési céljaiban kiemelt fontosságú.
- Legfontosabb feladatunk a nehéz körülmények közt élő gyermekek gondjainak segítése, lehetőségeikről folyamatosan tájékoztatjuk a gyerekeket és szülőket. A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk a segítő szolgáltatások lehetőségeiről, az iskolán belüli és kívüli szociális szolgáltatásokról (gyermekétkeztetés, tankönyv).

- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulókkal való foglalkozás. A tanulók megfigyelését, megfelelő szakemberhez történő irányítását az osztályfőnök kezdeményezi.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal való együttműködés, folyamatos kapcsolattartás, tájékozódás.
- Minden igénylő számára napközi ellátást ill. tanulószobát biztosítunk.
- Felvilágosító programok szervezésével megelőzésre törekszünk.
- Biztosítjuk tanulóink rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatát.
- Egyéni tanulási utat biztosítunk a hátrányos helyzetű tanulók nevelésében: tanórai differenciálás, kooperatív tanulás, projektpedagógia, drámapedagógia.
- Olyan pedagógiai elveket, módszertani és tanulásszervezési eljárásokat alkalmazunk, amelyek tevékenységközpontúak, és a hatékony együttnevelést szolgálják.

2.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A tanulók iskolai élete alakításának szervezeti kerete a Diákönkormányzat. A DÖK az iskolai demokrácia, önkormányzatiság és önigazgatás, jogállamban használt állampolgári technikák gyakorlásának színtere. Nevelési tevékenységünk fontos területének tartjuk, hiszen ez a tanulók felnőtt életére való felkészülésének nagyon jó gyakorlóterepe.

A DÖK munkájának, rendezvényeinek segítése minden pedagógus feladata.

Célja:

- Végezzenek gyermekeink olyan közösségi tevékenységet, amelyek segítik eligazodni őket az emberi közösségek rendszerében.
- Tudjanak különbséget tenni értékes és értéktelen kapcsolatok között. Ismerjék fel saját és mások értékeit, fogadják el azokat és a másságot.
- Találják meg helyüket, szerepüket a kisebb-nagyobb közösségekben.
- Ismerjék meg az egyetemes fejlődés során létrehozott értékeket, eredményeket és ebben ismerjék Magyarország szerepét.
- Ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemzőit, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.

A diákönkormányzat az iskola nevelési-oktatási célkitűzéseinek megvalósítását az életkori sajátosságok fegyelembevételével, sajátos eszközökkel, a tanulói aktivitás és öntevékenység fejlesztésével segíti. A diákönkormányzat éves munkaterv alapján dolgozik. Tevékenysége során törekszik a tanulmányi munka fejlesztésére, közreműködik a színvonalas kulturális- és sportélet megszervezésében és a tanulóközösség érdekképviseletében, gyakorolja a tanulóközösség és saját jogosítványait. A diákönkormányzat vezetője félévkor és évvégén

beszámolási kötelezettséggel tartozik a végzett munkáról az őt megválasztó közösségnek, tájékoztatási kötelezettsége van iskolavezetés és nevelőtestület felé.

A diákönkormányzat tisztségviselői:

Gyermekvezetők:

- osztályonként egy-egy fő 5. osztálytól;
- az önkormányzat gyermekvezetője; aki képviseli az intézmény diákközösségét.

A diákönkormányzat működése

- A DÖK havonta tart megbeszélést a soros feladatokról.

Döntési joga van

- a diákság közösségi életének tervezésében,
- szervezésében,
- ellenőrzésében és
- értékelésében.

Véleményezési joga van:

- a tanév rendjének meghatározásában;
- a szabadidős, tanórán kívüli programok szervezésében, lebonyolításában;
- meghirdetett versenyek, pályázatok értékelésben;
- a tanulók kitüntetésében, jutalmazásában, büntetésében;

Egyetértési joga van:

- az SZMSZ tanulókat érintő rendelkezéseinek elfogadása és módosítása,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elvei eldöntésekor,
- a házirend kialakításakor,
- minden tanulókat érintő kérdésben.

Az iskolai diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához,
- a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához.

Javaslattevőjoga van:

- minden, a diákok jogait és kötelességeit érintőkérdésekben.

A diákönkormányzat feladata és jogköre néhány területen az ellenőrzés és értékelés is.

Ezek a következők:

- tanulói ügyelet
- osztályönkormányzatok tevékenysége

A fenntartó köteles kikérni a diákönkormányzat véleményét az intézmény

- megszüntetése, átszervezése, feladatainak megváltoztatása,
- nevének megállapítása,
- igazgatójának megbízatása, illetve annak visszavonása,
- költségvetésének megállapítása és módosítása tárgyában hozott döntés során.

Az iskola, kollégium igazgatója köteles kikérni a diákönkormányzat véleményét

- az írásbeli vizsga szervezésével, a szóbeli vizsganapok kijelölésével és beosztásával, a vizsgacsoportok kialakításával kapcsolatos döntése során,
- tankönyvvásárlási támogatás rendjével kapcsolatos nevelőtestületi döntés előtt.

A nevelőtestület köteles kikérni a diákönkormányzat véleményét

- a tanév helyi rendjének elfogadása előtt a tanulókat érintő programok tekintetében,
- a hit és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásakor,
- az iskolai sportkör működési rendjének magállapításakor,
- a könyvtár és a sportlétesítmények működési rendjének kialakításakor,
- a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásakor,
- a tanulói pályázatok és versenyek meghirdetése, megszervezése során,
- a tanulók helyzetét értékelő és elemző beszámolók elkészítése és elfogadása során,
- a napközibe, tanulószobára, kollégiumba való felvétel elveinek meghatározása során,
- az intézményi minőségirányítási program elfogadása előtt,
- a tanuló ellen indult fegyelmi eljárás során a kötelezettségszegés súlyáról, illetve az eset megítéléséről,
- a tanulók nagyobb közösségét érintő, bármilyen tartalmú döntés meghozatala során. A nagyobb közösség fogalmát minden iskolának a házirendben kell meghatároznia.

2.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

A szülőkkel való kapcsolattartás fontos feltétele az oktató és nevelő munka eredményességének. Partnerként kezelésük, gyermekükről, az iskola éltéről való pontos tájékoztatásuk növeli együttműködési készségüket. Fontosnak tartjuk, hogy elvárásaikat, javaslataikat, kéréseiket, véleményüket közölni tudják az iskolával. Érezniük kell, hogy közösek az érdekeink. A jó együttműködés feltétele az, hogy a szülő bizalommal fordulhasson az iskolához.

A pedagógusok feladatai a jó együttműködés érdekébe:

- A szülők partnerként való kezelése, velük a jó kapcsolat kialakítása
- A tanulók családi hátterének megismerése
- A pedagógusok osszák meg a szülőkkel a gyermekükkel kapcsolatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.
- Tartsanak rendszeres kapcsolatot a nehezen nevelhető gyermekek szüleivel, próbálják kedvező irányba terelni az általuk nem megfelelőnek tartott nevelési gyakorlatot.
- Rendszeresen tájékoztassák a szülőket a gyermek előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról.
- Törekedjenek bevonni a szülőket a közvetlen iskolai nevelési feladatok megoldásába is.

A szülők és a pedagógusok együttműködése a következő formákban valósulhat meg:

- Családlátogatás
- Szülői értekezlet
- Fogadó óra
- Nyílt tanítási nap
- Írásbeli tájékoztató
- Kötetlen beszélgetések
- Telefonon történő kapcsolattartás
- Hivatalos üzenetek

Kapcsolattartás a tanulókkal

A pedagógusok és a tanulók együttműködésének lehetőségei:

A tanári hivatás legnagyobb erénye, a személyiség kialakításában való részvétel. A pedagógus személyes példamutatással, kapcsolattartással biztosítja a gyermekek személyiségfejlődésének ideális feltételeit. A tanulóknak lehetőséget kell adni a különbféle élethelyzetekben, közösségekben való tapasztalatszerzésre. Jó tanár-diák viszony következtében egészséges együttműködés alakulhat ki a két fél között, ami nagyon fontos az optimális iskolai munkához.

A megfelelő partneri kapcsolat kialakítása érdekében:

1. A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
2. A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló haladásáról és egyéni fejlődéséről a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.
3. A tanulók kéréseiket, véleményeiket, javaslataikat szóban vagy írásban választott képviselő útján közölhetik az iskola vezetőségével, tantestületével.

A partneri kapcsolat kialakításának színterei:

- klubdélutánok
- kirándulások
- túrák
- színház-mozi látogatások
- iskolai rendezvények, versenyek
- DÖK rendezvényei
- kötetlen beszélgetések

Együttműködés a különböző területeken dolgozó pedagógusok, szakemberek között

- Folyamatos információcsere az osztályfőnök, a szaktanár, a napközis nevelő és a kollégiumi nevelő között:
  - a tanulmányi munkára vonatkozóan
  - a tanulóra vonatkozóan
  - a különböző iskolai programokra vonatkozóan
- Pedagógusok együttműködése az iskola egyéb szakembereivel (iskola pszichológus, óraadó tanárok stb.)
- Pedagógiai munkát segítők együttműködése a pedagógusokkal:
  - a tanórai munkában
  - szabadidős tevékenységekben
- A dolgozói közösség egészének együttműködése:
  - az intézményt érintő rendezvények szervezése, lebonyolítása terén
  - az intézmény szellemiségének megfelelően, céljaink megvalósítása érdekében
  - példamutatás a közösségi szemléletű munkavégzéssel.

Kapcsolattartás az iskolai partnereivel

Nevelőmunkánk hatékonysága érdekében nagyon fontos a külső intézményekkel való kapcsolattartás

A kapcsolatrendszer meghatározó tagjai:

- Klebelsberg Központ Mezőkövesdi Tankerülete

Iskolánk fenntartójával igyekszünk a jó kapcsolatot ápolni, amely megmutatkozik emberi, szakmai együttműködésünkben is.

- Gyermekvédelmi munkánkat támogatók
    - Polgármesteri Hivatalok
    - A gyermekjóléti szolgálat intézményei
    - A rendőrség
    - Az iskola-egészségügyi szolgálat
- A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása következtében szinte napi kapcsolatban vagyunk a térségünk többségi általános iskoláival.
- Civil szervezetek, egyesületek
    - „A világ tevéled is ékes” Közösen a Fogyatékos Emberekért Alapítvány
    - Kosztyu Ádám Emlékére A Leukémiás, Daganatos és Zemplén Fogyatékos Gyermekeiért Alapítvány
- Sportszervezetek
    - Fogyatékosok Országos Diák és Szabadidősport Szövetsége
- Közművelődési Intézmények
    - Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár
    - Kazinczy Ferenc Múzeum
    - Kossuth Lajos Művelődési Központ
- Társintézmények

  Jó részt versenyek, valamint szakmai tapasztalatcserék alkalmával kerülünk kapcsolatba az ország más régiójához tartozó gyógypedagógiai intézményeivel.
- Egyetemek, főiskolák

Intézményünk szakmai megállapodás keretében biztosítja a főiskolai hallgatók szakmai gyakorlatát.

A következő képző helyekkel állunk kapcsolatban:

- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest

  - Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar Gyógypedagógiai Intézeti Tanszék, Győr
- Cégek, egyéb szervezetek, szponzorok
- Nemzetközi kapcsolataink
  - Királyhelmec
  - Nagykapos

2.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat célja, általános szabályok

A vizsgaszabályzat célja a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet ide vonatkozó paragrafusainak (64-72. §) figyelembevételével.

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozóvizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- javítóvizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik.

A vizsga a vizsgázó számára díjtalan.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozóvizsgára jelentkezik;
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít;
- aki különbözeti vizsgára jelentkezik;
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít;

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Osztályozóvizsga

A felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges osztályzatai megállapításához, vagy egy adott tantárgyból félévi vagy év végi osztályzat megszerzéséhez a tanulónak osztályozóvizsgát kell tennie, ha

- a jogszabályban megengedett időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet; (összesen 250 órát meghaladó hiányzás; az adott tantárgyból, a hiányzás meghaladja az éves óraszám 30%-át);

- külföldi tartózkodás, magántanulói státusz illetve egyéb ok miatt az igazgató engedélyezte számára az osztályozóvizsga letételét;
- felmentették a kötelező foglalkozásokon való részvétel alól, de osztályozóvizsga letételére kötelezték;
- tanulmányi idejének megrövidítését engedélyezték (egy vagy több tantárgyból, illetve valamennyi tantárgyból az előírtnál rövidebb idő alatt tehet).

Az osztályozóvizsgával kapcsolatban a következők szerint kell eljárni:

- Osztályozóvizsga évente 2 alkalommal tehető: **januárban és májusban** az aktuális tanév munkatervében megjelölt időpontban. Az iskola vezetése ettől eltérő időpontot is kijelölhet. A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt egy héttel értesítést kap.
- Egy vizsgaidőszakban legfeljebb 1 évfolyam tananyagából tehető osztályozóvizsga.
- Két évfolyam anyagából csak rendkívül indokolt esetben; igazgatói engedéllyel lehet vizsgázni.
- Az osztályozóvizsga letételét az igazgató engedélyezi. Az osztályozóvizsgára való jelentkezési kérelmet a januári vizsgaidőszakra december 31-ig; a májusi időszakra pedig április 30-ig kell beadni az iskola által készített formanyomtatványon.
- Az igazgató, a vizsgázó külön kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérőidőben tegyen vizsgát.
- Az osztályozóvizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

Különbözeti vizsga

Csoportváltoztatás, osztályváltás, iskolaváltoztatás, külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként előírhatja az intézmény a különbözeti vizsga letételét.

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg. Alapesetben az osztályozóvizsgák számára kijelölt időpont.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az igazgatónak határozatot hoznia a jelentkezőtanuló ügyében. A vizsga letétele feltétele lehet az adott évfolyamon, adott csoportban/osztályban a következőévfolyamba lépésnek.

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb 3 tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozóvizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezhető. A vizsganapokat az aktuális tanév munkaterve határozza meg. Különleges esetben, ettől eltérőidőpontot az igazgató, a tanuló kérésére kijelölhet.

A tanulót a vizsga eredményéről tájékoztatni kell legkésőbb az adott tanév utolsó napjáig (augusztus 31.), hogy a következő tanévet a meghatározott évfolyamon elkezdhesse.

A javítóvizsgával kapcsolatosan az alábbiak szerint kell eljárni:

- A javítóvizsgára utasított tanuló az igazgató által megállapított napon javítóvizsgát tehet.
- A javítóvizsga követelményeiről, témaköreiről a tanuló a vizsgára utalást követőkét héten belül tájékoztatást kap. A tájékoztatás formája lehet szóbeli vagy papír alapú.
- A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó, illetőleg a szülőminimum a vizsga előtt egy héttel értesítést kap.
- A javítóvizsga indokolatlan elmulasztása osztályismétlést jelent.
- A tanuló – előzetes jelentkezés nélkül – bizonyítványával jelenik meg a vizsgabizottság előtt. A vizsga előtt legalább 15 perccel.
- A rendkívüli okból, igazgatói engedéllyel elhalasztott javítóvizsgára készülőtanulónak részt kell vennie a következőfelsőbb osztály tanulmányi munkájában, mulasztásait szabályosan igazolnia kell, munkáját a többi tanulóhoz hasonlóan kell elbírálni. A javítóvizsga sikeres letétele után a tanuló az osztálynak végleges tagja lesz, sikertelen vizsga esetén az előzőosztályt kell megismételnie.
- Ha a vizsgáról neki felróható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedély nélkül eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné vizsgája eredménytelen, így az osztályismétlést von maga után.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők.

A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

A pótló vizsgára jelentkezéskor a tanuló írásban nyilatkozik arról, hogy az eddig teljesített vizsgarész beszámítását kéri-e.

A pótló vizsga időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A köznevelésről szóló törvény 46.§ (6) bekezdés 'm' pontja a tanuló alapvető jogaként mondja ki, hogy tanulmányai során tehet az intézménytől, annak pedagógusaitól független tanulmányok alatti vizsgát, amely osztályozóvizsga és javítóvizsga lehet. A vizsgára való jelentkezés szabályait a 20/2012. EMMI rendelet 73. §-a szabályozza.

A független vizsgabizottság előtt letehetőtanulmányok alatti vizsgát a **kormányhivatal szervezi.**

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - **a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőzőharmincadik napig**, a rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben **az engedélymegadását követőöt napon belül jelentheti be**, ha osztályzatának megállapítása céljábólfüggetlen vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni,hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. **Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc naponbelül továbbítja a kormányhivatalnak**, amelyik az elsőfélév, valamint a tanítási év utolsóhetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - **a bizonyítvány átvételét követőtizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le.** Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak. A kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázótanulói jogviszonyban áll.

Akkor is, ha a tanuló független vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról, magasabb évfolyamra jutásáról – a vizsgabizottság által adott osztályzat figyelembevételével – az Intézmény dönt.

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje

Az egyes tantárgyak vizsgarészeit a tantárgyat tanító pedagógus dönti el (szóbeli, írásbeli, gyakorlati) figyelembe véve a gyermek adottságait, egyéni képességeit.

Az osztályozóvizsga követelményeit az iskola nevelőtestülete a helyi tantervében határozza meg.

A vizsgatárgyak követelményrendszere minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

Az írásbeli vizsgák általános szabályai

Egy vizsganapon három írásbeli vizsga tehető le, de közöttük 15 perc pihenőidőt kell biztosítani. A lebonyolítás szabályai a következők:

- Az írásbeli vizsga időtartama tantárgyanként és évfolyamonként max. 60 perc. (Általában 45 perc, de legfeljebb 60 perc áll a tanuló rendelkezésére. Minden esetben figyelembe kell venni a tanuló egyéni adottságait.)

- A tanteremben minden padban csak egy diák ülhet.
- A tanuló csak az iskola bélyegzőjével ellátott papíron, feladatlapon dolgozhat. A feladatlapon fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a vizsga dátumát, a tanuló nevét, osztályát, az évfolyamot, melynek tananyagából vizsgázik a tanuló.
- A vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával, speciális eszközöket az intézmény biztosít.

Az írásbeli vizsga javítása

- Az igazgató által megbízott javítótanár az írásbeli dolgozatot piros tollal kijavítja, a tanulóhibáit jelöli.
- Ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedettsegédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapja és értesíti az igazgatót.
- Az írásbeli jellegűgyakorlati vizsgán (pl. informatika) az írásbeli szabályai szerint kell eljárni.

A szóbeli vizsgák általános szabályai

A szóbeli vizsgát az iskola tanáraiból alakított vizsgabizottság előtt kell megtartani. A vizsgabizottság legalább háromtagú, s amennyiben lehetőség van rá, csak gyógypedagógusokból állhat. A vizsgabizottság kérdezőtanára lehetőleg az a tanár legyen, aki a tanulót előzőleg tanította.

Az elnöki teendőket az igazgató vagy megbízottja látja el.

A legfontosabb szabályok a következők:

- Egy napon legfeljebb három szóbeli vizsga tehető le.
- A vizsgázónak a vizsga előtt minimum 15 perccel kötelező megjelennie.
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a kérdezőtanár gondoskodik.
- A szóbeli vizsgán minden vizsgázó tételt húz az adott évfolyam tananyagának témaköreiből, majd a tantárgyakhoz kapcsolódó segédeszközökkel készül az önálló feleletre.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik.
- A feleletek maximális időtartama 15 perc. A felelet során a tanuló a felkészülési idő alatt készített jegyzeteit használhatja.
- A feleletek alatt legalább három vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
- Az a tanuló, aki a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, egy alkalommal póttételt húzhat. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért

pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.

- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat. A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett. A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló időeltelt.
- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következőtantárgyból, vagy ugyanazon tantárgy következőévfolyamának anyagából történőtételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Ha a tanuló csak szóbeli vizsgát tesz, teljesítményéről a kérdezőtanár rövid írásos értékelését a bizottság a vizsga jegyzőkönyvéhez mellékeli, vagy abban rögzíti.
- Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni. A szabálytalanság elbírálásában a 20/2012. EMMI rendelet 69.§ (6-7), illetve 71.§ (6) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.
- A szóbeli jellegűgyakorlati vizsgán (pl. testnevelés) a szóbeli szabályai szerint kell eljárni.

A vizsga értékelése

A vizsgán nyújtott tanulói teljesítmény értékelése az adott tantárgy munkaközösség által elfogadott értékelési rendszere szerint történik. A vizsga nem ismételhető meg. A vizsgáról **jegyzőkönyvet kell vezetni**. **A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a megfelelőzáradékkal be kell vezetni**. Az eredményhirdetés a vizsgabizottság által kihirdetett időben és módon történik.

2.10Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az első évfolyamra történő felvétel általános feltételei: intézményünk csak, mint a Szakértői Bizottság által kijelölt intézmény veheti fel a tanulót.

Szükséges dokumentumok:

- A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye
- A gyermek iskolaérettségét igazoló szakvélemény

- A gyermek születési anyakönyvi kivonata és lakcímet igazoló okmánya
- A gyermek beíratásához fontos további dokumentumok (pl. gyámhatósági igazolás, gyermekvédelmi határozat, stb.)

Felsőbb évfolyamokra történő felvétel általános feltételei:

Az iskolánkba való felvétel, átvétel bármely osztályfokon, tanév közben is történhet, melyről a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján a tagintézmény- vezető dönt. A más iskolából tanév közben átvett tanulóknál felmérjük az alapkészségeik szintjét, és a felmérés alapján tervezzük meg- amennyiben szükséges- a tanuló felzárkóztató, fejlesztő foglalkozását.

Szükséges dokumentumok:

- A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye
- A gyermek születési anyakönyvi kivonata és lakcímet igazoló okmánya
- A gyermek beíratásához fontos további dokumentumok (pl. gyámhatósági igazolás, gyermekvédelmi határozat, stb.)
- Az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítvány
- Az előző iskola által kiadott átjelentkezési lap

A speciális szakiskolába történő felvétel általános feltételei: a szakiskolánkba beiratkozhat minden olyan tanuló, aki sikeresen befejezte az általános iskola 8. évfolyamát, és felvételt nyert a tanév rendjében meghatározott felvételi időszakban. Az iskolába történő jelentkezés és felvétel rendjét miniszteri rendelet, illetve az iskola felvételi eljárása határozza meg. Magasabb évfolyamra való átvételnél a tagintézmény- vezető dönt a felvételi kérelem elbírálásával, valamint a tanulók osztályokba sorolásával kapcsolatban.

A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre, és az iskolából való hivatalos eltávozással szűnik meg. A tanuló jogait a tanulói jogviszonya fennállása idején gyakorolhatja. A tanuló (magántanuló) az iskolával tanulói jogviszonyban áll.

Mindezek alapja a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet, valamint a 2011.évi CXC. törvény A nemzeti köznevelésről.

2.11. A felvételi eljárás különös szabályai

Az intézményünkbe jelentkező tanulók részére felvételi eljárást nem szervezünk, a felvételi kérelmekről szabad férőhely esetén a tagintézmény- vezető dönt.

3. Az intézmény helyi tanterve

3.1 A választott kerettanterv megnevezése

1. Kerettantervek az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

   Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

   Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam

2. Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára

3. Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára

4. Tanterv pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekeket nevelő-oktató általános iskolák számára

5. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve

6. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve

7. Szakiskolában oktatható rész-szakképesítések szakképzési kerettantervei:

   7/A A rész-szakképesítés azonosító száma: 21 622 01

   A rész-szakképesítés megnevezése: Kerti munkás

   7/B A részszakképesítés azonosító száma: 31 525 01

   Részszakképesítés megnevezése: Kerékpárszerelő

   7/C A részszakképesítés azonosítószáma:31 346 02

   Részszakképesítés megnevezése: Számítógépes adatrögzítő

8. Kerettanterv a készségfejlesztő iskolák számára

   8/A Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve

   8/B Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve

   8/C A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve

   8/D A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve

3.2 A választott kerettanterv és a szabadon felhasználható óraszámok

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az **enyhén értelmi fogyatékos** tanulók számára készült kerettanterv alapján

az 1-4. évfolyamon

Tantárgy	1. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	2. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	3. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	4. osztály	Szabadon tervezhető órakeret
Magyar nyelv és irodalom	7	1	7	1	6	1	7	1
Matematika	4	1	4	1	3	1	4	
Etika	1		1		1		1	
Környezetismeret	0		0		1		1	1
Ének-zene	2		2		2		2	
Vizuális kultúra	2		2		2		1	
Digitális kultúra	0		0		1		1	
Technika és tervezés	1		1		1		1	
Testnevelés	5		5		5		5	
Habilitáció	3		3		3		3	
Szabadon tervezhető órák		2		2		2		2
Mindösszesen:	**27**		**27**		**27**		**28**	

az 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	6. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	7. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	8. osztály	Szabadon tervezhető órakeret
Magyar nyelv és irodalom	4	1	4	1	4	1	4	1
Angol nyelv	0		0		2		2	
Matematika	4	1	4	1	4	1	4	1
Etika	1		1		1		1	
Történelem	2		2		2		1	
Hon-és népismeret	1		0		0		0	
Természettudomány	2		3		5		5	
Állampolgári ismeretek	0		0		0		1	
Ének-zene	2		2		1		1	
Vizuális kultúra	2		2		1		1	
Digitális kultúra	1		1		1		1	
Technika és tervezés	1		1		1		1	
Testnevelés	5		5		5		5	
Osztályfőnöki	1		1		1		1	
Habilitáció	3		3		4		4	
Szabadon tervezhető összesen		2		2		2		2
Mindösszesen:	**31**		**31**		**34**		**34**	

A tantárgyankénti 10%-os szabad időkeretet a tematikus egységek végén gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére, differenciált képességfejlesztésre fordítjuk. A pedagógusok a tanmeneteikben eltérő színnel jelölik a szabad időkeretet.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd-centrikusságot kell előtérbe helyezni.

Pedagógus oldaláról: A gyógypedagógus törekszik a szakmai szempontból igényes nyelvhasználat megvalósítására, mely magában foglalja a tanulók életkorának megfelelő szókészletet, artikulációt és beszédsebességet is.

A tanuló oldaláról: A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően. Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. Mivel az iskolába lépő diákok eltérő képességprofillal érkeznek, fontos az egyéni haladási tempó mellett is, hogy az alapozásra kellő időt fordítsunk. Ezért a szabadon felhasználható órakeretet ezek kialakítására, fejlesztésére, mélyítésére használjuk fel.

3-4. évfolyam kiemelt és egyben több gyakorlást igénylő feladata az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése, amely a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelésé, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Ezért a szabadon felhasználható órakeretet ezek kialakítására, fejlesztésére, mélyítésére használjuk fel.

5-6. évfolyamon már az önálló ismeretszerzés megalapozására helyezzük a hangsúlyt. A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése. Ezért a szabadon felhasználható órakeretet ezek kialakítására, fejlesztésére, mélyítésére használjuk fel.

7-8. évfolyamon az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását. A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul az anyanyelvi kommunikációra az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatása is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést. A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi-, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében. Ezért a szabadon felhasználható órakeretet ezek kialakítására, fejlesztésére, mélyítésére használjuk fel.

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a

tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését. Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához. Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését. Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettanterv alapján

az 1-8. évfolyamon

Műveltségi terület	Tantárgy	Évfolyam																	
		1.	Szab. terv. órakeret	2.	Szab. terv. órakeret	3.	Szab. terv. órakeret	4.	Szab. terv. órakeret	5.	Szab. terv. órakeret	6.	Szab. terv. órakeret	7.	Szab. terv. órakeret	8.	Szab. terv. órakeret
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4		4		4		4		4	1	4	1	5		5	
	Olvasás-írás	2		2		3		3		4		4		2	2	2	2
Matematika	Számolás-mérés	2		2		2		2	1	3		3		3		3	
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	0		0		0		0		1		1		1		1	
	Hon-és népismeret	0		0		0		0		0		0		1		0	
	Etika	0		0		0		0		0		0		0		1	
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	0		0		0		0		1	1	1	1	2		2	
Művészetek	Ének-zene	2		2		2		2		2		2		2		2	
	Ábrázolás-alakítás	3		3		2		2		2		2		2		2	
Technológia	Digitális kultúra	0		0		0		0		0		0		1		1	
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5		5		5		5		5		5		0		0	
	Testnevelés	0		0		0		0		0		0		5		5	
	Osztályfőnöki	0		0		0		0		1		1		1		1	
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	2	2	0		0		0		0		0		0	
	Életvitel és gyakorlat	0		0		2	2	2	2	2	1	2	1	3		3	
	Játékra nevelés	2		2		2		2		0		0		0		0	
Habilitáció	Habilitáció	3		3		3		3		3		3		4		4	
Szabadon tervezhető összesen			2		2		2		3		3		3		2		2
Mindösszesen:		**27**		**27**		**27**		**28**		**31**		**31**		**34**		**34**	

A számolás-mérés tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják őket az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához; megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, hogy a tanulók alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban tudják alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni és időbeni tájékozódást fejleszteni, elérni egyszerű utasítások megértését, követését.

Fontos feladat a mennyiség- és számfogalmat kialakítani, hogy a tanuló képes legyen mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alapműveleteket végezni fejben és írásban; szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani; méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni; a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzérméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségieket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni; továbbá a banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

1-4. évfolyam

A technika életvitel és gyakorlat tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége.

Az ábrázolás-alakítás tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló-alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek: koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció) és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

- Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.
- Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.
- Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.
- Képolvasás, képi közlés képessége.
- Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

- Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.
- Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömérzés keltése alkotó tevékenység révén.
- Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

- Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.
- Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.
- Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodásfajták: perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

5-8. évfolyam

Az **anyanyelvi** kommunikáció kompetenciaterület fejlődését segíti az aktív és passzív szókincs bővítése, a tudatosabb, tartalmilag pontosabb, nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása, az érzések, gondolatok szóban történő kifejezése, a közösségi szabályok írásos és rajzos jelzéseinek felismerése és az irodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése.

A digitális kompetencia fejlődését segíti a tájékozódás a számítógép billentyűzetén, a tanult betűk kikeresése, írásuk gyakorlása és a leggyakoribb számítógépes jelzések megismerése.

A hatékony, önálló tanulás megvalósul az új információk és ismeretek elsajátításával, az érdeklődés fenntartásával az írásos információk megértésére.

A **társadalmi ismeretek** tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzen gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókincset. A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzen azokat megoldani.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az általános iskola

1-4. évfolyamára

Fordított integráció keretében a tanulásban akadályozott tagozaton fogadjuk a szakérői bizottság által iskolánkba javasolt pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulókat. Nevelésük, oktatásuk a tanórák keretében megvalósított differenciálással történik, figyelembe véve az általános iskolák számára kiadott kerettantervet, egyéni képességeiket és haladási ütemüket.

Műveltségi terület	Tantárgy	1. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	2. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	3. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	4. osztály	Szabadon tervezhető órakeret
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	7	1	7	1	5	2	5	2
Matematika	Matematika	4	1	4	1	4		4	
Etika/Hit-és erkölcstan	Etika	1		1		1		1	
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	0		0		1		1	
Idegen nyelv	Angol nyelv	0		0		0		2	
Művészetek	Ének-zene	2		2		2		2	
	Vizuális kultúra	2		2		2		1	
Technológia	Digitális kultúra	0		0		1		1	
	Technika és tervezés	1		1		1		1	
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5		5		5		5	
	Habilitáció	3		3		3		3	
Szabadon tervezhető órák			2		2		2		2
Mindösszesen:		**27**		**27**		**27**		**28**	

Az autizmus diagnózisának alapja a kommunikáció, a társas kapcsolatok, valamint a rugalmas viselkedésszervezés területein mutatkozó zavart fejlődési mintázat. Ezek összességét nevezzük autisztikus triásznak, illetve a kommunikáció és szociális interakció zavarainak szoros együtt járása miatt az újabb diagnosztikus megközelítések két fő tünetcsoportot különítenek el:

a.) A társas kommunikáció zavaraival kapcsolatos tünetek, mint pl. a két irányú kapcsolatok, a nem verbális kommunikáció, a társas kapcsolatok megértése terén mutatkozó zavarok;

b.) Korlátozott, fokozottan visszatérő (repetitív) viselkedéssel, érdeklődéssel, tevékenységgel járó tünetek, úgymint sztereotip, repetitív mozgások, tárgyhasználat, beszéd, rigid, állandósághoz való ragaszkodás, korlátozott, szűk körű érdeklődés és szenzoros (észleléssel kapcsolatos) feldolgozási zavarok vagy szokatlan szenzoros érdeklődés. (lásd: DSM-5)

2. TANULMÁNYI SÉTÁK, KIRÁNDULÁSOK

Mint a környező világ megismerésének módszere

A tanulmányi séta/kirándulás olyan módszer, amelynek során a tanár és a tanulók hosszabb-rövidebb időre elhagyják az iskola falait a való világgal való ismerkedés, új tapasztalatok megszerzése érdekében. Minden életkorban alkalmazható, a tanulók életkorának/képességének és a kirándulás tárgyának függvényében az időtartama 20 perctől néhány napig terjedhet.

A tanulmányi kirándulás **célja**, hogy olyan valóságos ismereteket nyújtson, olyan attitűdöket alakítson ki, olyan tapasztalatokat jelentsen, amelyek az iskola falai közt nem elérhetők.

Megfelelő szervezés esetén semmivel sem pótolható élményt nyújtson. Járuljon hozzá az értelmi fogyatékos tanulóink integrált szemléletű ismeretelsajátításához, készség- és képességfejlesztéséhez, miközben gyakorlatias ismeretekre tesznek szert. Ennek érdekében a pedagógusnak tartalmilag és szervezés tekintetében nagyon alaposan elő kell készítenie a kirándulást.

Feladatok:

- meg kell határoznia az elérhető célokat,
- számba kell vennie a látogatás és az oktatási folyamat egészének kapcsolatát,
- a tanulók rendelkezésére kell bocsátania, össze kell gyűjtetnie a szükséges előismereteket,
- tájékoztatnia kell a tanulókat a látogatás körülményeiről,
- a viselkedési szabályokról, lehetőségeikről.

A tervezett sétákat/kirándulásokat minden pedagógus a tanmenetében rögzíti a tematikus egységekbe ágyazva.

3.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának tantervi irányelve, valamint a Nemzeti alaptanterv határozza meg intézményünk felszerelését, taneszközeit.

Alapelvünk: a különleges gondozási igénynek, a speciális nevelési szükségletnek megfelelő tankönyvek, eszközök feltérképezése, beszerzése tanulóink ellátásához.

A pedagógusoknak a tankönyvek kiválasztását a tagintézmény-vezető által meghatározott határidőig meg kell tenniük. A tankönyvfelelős a jogszabályokban meghatározott határidőig elkészíti a tankönyvrendelést. Tanulóink a tankönyveket alanyi jogon térítésmentesen kapják.

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket használnak pedagógusaink (tankönyv, munkatankönyv, munkafüzet, térkép, stb.), melyeket az oktatási miniszter hivatalos tankönyvvé nyilvánított.

Elvárás, hogy a pedagógus ismerje, hogy milyen tananyagok, eszközök, speciális eszközök, digitális anyagok állnak rendelkezésére, ezeket értékelje és adekvátan válassza/alkalmazza.

A tankönyvek, segédletek kiválasztásának szempontjai:

- A kiadott tankönyvek tartalma feleljen meg az iskola helyi tantervének és a követelmények által kijelölt tananyagnak.
- A tankönyvek tartalmukban, információikban, ábravilágukban, a feldolgozás mélységében igazodjék a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteihez.
- Az egyes évfolyamok könyvei épüljenek egymásra.

- A tankönyv legyen esztétikus, nyelvhelyességi szempontból kifogástalan.
- A taneszközöknek biztosítaniuk kell a differenciálást, az önálló ismeretszerzést, a tanulói munkáltatást.

Szakmódszertani szempontból:

- Fontos, hogy az anyagban megvalósuljon a rész – egész egyensúlya.
- Egyformán fejlessze az auditív és vizuális területeket.
- Szövegei legyenek az adott csoport számára érthetőek.
- Az alsó tagozatos olvasókönyv kiválasztásának egyik legfontosabb szempontja: a homogén gátlás kialakulásának megelőzését szolgáló dyslexia-prevenció alkalmazása.

A külső megjelenés szempontjai:

- Az illusztrációk funkcionálisak legyenek.
- Jó minőségű papír, kötése tartós legyen, az oldalak áttekinthetőek, segítsék a könnyebb tananyag-elsajátítást.
- A megfelelés mellett lehetőleg alacsony árfekvésű legyen.

Mivel a gyógypedagógia számára kevés tankönyv áll rendelkezésre, ezért a pedagógusaink gyakran készítenek saját feladatlapokat, illetve használnak olyan kiadványokat, mellyel az előírt ismeret elsajátítható, gyakorolható, elmélyíthető. Ezeknél a segédleteknél is figyelembe kell venni a szakmódszertani szempontokat.

3.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az iskolánk helyi tantervében megvalósításra kerülő közös követelményeket a Nemzeti alaptantervben és a kerettantervben megfogalmazott közös követelményekre építettük összhangot teremtve az értelmi fogyatékos tanulók fejleszthetőségével.

Az iskolánkban folyó pedagógiai tevékenységek célja tanulóink tudásának, képességeinek, jellemének fejlesztése, személyiségének, érzelmi életének gazdagítása, valamint, hogy tanulóink felkészültsége megfeleljen korunk kihívásainak, elvárásainak.

Minden pedagógiai koncepciónk elsődlegesen arra irányul, hogy a kitűzött célok elérése érdekében kialakított nevelési, oktatási folyamat során hová, meddig kívánjuk eljuttatni tanulóinkat, illetve a tanulók különböző fejlődésű csoportjait. Megfogalmazzuk, hogy mindehhez milyen jellegű ismeretekre, készségekre, képességekre, magatartásformákra van szükség. Fontos, hogy a pedagógust már a tervezőmunkája során a céljaink elérése vezesse, s a tudatosság és a következetesség jellemezze.

Ezért:

- A gyógypedagógus a tanulók megismerése érdekében hatékony tanuló-megismerési technikákra támaszkodik. Törekszik a gyermek motiválása, aktivizálására, sikerélményhez juttatására, a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatok nyújtására.
- A tantárgyi programokat a tanulók adottságaihoz, képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal szükséges kiegészíteni felzárkóztatás és tehetséggondozás formában.
- A gyógypedagógusnak elő kell segítenie a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.
- Tanóráira tudatosan felkészül, előre megtervezi az órán használatos eszközöket, didaktikai módszereket.
- A gyógypedagógus az éves tervezésnél figyelembe veszi a pedagógiai programban leírt intézményi célokat. A tanítási órákon törekszik a kitűzött célok elérésére, majd a tanítási órák után felülvizsgálja azokat. A tanulók tevékenységét, motiváltságát, aktivizálását tartja szem előtt a tanulási folyamatban.
- A gyógypedagógus tervező munkája során figyelembe veszi a cselekvésbe ágyazott tanulásban rejlő lehetőségeket, megpróbálja megtervezni a minél sokoldalúbb tapasztalatszerzést (pl. tanulmányi séta, tanulmányi kirándulás, adott osztálytermekben interaktív tábla, digitális online eszközök).

Minden tanuló számára biztosítjuk az egyéni előrehaladás lehetőségét, melyet a differenciálással érvényesítünk. A lassabban haladók részére az egyéni fejlesztő programok, az egyéni fejlődési ütemhez igazított eljárások biztosítanak optimális feltételeket.

Azokban az esetekben, amikor a pedagógus az ellenőrzés, értékelés során eltér a központi követelményrendszertől, azt az egyéni fejlesztési tervben kell megfogalmaznia, kidolgoznia.

A gyógypedagógus a tervező munkája során figyel a NAT-ban leírt és képviselt értékekre, valamint a helyi sajátosságokból adódó hagyományokra és szükségletekre, figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit, az intézmény pedagógiai programját.

Pedagógiai feladata a NAT-ban és a kerettantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátítása és az ezekre épülő differenciálás. A NAT-ban meghatározott kompetenciaterületek osztályfokonként, az adott egyéni képességekhez igazodva kerülnek fejlesztésre. A gyógypedagógus pedagógiai munkája során éves tanmenetet készít, tematikus egységekre és órákra lebontva.

Elvek:

- Az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó nevelést, oktatást, fejlesztést tartunk megvalósíthatónak.

- Az osztályfőnökök, a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést, és más egyéni fejlesztést végző pedagógusok a tanulókra egyéni fejlesztési tervet készítenek a fejlesztendő területek, feladatok, eszközök megjelenítésével.
- A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja a lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve, tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit.
- Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek.
- A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.
- Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik.
- Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására.
- A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése.
- A differenciált tanulásszervezési formák mellett lehetőség szerint használjuk a kooperatív technikákat.

A pedagógus figyelembe veszi a szaktárgyi koncentrációt. Birtokában van annak a tantervi és szakmódszertani tudásnak, amely a különböző tantárgyakra és habilitációs, rehabilitációs tevékenység tartalmának tanítására vonatkoznak. A mindennapi munka során feltárja a tanulók egyéb forrásokból szerzett tudását, majd arra épít.

Pedagógiai tevékenységrendszerünkben kiemelt szerepet kap a komplex személyiségfejlesztés és a kommunikáció fejlesztése.

Tanulásban akadályozott tanulók

Annak érdekében, hogy a Nemzeti Alaptantervben meghatározott feladatainkat megvalósíthassuk, s ez által a nevelési, oktatási céljainkat elérhessük, a szabadon felhasználható órakeret terhére a kommunikációs képesség fejlesztésére lehetőséget biztosító magyar nyelv és irodalomórák számát megemeltük. A személyiségfejlesztés hatékonyságának növelése érdekében az osztályfőnöki órák számát emeltük heti 1 órával, ahol erre eddig nem volt lehetőség, ott beépítettük.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő

biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

Fontos feladat a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználaterősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. A fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási

képességhez kell igazítani. Végső soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Értelmileg akadályozott tanulók

Az iskolai képzés során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

A képzés célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

A képzés feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az intézménytípus megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő speciális szakiskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő vagy integrált munkahelyeken).

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálására, az épen maradt funkciók feltárásával és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítőképzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása. A személyiség gazdagítása érdekében az önelfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

Legalapvetőbb célunk a minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása.

- Általános iskolai fejlesztésünk megalapozza a tanulói képességeket, és az érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit. Mindeközben fokozott figyelmet fordítunk azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, melyek az iskolai oktatás után a készségfejlesztő speciális szakiskola évfolyamain illetve a napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő munkahelyeken szüksége lehet.
- A nevelés –oktatás, fejlesztés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva alapozunk meg minden olyan kompetenciát, melyre tanulóinknak felnőttkori sajátos élethelyzetében szükségük lesz.
- Egész intézményünk gyermekközpontú nevelési elveink az iskola összes dolgozójára vonatkoznak.
- Kiemelten fontosnak tartjuk tanulóink speciális támogatását az egészségi állapotuk javításában, fenntartásában, fejlesztésében.
- Célunk az értelmileg akadályozott, súlyosabb fokban értelmi sérült tanulók számára is jól használható fejlesztési program összeállítása.

Szakiskola

A speciális szakiskolai iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a speciális szakiskolai képzésben kiemelt célja támogatni a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adni a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására.

A szakiskolai képzés gyakorlási-kipróbálási lehetőséget teremt a társadalmi normáknak megfelelő életmód, életvitel szervezéséhez, vezetéséhez. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

A **szakiskolában folyó nevelés-oktatás** az iskolai alapműveltség megerősítése mellett a gazdaság, a szakképzési igényekhez is igazodva felkészít a választott szakképesítésre és segíti a társadalmi különbségekből adódó hátrányok leküzdését a NAT szakiskolai feladatokra

vonatkozó fejlesztési feladatainak teljesítésével, az egyedi foglalkozást igénylő egyedi szükségletekhez igazodó tanulásszervezési módszerekkel.

A *középfokú nevelés-oktatás* szakaszának funkciója a korábbi képzési szakaszban kibontakozott képességek továbbfejlesztése, a készségek és a tudástartalmak elmélyítése és megszilárdítása. E szakaszban már megjelennek a munkavállalói szerephez szükséges kompetenciák, továbbá iskolatípustól függően a pályaválasztáshoz kapcsolódó, illetve a szakképesítés meg-szerzéséhez szükséges készségek, ismeretek.

A középfokú iskola az általános iskola befejezése után kezdődik, és a tankötelezettség végéig, illetve a középfokú tanulmányok lezárásáig végzi a nevelő-oktató tevékenységét. Feladata a fiatalok felkészítése a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltségtartalom és pályaorientáció biztosításával, a munkába állás megkönnyítése.

3.5 Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés biztosítása a tanulók kötelező tanórai foglalkozásainak megszervezésével történik, heti 5 tanórával. Évente egy alkalommal – tavasszal – mérjük a tanulók fizikai állapotát. A testnevelést tanítók a mindennapos munka során alkalmazzák a tartásjavító gyakorlatokat. Egyes tanulók egészségi állapotuk miatt könnyített testnevelésben vehetnek részt.

A testnevelés célja, hogy a gyermek pszichoszomatikus fejlettségéhez igazodó, játékos mozgástevékenysége gazdagítsa és fejlessze a tanulók mozgásműveltségét, pótolja az esetleges elmaradásokat. Minden órán végzünk pszihomotoros fejlesztést melynek területei:

- nagymozgás
- finommotorika
- egyensúly
- szem-kéz szem-láb koordináció
- tér és helyzetérzékelést biztosító gyakorlatok
- testséma fejlesztés
- a biztonságos járás fejlesztése
- mozgás és beszéd integrált fejlesztése

Továbbá nevelőmunkánk során feladatunk, hogy tanulóinkkal elsajátítassuk a korszerű, egészséges életvitelhez szükséges ismereteket, kialakítsuk bennük ezen életmódhoz helyes viszonyukat. Ennek érdekében sor kerül több olyan tevékenységre, mely kielégíti gyermekeink mozgásigényét.

A tanulók életkorából, alkatából és személyiségéből adódó különbségek szükségessé teszik a rendszeres differenciálást valamint a tanórai teljesítmények megítélésében az önmagukhoz mért fejlődés szerinti értékelést.

Iskolánkban úszásoktatáson vehetnek részt tanulóink, amelyet a helyi uszodában tartunk meg.

Iskolánknak van egy focicsapata, mely különböző versenyeken méreti meg magát. Illetve asztalitenisz bajnokságokra is járunk.

3.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A hit- és erkölcstan oktatás

Intézményünkben a tanulók, szülők választása alapján tanórai keretekben felekezeti hitoktatás, ill. erkölcstan oktatása folyik.

A hitoktatás tartalmának meghatározása az adott egyház, és a nevében eljáró jogi személy hatásköre.

Egyéb foglalkozások

Lehetőséget biztosítunk szakkörökön és egyéb szabadidős tevékenységeken, továbbá napközi és tanulószobai csoportfoglalkozásokon való részvételre.

A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy a foglalkozásokat egész tanév során látogatni kötelesek, így azokat a választást követően mulasztás tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

A kötelező és tanórán kívüli foglalkozásokon a pedagógus választására nincs lehetőség.

3.7 Projektoktatás

A pedagógiai projekt célja kettős. Egyrészt a tanulók egy meghatározott végeredményt akarnak létre hozni, a feladatnak megfelelően. Másrészt fontos a tevékenység közben megvalósuló nevelési cél is. Az adott témát, illetve annak feldolgozását több oldalról közelíthetik meg, amelynek eredménye az ismeretek bővülése, rendszerben való megjelenése, továbbgondolása. Továbbá akár önállóan, akár párosan, csoportban mentor tanár irányításával vagy nélküle dolgoznak. A tanulók önálló és csoportos munkavégzést és annak szabályainak gyakoroltatására ad jó lehetőséget. A passzív befogadó és feldolgozó magatartás helyett, a saját meglévő képességek, viselkedésformák kipróbálására, és újak kialakítása. A projektmódszer fő értéke a munkafolyamat: a gondolkodási folyamat, a gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása.

A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

A projektmódszer a tanulói tevékenységek tudatos tervezését igényli. A tervezés két fő szinten történik:

- Az első az egész folyamatra vonatkozik, amely során meghatározott ismeretekhez és képességekhez kívánjuk eljuttatni a tanulókat.
- A másik szint az egyes projektek megtervezését jelenti, amelyhez a tanári motiváció és segítség tudatos jelenléte szükséges.

Az intézmény éves munkatervében jelennek meg a megrendezésre kerülő projekt napok. A projektmódszer alkalmazásával kilépünk a hagyományos időbeosztásból és a tantárgyi keretekből. A projektoktatás egy iskolai napon legalább három órát meghaladó foglalkozás vagy több iskolai órán, tanítási napon át zajló tanítási-tanulási folyamat. Ennek során – elsősorban – a tantárgyi rendszerbe nehezen beilleszthető ismeretek feldolgozása történik egy-egy témakör köré csoportosítva a gyerekek aktív részvételével zajló közös, sokféle tevékenységre építve.

3.8 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézményben folyó nevelőmunka célja, hogy a fogyatékosságból eredő hátrányok csökkentésével teljes értékű embert neveljünk tudással és szeretettel. Felkészítjük az arra alkalmas gyermekeket a többségi intézményes nevelésre, így biztosítva a gondjainkra bízott gyermekek számára az esélyegyenlőséget, a társadalmi integrációt.

Tiszteletben tartjuk az ember méltóságát és önrendelkezési jogát. Előítélet, hátrányos megkülönböztetés nélkül végezzük munkánkat. Nem különböztetünk meg, és nem utasítunk vissza faji, nemzetiségi, vallási és egyéb okok miatt senkit. Tanulóink helyzetével nem élünk vissza. Minden esetben tanulóink érdekeit képviseljük. Tanulóinkhoz, illetve azok törvényes képviselőihez fűződő szakmai viszonyunkat semmiféle előny megszerzésére nem használjuk fel. Nem használjuk fel a kapcsolatot politikai vagy vallási meggyőződés befolyásolása érdekében sem.

Az intézményi esélyegyenlőségi program célja olyan befogadó intézményrendszer és pedagógiai környezet kialakítása és működtetése, ahol megvalósul a különböző háttérrel rendelkező gyermekek együttnevelése. A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének feltétele a megfelelő minőségű és időtartamú iskoláztatás, melyet megelőz a hatékony korai családi és óvodai fejlesztés. Az esélyegyenlőség előmozdítása konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el. Iskolánkban tudatos, szakszerű, fejlesztő rendszer működik főállású gyógypedagógusok irányításával. Folyamatosan törekszünk arra, hogy az oktatás minden formájához való hozzáféréssel megvalósítsuk az esélyegyenlőséget. Különösen fontosnak tartjuk az olyan, mindenki számára elérhető színvonalas oktatás biztosítását, amely tiszteletben tartja az egyedi sajátosságokat és a tanulók meglévő értékeire épít.

A gyógypedagógus feladata a **tanulás támogatása** terén:

- az egyéni és kiscsoportos formában történő képességfejlesztés, a differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtással;

- egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére, az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztés;

Megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítja, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a differenciált, az egyéniesített fejlesztés. A nevelési módszereinek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségükhöz és a tanulók képességeihez, a mindenkori szituációhoz és annak tartalmához. A gyógypedagógus a módszereket és a tanulásszervezési formákat mindenkor a didaktikai feladatoknak és a tanulók sajátosságainak rendeli alá.

A gyógypedagógus a hatékony tanulást korszerű, és változatos szervezeti formák alkalmazásával valósítja meg, a hagyományos frontális osztálymunka mellett a pedagógiai szituációhoz és a tanulók sajátosságaihoz igazodó frontális, csoportos és egyéni munkával. Különböző változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, verseny stb.) a gyógypedagógus elősegíti az együvé tartozás érzésének erősítését is.

A gyógypedagógus rendszeresen él a segítő együttműködés formáival (együtt cselekvés, közös feladatmegoldás, közös kirándulás stb.)

A gyógypedagógus soha nem téveszti szem elől a tanítási-tanulási folyamatban a gyermek motiválását, aktiválását, mert vallja, hogy a gyermek ne csak passzív alanya legyen az oktatási nevelési folyamatnak, hanem aktív résztvevője és gyakorló alanya.

A gyógypedagógus elfogadó élettér kialakítására törekszik, amelyben az SNI gyermek, tanuló érzelmi biztonságban, védettnek érzi magát.

A köznevelési intézményi esélyegyenlőségi program további célja, hogy biztosítsa:

- az intézményen belüli szegregációmentességet
- egyenlő bánásmód teljes körű érvényesülését
- az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségét.

Célul tűzzük ki: az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása érdekében, az esélyegyenlőség előmozdítását az intézmény minden tevékenysége során:

- a beiratkozásnál
- az oktató-nevelő munka során
- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- az értékelés gyakorlatában
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában, és fejlesztésében
- a továbbtanulásban, pályaorientációban

- a humánforrás fejlesztésben
- a pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség építésében, és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel

Ezeken túl speciális feladataink:

- a kulcskompetenciák fejlesztése az oktatás területén,
- eszközfejlesztésnél prioritást kapjon az informatikai beruházás,
- a kooperatív tanulás terén fejlesztjük ismereteinket,
- szorosabb közreműködést alakítunk ki az óvodákkal, sportegyesületekkel
- kihasználjuk tanulóink érdekében a pályázati lehetőségeket.

A megvalósítás alkalmával felmerülő problémákat, konfliktusokat az együttműködő szervezetekkel (szülők, szakmai szervezetek, fenntartó) konzultálva oldjuk meg. Az osztályban történt tipikus eseteket ismertetni kell a tantestület tagjaival. Majd megoldási javaslatokat dolgozunk ki. Meghatározzuk a megoldási javaslatban az elvárt eredményességek mérhető mutatóit és a felelősöket. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Az intézmény különös figyelemmel kíséri a településen élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében. Az intézmény, vezetőjén keresztül, az érzékelt problémák alapján javaslatokat, ajánlásokat tesz a fenntartó, illetve a helyi döntéshozók részére a településen élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének javítása céljából. Az intézmény, vezetőjén keresztül, folyamatosan jelzi a fenntartó felé az intézmény elérését nehezítő esetleges körülményeket, különös tekintettel a közutak akadálymentességével és a helyi tömegközlekedéssel kapcsolatos problémákra.

A sikeres megoldásokról az év végi tanulmányi és pedagógiai értékelésben számolunk be, s tájékoztatjuk a fenntartót. Az intézményi közoktatási esélyegyenlőség megsértését érintő eseteket és panasztételeket az intézmény vezetője köteles kivizsgálni. Az esélyegyenlőség megsértésének megállapítása esetén az intézmény köteles az esélyegyenlőséget sértő intézkedést, programot, vagy állapotot megszüntetni.

3.9 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Az ellenőrzés információszerzés a tanulókról: ismereteik és tudásuk gyarapodásáról, személyiségük fejlődéséről. Az ellenőrzés az értékelés részművelete, legfőbb célja az adatgyűjtés. A már feltételezett, kialakult jártasságok és készségek feltérképezésére

törekszünk. Az ellenőrzés nem csak a tanuló munkáját értékelő és motiváló rendszer, hanem egyben folyamatos visszajelzés a tanári munka hatékonyságára is.

Alapelvek

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik.

Jellemzői:

- Az iskolai követelményrendszerre épüljön,
- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Legyen tárgyszerű, érthető, pontosan tárja fel a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- Megoldási módokat ad a javításra. (erősségek, gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás)
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.
- Módszereiben folyamatosan igazodik a tanulók képességeihez és az irántuk támasztott követelményekhez
- Ne legyen megtorló, félelemmentes légkörben történjen.

Ahhoz, hogy alapelveink megvalósulhassanak, a tanév elején az egyes tantárgyak követelményeit világosan meg kell fogalmaznunk és a tanulók tudomására kell hoznunk. Az egyes tantárgyak egységes iskolai követelményrendszerét minden tanár köteles betartani. Az iskola pedagógusai nevelő-oktató munkájuk során folyamatos, jól megtervezett és szervezett ellenőrzésre törekedjenek annak érdekében, hogy értékeljék saját munkájuk hatékonyságát, a tanulók felkészültségét és egyéni fejlődésük mértékét. Az ellenőrzés, értékelés legyen rendszeres, folyamatos és változatos.

Ellenőrzési rendszerünk

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel:

- az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek ellenőrzését
- a tanulók személyiségfejlődésének, szocializációs mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzését.

Az autista, autisztikus tüneteket mutató, valamint a fejlesztő nevelésben részt vevő tanulók értékelése külön program szerint történik.

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

típusai	gyakorisága	dokumentálása, nyilvánossága
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) főleg a felső tagozaton	a gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően	nyilvános szóbeli visszajelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben
Írásbeli munka feladatlappal, munkalappal (differenciáltan, segítségnyújtással)	folyamatosan a tanítástanulás didaktikai egységeiben, segítségnyújtás	a tanórákon folyamatosan feljegyzés készítése tanulói teljesítményről, önállóságról
Házi feladat (differenciáltan a fejlettségségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)	folyamatosan a gyakorlást és megerősítést szolgálva	tanári ellenőrzés, önellenőrzés, feljegyzés a tanuló munkájáról
tárgy, produktum, gyűjtőmunka, szorgalmi munka	témához, tematikus egységhez kötötten	nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás

A tanulók személyiségfejlődése, szocializáltsága, attitűdje, fejlődésének mérése, ellenőrzése

területei	színterei	módszerei és dokumentációja
Aktivitás, együttműködés tanórán és tanórán kívül	a tanórán, a tanórán kívül (napköziben külső programokon, játékban, sportban, vetélkedőkön) a családban	megfigyelés, produktumok elemzése, beszélgetés, családlátogatás
Együttélési normák, szabályok követése iskolában és iskolán kívül, külön figyelemmel a tanuló osztályközösségen belül betöltött helyére, szerepére	tanórán, napköziben, szünetben, szabadidőben, iskolán kívüli helyszíneken	megfigyelés, visszajelzés az adott esetben, tapasztalatok gyűjtése a családtagoktól, feljegyzés készítése, szociometriai vizsgálat
Feladatvállalás és viszonyulás a munkához	iskolában, osztályban, családban	folyamatos megfigyelés visszacsatolás, kommunikáció,
Reális önismeret kialakítására való törekvés	5., 7., szakiskolai évfolyamon	beszélgetés egyénileg, kiscsoportban, a családtagokkal történő konzultáció, feljegyzés készítése, kérdőív
Egészséges életmód iránti attitűd mérése	4., 8., szakiskolai évfolyam végén	kérdőív, a kiértékeléséről írásbeli feljegyzés készítése

A tanulók tudásának mérése

A tanulók tudásának, képességeik fejlődésének, fejlettségének mérésére saját feladatbankot használunk, amelyet a helyi tantervi követelményekre építve állítunk össze, évenként felülvizsgáljuk, és a tanulói szükséglet szerint módosítjuk, kiegészítjük. A mérést kettős céllal alkalmazzuk:

- félévi és az év végi teljesítménymérésekre
- diagnosztikus mérésekre

A félévi és év végi mérések

A méréshez használt feladatbank (tesztek) elkészítésének szempontjai

- a feladatok a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek,
- különféle teljesítményszintekhez készüljenek, adjanak lehetőséget a differenciálásra,
- a feladatok – az ismereteken túl – mérjék a tanuló önállóságát, a tevékenységének szintjét, viszonyulását, attitűdjét, munkatempóját, írásbeli munkája külalakját, feladat-megértési képességét,
- a mérőeszköz csak a tanuló által megismert, elsajátított munkaszokásokat, tanulási módokat és eszközhasználatot kérje számon,
- a mérőeszközök csak a tanulók által ismert, begyakorolt algoritmusokat, feladat-megoldási módozatokat tartalmazzanak,
- minden tanuló fejlettségének megfelelően kapjon segítséget, manipulációs, képi eszközt a feladatmegoldáshoz.

A mérés eredményeinek ellenőrzésébe minden tanuló bekapcsolódik, gyakorolva az önellenőrzést. Az adatok elemzése évfolyamonként, ha indokolt, munkaközösségi szinten valósuljon meg.

Diagnosztikus mérés

Diagnosztikus mérést alkalmazunk a helyzetfeltárás céljából, a nevelési-oktatási folyamat adott szakaszába lépéskor, az iskolakezdéskor, tanév elején, vagy egy-egy új tanuló érkezésekor, illetve kirívó eredménytelenség esetén. Diagnosztikus méréssel információkat szerzünk a tanulók képességeiről, előzetes tudásáról, ismereteiről. Ezek hatékony segítséget nyújtanak a pedagógiai tervező munkához, a tanmenetek, tematikus tervek és fejlesztő programok írásához, a habilitációs órákhoz. A diagnosztizálás a tanítás-tanulás folyamatát végig kísérő gyógypedagógiai tevékenység, amely terápiás célokat szolgál a tanulók között fennálló különbségek, sérülések miatt. A tartós fejlesztésre, habilitációs foglalkozásra szoruló tanulók esetében egyéni fejlesztési tervet készítünk a diagnosztizálás alapján. Itt történik az állapot és a fejlesztés eredményeinek rögzítése is.

Értékelés

<table>
<tr><th>Mit értékelünk?</th><th>Ki értékel?</th><th>Az értékelés típusai</th><th>Az értékelés eredményének ismertetése</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Tanulmányi munka</td><td rowspan="2">a tantárgyat tanító pedagógus</td><td>formatív</td><td rowspan="4">Szóbeli, szöveges, minősítés, érdemjegy</td></tr>
<tr><td>szummatív</td></tr>
<tr><td>Magatartás</td><td>tantestület</td><td>megfigyelés, tapasztalatok rögzítése</td></tr>
<tr><td>Szorgalom</td><td>osztályban tanítók</td><td>megfigyelés, tapasztalatok rögzítése</td></tr>
</table>

A formatív értékelés

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

A leggyakrabban alkalmazott formatív értékelés típusai:

- szóban elhangzó (egy vagy több gyerek) válaszára irányuló ellenőrzés
- rögzített válaszadást tételező feladat ellenőrzése: írásos v. egyéb tevékenységgel (összekötés, aláhúzás, bekeretezés, megjelölés, sorszámozás, kiszínezés, berajzolás stb.) rögzített válaszadás feladatlapon

Az ellenőrzésnek a fent leírt formáira minden tanítási órán többször is sor kerül, s a tanulók valamennyi teljesítményére irányul – részben minősítő jelleggel.

Szummatív értékelés

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.

A méréshez tantárgyteszteket használ a pedagógus, melyeket csoportosítani lehet:

- a tanár által készített mérőeszköz

- standardizált mérőeszköz

A tudásszintmérő tesztek lehetnek:

- feleletválasztó tesztek
- feleletalkotó tesztek
- képesség-jellegű tudás mérésére alkalmas feladatok
- tesztfeladat

Diagnosztizáló értékelés

Általában újabb tanulási szakasz megkezdésekor, vagy új témakör előtt kerül sor erre, annak érdekében, hogy a tanár tájékozódjon arról, milyen a diákok előzetes tudásának a szintje és mélysége. Mi az, amire mint meglévő ismeretre építeni lehet, illetőleg várhatóan milyen problémák jelentkezhetnek az egyes tanulók fejlesztése során. Az értékelésnek erre a formájára gyakran informálisan kerül sor, és az itt szerzett tapasztalatok sohasem számíthatók be sem a végső, sem a menetközi minősítésbe.

Az egyes pedagógusok belátásuk szerint végeznek tanított tárgyaikban megfelelő gyakoriságú ellenőrzést és értékelést

- a pedagógusok törekednek arra, hogy a háromféle értékelési módot a (szummatív, diagnosztikus és formatív) megfelelő helyen és arányban alkalmazzák, figyelembe véve a mindenkori csoport összetételét és a tanulók egyéni fejlődését és életkori sajátosságait
- megfelelő gyakoriságú az ellenőrzés, ha a kis óraszámú tantárgyakban is átlagban legalább havi egy érdemjegyet, írásbeli értékelést kapnak a tanulók

Az értékelés formái és rendszeressége

A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli és írásbeli ellenőrzés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak munkájukról. Az első évfolyamon félévkor és tanév végén, továbbá a második évfolyamon félévkor szöveges értékelést alkalmazunk. Az egyes tanulók fejlődését folyamatosan nyomon követő értékelés alapján készül a tanulók szöveges minősítése.

A tanulók szöveges értékelése

- Tartalmi elemeiben a sérült gyermek beilleszkedését, integrációját segítő kulcskompetenciákra épüljön.
- Nyelvi megfogalmazása legyen érthető a tanulók és szülők számára egyaránt.
- A tanulásban akadályozott gyermek önmagához, képességeihez, sérülés-specifikumaihoz mért fejlődése legyen az értékelés alapja.

- Konkrét, egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a fejlődés lehetőségét, útját. A tanítás – tanulás folyamatában tudjon megerősítő, korrigáló szerepet betölteni.
- A pozitív értékeket, személyiségjegyeket hangsúlyozva legyen ösztönző, differenciált, személyre szabott.
- Alapozza meg a helyes önértékelést, reális önismeretet.

Második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Tanév közben az első évfolyam kivételével témazáró, félévi és tanév végi felmérések alapján is értékelünk.

Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az ellenőrző könyvön keresztül. Az ellenőrző könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja. Az értékelés közlésére a jogszabályokban előírt nyomtatványokat és az iskola által készített értékelő lapokat használjuk.

Osztálynapló, melybe a tanító, tanár írja be az érdemjegyeket, az osztályfőnök a havi magatartás, szorgalom jegyeket, valamint a félévi és év végi osztályzatokat.

Tájékoztató füzet, melybe a tanító, tanár írja be az érdemjegyeket, a szöveges értékelést, dicséreteket, elmarasztalásokat, alkalmazott intézkedéseket. Tájékoztatja a szülőt az őt érintő fontosabb iskolai eseményekről, melyeket a szülő aláírással vesz tudomásul.

Értékelő lapok: 1. évfolyamra kidolgozott részletes értékelés félévkor és tanév végén, ill. 2. év félévkor.

Bizonyítvány: a tanuló tanév végi előmenetele, a nevelőtestület határozata a továbbhaladásról, testületi dicséretről.

Az első évfolyamon tanév végén a tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része. A pótlapot a bizonyítvány borítólapjának tárolójában kell elhelyezni. A pótlap kiállítását a kiállító köteles a bizonyítvány pótlap jegyzékében a megadott rovatok kitöltésével igazolni.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, továbbá a második évfolyamon félévkor a szöveges minősítésnek ki kell fejeznie, hogy a

- tanuló kiválóan teljesített,
- jól teljesített,
- megfelelően teljesített,
- felzárkóztatásra szorul (nem felelt meg).

A felzárkóztatásra szoruló és a követelményeket nem teljesítő tanulók esetében heti 2 óra felzárkóztatás szükséges, melyről a felzárkóztatást végző pedagógus a tantestület által kidolgozott egyéni felzárkóztatási naplót vezet.

Amennyiben a szöveges minősítést érdemjegyre kell átváltani, az a következő módon történik: kiválóan teljesített – jeles (5) jól teljesített – jó (4) megfelelően teljesített – közepes (3) felzárkóztatásra szorul – elégséges (2)/(nem felelt meg – elégtelen (1))

2-12. évfolyamig azon tanulók, akik évfolyamot ismételnek, a nem teljesített tantárgyakból szintén heti 2 óra felzárkóztatáson vesznek részt.

A tanulók érdemjeggyel történő értékelése

A második évfolyam végétől érdemjegyekkel osztályozunk, amelyeket a naplókba, a törzslapokba és a bizonyítványba is bejegyzünk.

(5) jeles, (4) jó, (3) közepes, (2) elégséges, (1) elégtelen.

Jeles: A tantervi követelményeket maximálisan teljesíti. A megszerzett ismereteket képes beilleszteni korábbi ismeretei rendszerébe, képes alkalmazni azokat. Összefüggéseket meglát, logikus gondolkodása jó. Tevékenységét érdeklődés, aktivitás, kreativitás jellemzi. Megfigyelései pontosak, képes koncentrálni a feladatra. Önállóan, tempósan dolgozik. Írásképe rendezett, füzetei tiszták. Feleléskor önállóan vagy kis segítséggel képes beszámolni tudásáról néhány összefüggő mondattal.

Jó: A tantervi követelményeket képességeihez mért erőfeszítéssel teljesíti, tudásáról azonban csak rávezetéssel képes számot adni. A tanulás folyamatában aktivizálható. Megbízható, de kevéssé alkalmazható ismeretek jellemzik. Figyelme erőteljesebb ráhatásokkal tartható ébren, rövidebb ideig képes koncentrálni. Feladatvégzésében segítséget, bátorítást, biztatást igényel. Hiányosságai pótlásában kevéssé motivált. Írásbeli munkái rendezettek, írásképe szép.

Közepes: Az előírt követelményeket közepes szinten teljesíti. Tudása megbízhatatlan, ismeretei felidézésében segítséget, esetleg eszközhasználatot igényel. Verbális kifejező- készsége gyenge. Feladatai elvégzésében állandó segítséget, ellenőrzést igényel. Figyelme rövid ideig tartható ébren, nehezen koncentrál a feladatra, kevésbé aktív. Teljesítményét egyéb tényezők erőteljesen befolyásolják, ezért teljesítménye hullámzó.

Elégséges: A követelményeknek minimális szinten felel meg. Feladattudata kialakulatlan. Figyelemkoncentrációja alacsony szintű, rövid ideig tartó. Gondolkodása fejletlen, verbális megnyilvánulásai, tanulási motivációja alacsony szintű. Feladatok végzésére önállóan nem képes.

Elégtelen: A tantervi követelményeket nem képes teljesíteni. Lemaradás tapasztalható minden területen, amely leginkább a hanyagságból, a tanulás iránti közömbösségből, alacsony szintű feladattudatból fakad.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanuló akkor léphet magasabb évfolyamba, ha:

- az előírt minimális követelményeket teljesítette,
- az előírt minimális követelményeket nem teljesítette, de egyéni adottságai, fogyatékossága súlyosságának figyelembevételével a nevelőtestület döntése alapján.

Osztályismétlés csak a jogszabályban meghatározottak szerint lehet. A magántanulók vizsgáztatása, értékelése a hatályos jogszabályok alapján történik.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján tájékoztatja.

- A kiemelkedő teljesítményt tantárgyi dicsérettel jutalmazzuk.
- A belső integrációban résztvevő autizmus-spektrumzavarral küzdő és értelmileg akadályozott tanulók szöveges értékelést vagy érdemjegyet kapnak abban az osztályban, ahol integráltan tanulnak.
- Szöveges formában történik annak a tanulónak az értékelése, akinek eredményes fejlesztése érdekében, kellő szakmai indoklás mellett a pedagógus az egyéni haladást/fejlesztést választotta.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- tanulmányait magántanulóként folytatja, felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól;
- a tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt teljesíti;
- ha a megengedettnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

Az osztályozó vizsga nem tejed ki a magatartás, a szorgalom és a készségtárgyak értékelésére.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

A magasabb évfolyamba lépést befolyásoló egyéb tényezők:

- Abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre a tanuló, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztása miatt nem tudta teljesíteni, hiányzás meghaladta a 250 órát, vagy a tantárgyi éves órakeret 30 %-át.
- Nem léphet magasabb évfolyamba az a tanulásban akadályozott tanuló, akinél a szakértői bizottság azt javasolja, hogy tanulmányait az értelmileg akadályozott tagozaton folytassa.

- Az értelmileg akadályozott tagozaton alapelvként fogalmazzuk meg az automatikus továbbhaladást. Magasabb évfolyamba léphet az a tanuló is, aki a kultúrtechnikai tantárgyak követelményeit nem tudja teljesíteni, a csoport nagytöbbségével nem képes együtt haladni. Ő egyéni vagy kiscsoportos formában, vagy csoporton belüli differenciált foglalkoztatás keretében, egyéni fejlesztési terv alkalmazásával kapja meg az állapotához igazodó fejlesztést.
- Az automatikus továbbhaladástól eltérni – egyedi elbírálás alapján – az osztályfőnök javaslatára, az indokok szakmai szempontú mérlegelésével, nevelőtestületi döntéssel lehet (pl.: hosszan tartó betegség miatti mulasztás).
- Nem léphet magasabb évfolyamba az az értelmileg akadályozott tanuló, akinek a szakértői bizottság fejlesztő nevelést-oktatást javasol.

A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről

A szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről történhet szóban – szülői értekezleteken, fogadóórákon, egyéni beszélgetés során is – írásban az üzenő- és tájékoztató füzetben, bizonyítványban.

Félévkor a tájékoztató füzetben, tanév végén a bizonyítványban tájékoztatjuk a szülőket a tanulók eredményeiről.

A minősítés formái megegyeznek az iskolai dokumentumokba bejegyzettekkel.

3.10 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Minden esetben célszerű figyelembe venni a következő szempontokat:

- a tanulók napi és heti terhelését,
- az egyes diákok képességeit, adottságait,
- az életkori sajátosságokat,
- az értelmi fejlettséget,
- a fejlődés ütemét,
- házi feladat előkészítettségét.

Alapelvek:

- A házi feladatok korosztálytól függetlenül sarkallják a diákot állandó önellenőrzésre!
- A házi feladatok segítsék elő a szülők tájékoztatását gyermekük iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról.
- A házi feladatok mindig kerüljenek ellenőrzésre!

Az első két évfolyamon házi feladatok a bevezető szakasznak megfelelően illeszkedjenek az életkori sajátosságokhoz, a kognitív funkciók fejlettségéhez, a gyermek számára könnyen teljesíthetőek legyenek. Ne okozzon nehézséget, külön terhet annak megoldása a tanuló számára, ugyanakkor feleljen meg a céljának, azaz alkalmas legyen a napi „ismeretek" ismétlésére, áttekintésére, felidézésére, elmélyítésére. Fontos szempont, hogy megoldása sikerélményhez juttassa a tanulót, amely motivációt jelent a későbbiekre nézve. A feladatok könnyen és gyorsan ellenőrizhetőek legyenek, az ellenőrzés pedig építő jelleggel történjen. A hétvégére adott házi feladatok kérdése a gyógypedagógus hatásköre. Amennyiben ad házi feladatot, az minden esetben feleljen meg a fenti szempontoknak! Hosszabb szünetekre, lehetőség szerint ne adjon házi feladatot a pedagógus.

A harmadik negyedik évfolyamon a kezdő szakasznak megfelelően a házi feladat adása legyen a gyógypedagógus hatásköre! Mindenféleképpen javasolt a hétvégére kiadott házi feladatoknál a differenciálás alkalmazása, illetve ezekben az évfolyamokban is elengedhetetlen a tanulók terhelésének vizsgálata. Ennek megfelelően az egyes tanulók képességeiknek, értelmi fejlettségüknek legmegfelelőbb, az előrehaladásukat leginkább szolgáló házi feladatokat kapjanak. Az egyes gyermekeknél a feladatok mennyisége, típusa, sokrétűsége szolgálhatja az egyéni haladást. A feladatok legyenek sokrétűek, érdekesek, alkalmasak legyenek a napi „ismeretek" ismétlésére, áttekintésére, felidézésére, elmélyítésére. Hosszabb szünetekre, lehetőség szerint ne adjon házi feladatot a tanító!

Harmadik évfolyamon a házi feladat rendszeres hiányáról a tanító üzenetet küld a szülőnek.

Negyedik évfolyamon 3-5 házi feladat hiánya esetén beírásra kerül az elégtelen osztályzat.

Negyedik évfolyamon előzetes jelzés, megbeszélés alapján érdemjeggyel lehet értékelni a házi feladatot. (projektmunka, szorgalmi munka, hosszabb fogalmazás, gyűjtőmunka, stb.)

Az ötödik és hatodik évfolyamon a házi feladatok szolgálják az alapozó szakasznak megfelelően az alapismeretek elmélyítését, megszilárdítását, rögzülését, az esetlegesen hiányzó részek pótlását, bizonyos alapismeretek készség szintre emelését. Törekedni kell az egyes szaktantárgyak közötti arányos elosztásra! A házi feladatok mindig kerüljenek ellenőrzésre! Hosszabb szünetekre, - téli szünet, tavaszi szünet, - lehetőség szerint ne kapjanak házi feladatot a tanulók.

A hetedik-nyolcadik évfolyamon, a házi feladatok elsődleges célja a sokoldalú képességfejlesztés legyen, differenciált módon. Ezek a feladatok illeszkedjenek a gyermek egyéni képességeihez, tehetségéhez, fejlődésének üteméhez, segítse a tanult ismeretek elmélyítését, valamint a felzárkóztatásra szoruló tanulók fejlődését. A feladatok segítsék elő az egyéni törekvések megvalósulását! Törekedni kell az egyes szaktantárgyak közötti arányos elosztásra! Hosszabb szünetekre, - téli szünet, tavaszi szünet, - lehetőség szerint ne kapjanak házi feladatot a tanulók.

A felső tagozaton: 3 házi feladat hiánya esetén beírásra kerül az elégtelen osztályzat.

Előzetes jelzés, megbeszélés alapján érdemjeggyel lehet értékelni a házi feladatot. (projektmunka, szorgalmi munka, hosszabb fogalmazás, gyűjtőmunka, stb.)

3.11 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Tanórai tevékenységek

Iskolánkban évek óta összevont osztályokban is folyik a nevelő – oktató munka. A csoportbontásokat a tanulói létszám alakulása is meghatározza, melyet a tanév elején elkészült tantárgyfelosztásban rögzítünk.

Célunk, hogy a tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően kapják meg a számukra szükséges megsegítést. Intézményünkben csoportbontást alkalmazunk az autista tanulók fejlesztésére is - attól függően, hogy milyenek a tanulók speciális igényei.

A tanítás-tanulási folyamat alapformája az osztálykeretben történő tanítási óra. A hagyományos osztálykeretben való tanítási folyamat egyre több alkalommal alakul át differenciált szervezeti formává. Iskolánk tanulói összetétele heterogén. Egy osztályban gyakran különböző sérüléssel és értelmi képességgel rendelkező gyermekek tanulnak. Az összetétel heterogenitását fokozza, ha különböző évfolyamok összevonásra kerülnek. Az oktatás hatékonysága érdekében a csoportbontás lehetőségét alkalmazzuk. A csoportbontás szükségességét az osztály összetétele határozza meg.

A törvényi szabályozás alapján „az iskola a tanuló heti kötelező tanóráinak száma, és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözetét egyéb foglalkozás megtartásához és osztálybontáshoz veheti igénybe.”

A csoportbontás történhet a tanulók tudásszintjéhez igazítva, és kialakíthatóak egyéb szempont szerinti csoportok is. A csoportbontások egyes osztályra, tantárgyra vonatkozó konkrét eljárását a munkaközösség (adott területen tanító pedagógusok közössége) javaslata alapján a helyi tanterv tantárgyanként meghatározott rendje szerint alkalmazzuk.

Csoportbontással segítjük a pedagógiai munkát azokban az esetekben is, amikor azt a magas osztálylétszám indokolja, a manuális készségek fejlesztése és praktikus ismeretek hatékonyabb elsajátítása érdekében, képességek szerint.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- olyan szervezési módokat részesítünk előnyben, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak kialakítását, fejlesztését;
- a tanítás-tanulás során előtérbe állítjuk a tanulók tevékenységére épülő munkaformákat;
- a nevelési-oktatási folyamatban építünk a tanulók előzetes tudására,
- a tanulók egyéni fejlesztése érdekében a különböző feladatokhoz igazodva választjuk meg a tanulásszervezési formákat;
- a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztési szükségleteihez igazodva választjuk meg a tanulási helyzeteket, a tanulásszervezési módokat, értékelési eljárásokat.

Egyéb foglalkozások

A tanórán kívül tartott egyéb foglalkozások jelentős szerepet töltenek be a tanulók és az iskola életében. Feladatuk az iskola életének színesebbé tétele, a diákok személyiségének, kreativitásának fejlesztése. A tanulók többsége egésznapos nevelésben részesül tanulást és iskolai felkészülést segítő foglalkozás keretében. Az egyéb foglalkozások a pedagógiai program végrehajtásához szükséges, a tanítási órák keretében meg nem valósítható foglalkozások, melyek szervesen kiegészítik az intézményben folyó nevelő-oktató munkát.

Az egyéb foglalkozások szervezése a kötelező tantárgyak csoportbontását követően fennmaradó órakeretben valósítható meg. Az egyéb foglalkozásokat az iskola a szokásos rendben beilleszti a tanév munkarendjébe, az órarendbe.

Az egyéb foglalkozások az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismereteket biztosítják, valamint lehetőséget adnak a tanulók differenciált egyéni fejlesztéséhez is az adott órakeretek felhasználásával. Ezt a lehetőséget a tehetséggondozásra és a felzárkóztatásra szervezett csoportoknál alkalmazzuk. Ekkor különböző osztályokból alkothatnak egy-egy csoportot a tanulók. Pl. versenyekre felkészülő illetve korrekciós csoportok esetén. Az iskola hagyományos résztvevője komplex és egyéb versenyeknek.

A tanórán kívüli iskolai élet szervezeti formái

- Kötelező egészségügyi- és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs órák
- Azon órák, melyeken az alapvető készségek, képességek fejlesztése, a felmerülő hiányosságok pótlása a cél.
- Napközi otthonos ellátás
- Felzárkóztató foglalkozás
- Szakkörök

A szakkörök indításáról - a felmerülő tanulói, szülői igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

Ezekre a foglalkozásokra, szakkörökre a vezető pedagógusnak munkatervet kell készítenie és bemutatnia egész évre.

A választható szakkörök időpontjának kialakításához felső tagozaton igyekszünk a tanulók egyéb elfoglaltságainak időpontját figyelembe venni.

Alsó tagozaton a szakkörök a délutáni elfoglaltságokat kiegészítve szerveződnek. A felső tagozaton a tanulók iskolán kívüli elfoglaltságát figyelembe véve a kötelező tanórák délelőtt vannak. Az ebédszünet után szerveződnek a választható foglalkozások.

<u>Tanórán kívüli foglalkozások szervezése</u>

A tanórán kívüli iskolai szolgáltatások és programok, a szabadidős tevékenységek, a tanulók képességfejlesztését teszik lehetővé.

3.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Tény, hogy az eltérő tantervű általános iskolák tanulói – szociokulturális, pszichés, illetve szomatikus okból – az átlagot tekintve egészségileg is hátrányos helyzetűek, az általános fizikai teherbíró képességük többségüknél gyengébb a normál általános iskolai tanulók átlagához képest. Éppen ezért, ebben az iskolatípusban fokozottabban szem előtt kell tartani a mérések folyamatosságát, eredményességét, hiszen az eredményeket elemezve rájöhetünk az egyéni és a közösségi fejlesztés, felzárkóztatás, az általános fizikai teherbíró képesség szempontjából elengedhetetlenül fontos.

A törvény által megszabott kötelezettség végrehajtásának megkönnyítésére a tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérésére alkalmas tesztet használunk, mely alkalmazása viszonylag egyszerű, kevés szerigényű, bárhol végrehajtható, megmutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét. A teszt megfelel a tudományos kritériumoknak, végzése semmilyen egészségkárosító hatást nem vált ki, nemzetközileg összehasonlítható, egyszerűen végrehajtható, és minimális eszközt igényel. Elsősorban az egészségben meghatározó szerepet játszó összetevőket méri: a kardiorespiratikus állóképességet, az erőt, az izomerő állóképességét és testösszetételt.

A tesztek nem képezik a tantervek tartalmát, és hogy a mérés célja megvalósuljon, nem szabad azokat betanítani és gyakoroltatni.

A tesztek eredményeinek átlaga rávilágíthat egyes részterületek hiányosságaira, amit aztán a testnevelő tanárnak megfelelőképpen korrigálnia kell.

Iskolánkban a tavalyi évtől NETFIT méréseket végzünk. Minden tanulónál mérünk

-testmagasságot: a függőleges falfelület mellett azt sarkával, tomporával, hátával érintő álló személynél mérjük. A fejet úgy tartja, hogy a fülnyílás alsó határa és a szemzug alsó része egy egyenesbe esik, a sarka a lapon összeér. A vizsgált személy vegyen mély lélegzetet és azt tartsa meg, amíg centiméter pontossággal mérjük.

- testsúlyt: A minimális ruházatot viselő a mérleg közepére áll. A testsúlyt a mérleg pontosságától függően kilogrammig, vagy tizedkilogrammig mérjük.

A fizikai állapot mérésére szolgáló tesztek

A mérések általános szempontjai:

- A tanulók valamennyi tesztet testnevelési, illetve sportfelszerelésben hajtsák végre.
- Csúszásmentes padló és sportcipő szükséges a futással és ugrással járó tesztekhez.
- Minden tesztre vonatkozóan külön utasítások vannak, amelyeket gondosan kell tanulmányozni, minden tanulónak el kell olvasnia, hogy a vizsgálat pontos legyen.
- Az ülésben előrenyúlás tesztnél nem lehet bemelegíteni, vagy nyújtási gyakorlatokat végezni.

- A tanulók nem próbálhatják ki a teszteket előre, kivéve, ha a teszt végrehajtási utasításában nincs erre külön utalás.

A motorostesztek s végzésük ajánlott sorrendje:

1. Egyensúlyi teszt
2. Végtagmozgás gyorsaságát mérő teszt: lapérintés
3. Hajlékonysági teszt: ülésben előrenyúlás
4. Dinamikus láberőt mérő teszt: helyből távolugrás
5. Statikus erőt mérő teszt: Kézi szorító erő
6. Törzserőt mérő tesz: sit-up teszt, felülések
7. Funkcionális karerőt mérő teszt: függés hajlított karral
8. Futási sebességet mérő teszt: 10x5 m ingafutás
9. Kardio-respiratorikus állóképességi teszt:

a.) 20 m-es futás ingafutás

b.) 6 perces futás Cooper teszt-szerűen (alsósok számára)

c.) 10 perces futás – Cooper teszt

Ezeket az eredményeket a testnevelő feltölti minden egyes tanulóra külön a netfit rendszerbe, ahonnan a szülők is megkapják, hogyan teljesített gyerekük ezen a mérésen.

3.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Az iskola egészségnevelési elvei

A tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében. Életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkozzanak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel:

- a táplálkozás,
- az alkohol
- és kábítószer fogyasztás, dohányzás, a drogok káros hatásai a szervezetre,
- a családi és kortárskapcsolatok,
- a környezet védelme,
- az aktív életmód, a sport,
- a személyes higiénia,
- az elsősegély-nyújtás alapismeretei,

- a szexuális fejlődés.

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata! Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- A mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása:
  - testnevelés órák;
  - játékos, egészségfejlesztő testmozgás az első-negyedik évfolyamon;
  - az iskolai sportkör foglalkozásai;
  - úszásoktatás, néptánc.
- Az iskola helyi tantervében szereplő Környezetismeret, Természetismeret, Testnevelés, tantárgyak tananyagai.
- Az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek.
- Évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó témanap (projektnap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- szakkörök; (foci, néptánc…)
- minden fél évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra szervezése;
- minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő szervezése az osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;
- osztálykirándulások,
- iskolapszichológus bevonása a lelki eredetű problémák feldolgozásában.
- az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele
- egy-egy alkalommal az osztályfőnöki óra megtartásában; - a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében. (A tanulóknak évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton kell részt venniük.)

A testnevelés szorosan kapcsolódik az iskola egészségnevelés programjához. A délutáni sportfoglalkozás és testnevelési órák ütemezésével biztosítjuk tanulóink számára az egészséges fejlődéshez szükséges sportolási lehetőséget.

Az iskola környezeti nevelési elvei

Iskolánk egész tevékenységével a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel gyakorlásának képességére; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer kialakítására nevel. Bemutatjuk és gyakoroltatjuk azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik.

Tanulóink az életkoruknak és képességeiknek megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – projektek formájában foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:

- a környezet fogalmával,
- a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
- a környezetvédelem lehetőségeivel,
- lakóhelyünk természeti értékeivel,
- lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

a) a helyi tantervben szereplő Környezetismeret, Természetismeret tantárgyak tananyagai;

b) az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;

c) a környezeti nevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- minden fél évben osztályonként egy-egy gyalog, vagy kerékpártúra a környékre a környezeti értékek felfedezésére;
- évente egy környezetvédelemmel, természetvédelemmel foglalkozó témanap (projektnap) szervezése a „Föld napja” alkalmából játékos vetélkedővel, akadályversennyel az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
- papírgyűjtés, lehetőség szerint szelektív hulladékgyűjtés megszervezése az iskolában.

3.14 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A tanulók jutalmazása

Azt a tanulót, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének a megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza.

Az iskola ezen túlmenően – lehetőségeihez mérten – jutalmazza azt a tanulót, aki

- eredményes kulturális tevékenységet folytat
- kimagasló sportteljesítményt ér el
- hiányzásmentes tanévet teljesít
- a közösségi életben tartósan jó szervező, irányító tevékenységet folytat.

Szempontjai:

- Házirend és az iskolai elvárások, normák elfogadása, betartása
- a közösség és annak tagjaihoz való viszonyulás
- az együttélés, a társas kapcsolatok, a közösségi normák elfogadása az iskolán belül és kívül
- a tanuláshoz való viszony
- az iskola képviselete

A dicséret minden alkalommal ösztönző legyen. /Értékelő munkánk során - lehetőség szerint- támaszkodni kell a tanulóközösség illetve a diákönkormányzat véleményére is.

A jutalmazás formái:

Iskolánkban elismerésként a következő írásos dicséreteket vagy tárgyi jutalmakat adhatjuk:

- osztályfőnöki, szaktanári
- igazgatói
- nevelőtestületi dicséret
- könyvjutalom
- tárgyjutalom
- oklevél

/Osztályközösségek is részesülhetnek ugyanezekben a jutalmazási formákban./

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a bizonyítványba be kell vezetni. Ezek a tanulók tanév végén könyvvel és oklevéllel jutalmazhatók. A jutalmak odaítéléséről – a pedagógusok és az osztályközösség javaslatának meghallgatása után – az osztályfőnök dönt.

Az a tanuló, akinek intézményi szinten is kiemelkedő a teljesítménye, jutalmát a tanévzáró ünnepélyen az iskolaközösség előtt nyilvánosan veszi át.

A jutalmazás ünnepélyes lehetőségéből kizárt tanulók :

Az a tanuló, aki kötelességeit enyhébb formában megszegi, illetve a tanév során fegyelmező intézkedésben részesül, kizárja magát az iskolaközösség előtti nyilvános megjutalmazás lehetőségétől.

A magatartás és szorgalom értékelése

A magatartás és szorgalom értékelési rendszere segíti az iskola nevelési és oktatási céljainak megvalósítását, a tanulók önismeretének fejlődését, a szocializáltság elérését.

Tanév közben a tanulók magatartását és szorgalmát rendszeresen értékeljük tanítási órákon és tanórán kívüli foglalkozásokon. Szóbeli értékeléssel jelezzük tanulóink felé véleményünket, észrevételeinket a közösség, az egyes tanuló bevonásával.

Az *alsó tagozatban* minden hét végén az osztályfőnökök, betanító pedagógusok kiértékelik az évfolyam magatartását és szorgalmát.

Felső tagozatban és szakiskolában a tájékoztató füzetbe kerülnek bevezetésre az osztály, illetve egyéni dicséretek, kirívó esetekben az elmarasztalások a tanítási órákon és a tanórán kívüli tevékenységekre vonatkozóan.

Minden héten egyszer kerül sor az évfolyamok magatartásának és szorgalmának önértékelésére, értékelésére az osztály keretein belül. Az egész tanévben példás magatartású és szorgalmú gyerekek a nyilvánosság előtti dicséretben, jutalomban részesülnek.

Folyamatosan ellenőrizzük és értékeljük a tanulók felszerelését, az osztálytermek, szekrények és tanulópadok rendjét.

Ebben az ellenőrző munkába a tanulók is aktívan vesznek részt. Minden hónapban más-más évfolyam ellenőrzi és értékeli a többi osztályt heti rendszerességgel. Ennek értékelését az intézmény diákönkormányzatának munkaterve tartalmazza.

Az egyes tanuló magatartási és szorgalmi érdemjegye megállapítása céljából az osztályfőnök összegzi az osztály és az osztályban tanító pedagógusok észrevételeit. Az osztályzatról az osztályfőnök és a betanítók döntenek. Ellentétek esetén az osztályozó értekezlet hoz döntést az érdemjegyről.

A magatartás értékelésének szempontjai:

- a házirend és az iskolai elvárások, normák elfogadása, betartása, a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony,
- az együttélés, a társas kapcsolatok, a közösségi normák elfogadása az iskolán belül és kívül,
- a tanuláshoz való viszony,
- az iskola képviselete.

A minősítésben segíti a kollégákat a tantestület által elfogadott és jóváhagyott, a magatartás és a szorgalom érdemjegyek kialakításához készült táblázatos szempontsor.

A magatartás minősítése

Példás: az tanuló, aki minden szempontnak következetesen megfelelő, nincs osztályfőnöki figyelmeztetése sem.

Jó: az a tanuló, aki kisebb hiányosságokkal felel meg a szempontsornak, nincs osztályfőnöki intője.

Változó: az a tanuló, aki a szempontsornak nem felelt meg folyamatosan, osztályfőnöki intője van.

Rossz: az a tanuló, aki a követelményeknek sorozatosan nem tesz eleget, osztályfőnöki és igazgatói intője van.

A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.

4. A Szakiskola Szakmai Programja

4.1. A képzést meghatározó jogi környezet

Törvények

- 2011. évi CXC, törvény a nemzeti köznevelésről
- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. R. (NAT)
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- A 2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről
- A 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről Kormányrendeletek
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
- 22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról
- SZMSZ, Házirend, Iratkezelési szabályzat, Munkaköri leírások, Szakmai szabályzók
- Pedagógiai program, Helyi- és kerettantervek

4.2. Az iskola szakképzési rendszere

A szakiskolába történő jelentkezés rendje

Az iskolába jelentkezés rendjéről, szabályairól a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet rendelkezik. A szakiskolába a felvétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító szakértői bizottság szakvéleménye alapján történhet.

A szakiskolai szakképzés szerkezeti felépítése 1+2-es képzés: 9. előkészítő évfolyam + 9-10.osztályos szakiskolai szakmai képzés (rész-szakképesítés).

Személyi és tárgyi feltételek

A szakmai és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény és a szakképesítésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt. A szakmai képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a rész-szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye tartalmazza. A szakmai gyakorlati oktatást gazdálkodó szervezet segítségével oldjuk meg együttműködési megállapodás keretében. Ennek alapján a gyakorlati képzés a partnercégnél, saját pedagógus felügyelete mellett folyik.

4.3. A nevelő-oktató munka célja a szakképzésben

A szakképzés során az általános iskolai nevelés alapelveit, a célkitűzéseket továbbra is kiindulási alapnak tekintjük, mivel a szakiskola szorosan ezekre épül. Ezek az elvek az általános iskola pedagógiai programjában szerepelnek.

- Az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása,
- A tanulók a szakiskolai nevelés-oktatás során sajátítsák el azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez és megmaradáshoz elengedhetetlenül szükségesek.
- A szakképesítések munkaterületeihez tartozó legjellemzőbb munkakörök, foglalkozások betöltéséhez szükséges kompetenciák elsajátíttatása.
- Adott munkakörökben elvégzendő feladatok gyakoroltatása, az azokhoz szükséges tulajdonságok (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, személyes, társas és módszerkompetenciák) elsajátíttatása.
- A korábban kialakult tudásbeli és szociális hátrányok felszámolása,
- A tanuláshoz, szakmatanuláshoz szükséges motiváció megteremtése, erősítése,
- A szakmai vizsgára való felkészítés,
- Munkavégzésre való szocializálás, munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, önálló életvezetés megalapozása.
- A gyógypedagógiai alapfokú nevelő-oktató munka eredményeire támaszkodva nyújtson differenciált segítséget a szakma tanulásához, a társadalmi beilleszkedéshez, a felnőtt életre felkészüléshez
- A képzés tegye képessé a fiatalokat arra, hogy társadalmunk rendezett életvitelű, eredményesen dolgozó tagjaivá váljanak.

A szakiskola szakképző évfolyamain szakmai vizsgára történő felkészítés, vagy az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó képzés folyik.

Az államilag elismert, az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő szakképesítésekre való felkészítés esetén a szakképzési évfolyamok száma az OKJ-ben megjelölt képzési idő, illetve – a közoktatásról szóló törvényben biztosított lehetőség alapján - a sajátos nevelési igény típusához igazodó nyújtott képzési idő szerint történik.

A szakképzési évfolyamokon is kiemelt szerepet kap a tanulók adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztés, a komplex személyiségfejlesztés.

4.4. A célok elérése érdekében a szakiskola feladata

- Az alapfokon megszerzett műveltségi anyag szinten tartása és elmélyítése
- Az iskola érték- és normaközvetítő funkciójának érvényesítése a nevelés során a beilleszkedés elősegítése érdekében
- A tervszerű nevelő-oktatómunka során az alapképességek fejlesztése mellett a mindennapi életben hasznosítható és továbbépíthető általános és szakmai ismeretek nyújtása
- A tanulók felkészítése a munkavállalói szerepre, a munkahelyi, a szakmai közösségekbe való bekapcsolódásra
- Mindezt a tanulók eltérő fejlődéséből következő sajátos igények és lehetőségek kibontakoztatásával, az életkori sajátosságok figyelembevételével, a fejlődés eltéréseit korrigáló feldolgozás útján végzi.

4.5. Habilitáció- rehabilitáció biztosítása

Az intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat szervezünk.

A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja az egyéni diagnosztikára épülő feltárás után, a személyiség biztonságérzetének megteremtése, a funkcionális képességfejlesztés, az egyén legoptimálisabb adaptív állapotának elérése, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek, majd a szakmatanulásnak.

A fejlesztő, habilitációs foglalkozások szervezeti formái:

- Tanórai keretek között differenciált tanulásszervezéssel
- Fejlesztő foglalkozásokon mikrocsoportban vagy egyéni foglalkozások keretében
- Szabadidős és kollégiumi tevékenység során

A habilitáció, a rehabilitáció kiemelt területei:

- tanulási képességek,
- kommunikációs képességek fejlesztése,
- az információs kommunikációs technikák ismerete
- szociális beilleszkedéshez szükséges személyiség fejlesztés

- gondolkodási képességek fejlesztése (problémamegoldás)

A habilitáció, a rehabilitáció feladata:

Az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges - megegyező és eltérő - jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A kognitív képességek fejlesztése:

a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozatiösszefüggések keresése, az alá- és fölérendeltség felismerése, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás, rendszerezés, a kommunikációs képességek és a térben és időben való tájékozódás fejlesztése.

Tanulási képességek fejlesztése: számolás, írás, olvasás

- A korábbi pedagógiai szakaszokban elért eredmények szinten tartása, eszközszintű használatának megerősítése.összefüggések keresése, az alá- és fölérendeltség felismerése, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás, rendszerezés, a kommunikációs képességek és a térben és időben való tájékozódás fejlesztése.

Tanulási képességek fejlesztése: számolás, írás, olvasás

- A korábbi pedagógiai szakaszokban elért eredmények szinten tartása, eszközszintű használatának megerősítése.

  Feladata:

- a tudatos tanulás igényének kialakítása, önálló tanulási technikák bemutatása, gyakorlása, az önellenőrzés formáinak alkalmazása, figyelemkoncentráció időtartamának és intenzitásának növelése, az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladata:

- a szóbeli szövegalkotás fejlesztése változatos kommunikációs helyzetben, nyelvi megnyilatkozások tartalmi, formai alakítása, információkezelés: információgyűjtés, rendszerezés, feldolgozás, grammatikai gyakorlatok, a helyesírási hibák elemzése, okfeltárás (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.
- Információs kommunikációs technika kialakítása
- IKT- eszközök alkalmazása az egyéni fejlesztésben, ehhez szükséges tanulói képességek kialakítása, fejlesztése

4.6. Kerettanterv a speciális szakiskolák számára

- Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kerettanterve

Műveltségterület	Tantárgyak	9. E	Szabadon tervezhető órakeret	9. osztály (2024-től)	Szabadon tervezhető órakeret	10.	Szabadon tervezhető órakeret
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5		5	1	1	1
Matematika	Matematika	5		5		2	
Technológia	Digitális kultúra	2		2		1	
Testnevelés	Testnevelés	5		5		5	
	Osztályfőnöki	1		1		1	
Idegen nyelv	Angol nyelv	2		2		0	
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1		1			
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3		3			
Művészetek	Vizuális kultúra	2		2			
Egyéb	Pályaorientáció	1	2	1			
	Szakmai alapozó ismeretek	4	1	4			
	Habilitáció	4		4		4	
Kertészeti alapismeretek	Növénytani alapismeretek/Növényismeret			2,5	0,5	2	
	Termesztési ismeretek gyakorlat			---		0	
	Műszaki alapismeretek/Műszaki ismeretek			2		0	
	Műszaki alapismeretek gyakorlat			---		5	0
Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek			1	1	2	
Kerti munkák gyakorlat	Kerti munkák			---		2	1
	Kerti munkák gyakorlat			---		5	1
	Általános alapozás			4			
	Termesztéstechnológiák			11,5	0,5		
Szabadon tervezhető összesen			3		3		3
Mindösszesen:		**38**				**38**	

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a szakiskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre. A célok elérése érdekében több időt fordítunk erre. Legfontosabb célok:

- A tanuló készüljön fel a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességek elsajátítására, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra.
- Rendelkezzen közvetlen környezetében az emberi-, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédképességgel.
- A beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése: a tiszta artikuláció, a kommunikációs biztonságérzet kialakítása,
- Az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó – képességekkel adekvát – szövegalkotás,
- Alakuljon ki eszköztudás, a kultúrtechnikák alkalmazásának gyakorlásával és használatával.
- Jelentősen bővül aktív és passzív szókincse a felnőtt élet, a munkavállalás és végzés valamint a szakmai munka területén
- Irodalmi kifejezésformák befogadására nevelés.
- Tudjon folyamatosan hangosan vagy magában olvasni, majd az olvasottakról tömörítve, a lényeget kiemelve beszámolni
- Legyen képes részben önállóan, részben tanári segítséggel elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket. Tegyen kísérletet ezek erkölcsi és életvezetési értelmezésére.
- Legyen képes formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.

Részszakképesítés

A szakiskolai oktatás célja az, hogy tanulói képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd szakmájukban elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik megfeleljenek a munkába állásuk idején támasztott elvárásoknak, követelményeknek. A hatékony és motiváló tanulási módszerek elsajátítása révén növekszik képességük szakmai és más munkatevékenységek értő és alkotó megtanulására, a folyamatos fejlődésre, a szakmán belüli további tanulásra, továbbképzésre és szükség esetén szakmaváltásra. A tanulók munkatapasztalataik és munkakultúrájuk révén képesek lesznek beilleszkedni a termelési, illetve munkakörnyezetbe, fejlődik bennük az igényesség munkájuk eredményessége, minősége iránt, és kialakul a munkájukkal kapcsolatos felelősségérzet. Az oktatott szakmáink szakmai céljait, követelményeit, a képzés struktúráját a speciális kerettantervek alapján a helyi tanterv tartalmazza. A szakmai középfokú oktatás nappali munkarend szerint az érvényben lévő szakmai és vizsgakövetelmények alapján történik.

21 622 01KERTI MUNKÁS rész-szakképesítés szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára a 34 622 02 Kertész szakképesítés kerettanterve alapján. (szakmai adaptáció)

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi.

Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

A szakmai és vizsgakövetelményben a rész-szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8. § (5) bekezdésének megfelelően a táblázatban a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-a felosztásra került.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, *a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.*

Szakmai Tantervi adaptáció a31 525 01 KERÉKPÁRSZERELŐ rész szakképesítés speciális szakiskolákban történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára a 34 525 07 Motorkerékpár-szerelő szakképesítés kerettanterve alapján

A rész-szakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

	előkészítő évfolyam heti óraszám 36 hét	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám (36 héttel)	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám (35 héttel)
Közismeret	31,5	10,5	378	11,5	402,5
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	0	**21**	**756+70**	**21**	**735**
Összesen	31,5	31,5	1134+70	32,5	1137,5
8-10% szabad sáv (közismereti rész)	3,5	1,5	54	1,5	52.5
8-10% szabad sáv (szakmai rész)	0	2	72	2	70
Mindösszesen(teljes képzés ideje)	35	35	1260+70	36	1260

A részszakképesítés oktatására fordítható idő **1703** óra (756+70+735+72+70) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávval együtt.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	**Tantárgyak**	**Heti óraszám**				
		9. évfolyam			**10. évfolyam**	
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy**	**elméleti**	**gyakorlati**
10502-12 Motor- és kerékpárszerelés gépészeti alapjai	Szakrajz	7		70		
	Anyag- és gyártásismeret	4			3	
10503-12 Motor- és kerékpárszerelés üzemviteli alapjai	Jogi és vállalkozási ismeretek				2	
	Munkavédelmi speciális ismeretek	1			1	
10504-12 Kerékpárszerelő feladatai	Kerékpár szerkezeti ismeretek		6			4
	Kerékpár karbantartási ismeretek		3			11
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		12	9		6	15
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

A kerettanterv-adaptáció szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi. Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni. A szakmai és vizsgakövetelményben a rész-szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelmény-modul	**Tantárgyak**/témakörök	**Óraszám**					**Össz**
		9. évfolyam			**10. évfolyam**		
		elm	**gyak**	**ögy**	**elm**	**gyak**	
10502-12 Motor- és kerékpárszerelés gépészeti alapjai	**Szakrajz**	**252**					**252**
	Szakrajzi alapok	*36*					*36*
	Rajzkészítés	*108*					*108*
	Rajzolvasás	*108*					*108*
	Anyag- és gyártásismeret	**144**			**105**		**249**
	Anyagszerkezeti ismeretek	*36*					*36*
	Gyártástechnológia	*72*			70		*142*
	Anyagvizsgálatok	*36*			35		*71*
10503-12 Motor- és kerékpárszerelés üzemviteli alapjai	**Jogi és vállalkozási ismeretek**				**70**		**70**
	Jogi ismeretek				15		*15*
	Vállalkozási ismeretek				55		*55*
	Munkavédelmi speciális ismeretek	**36**			**35**		**71**
	Szerszámok és berendezések biztonságtechnikája	*36*					*36*
	Anyagtárolás és használat biztonságtechnikája			**70**	35		*35*
10504-12 Kerékpárszerelő feladatai	**Kerékpár szerkezeti ismeretek**		**216**			**140**	**356**
	Vázszerkezetek		*36*			*35*	*71*
	Hajtóművek		*72*			*35*	*107*
	Fékek		*54*			*35*	*89*
	Futóművek		*54*			*35*	*89*
	Kerékpár karbantartási ismeretek		**108**			**385**	**493**
	Szerelési, javítási, karbantartási feladatok		*72*			*350*	422

	Üzembe helyezés		*36*			*35*	71
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		**432**	**324**		**210**	**525**	**1491**
Összes éves/ögy óraszám:		**756**		**70**	**735**		**1561**
Elméleti óraszámok/aránya		642 / 41,1%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		919 / 58,9%					

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8. § (5) bekezdésének megfelelően a táblázatban a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-a felosztásra került. A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie. A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, *a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás."*

Szakmai tantervi adaptáció a 31 346 02 SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ részszakképesítés szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára a 54 346 01 Irodai asszisztens szakképesítés kerettanterve alapján.

	előkészítő évfolyam heti óraszám 36 hét	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám (36 héttel)	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám (35 héttel)
Közismeret	31,5	10,5	378	11,5	402,5
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	0	**21**	**756+70**	**21**	**735**
Összesen	31,5	31,5	1134+70	32,5	1137,5
8-10% szabad sáv (közismereti rész)	3,5	1,5	54	1,5	52.5
8-10% szabad sáv (szakmai rész)	0	2	72	2	70
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	35	35	1260+70	36	1260

A részszakképesítés oktatására fordítható idő **1703** óra (756+70+735+72+70) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávval együtt.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	**Tantárgyak**	**Heti óraszám**				
		9. évfolyam			**10. évfolyam**	
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy**	**elméleti**	**gyakorlati**
10067-12 Gépírás és dokumentumkészítés, iratkezelés	Gépírás és iratkezelés gyakorlat		4	70		5
	Levelezési ismeretek	6			5	
	Levelezési ismeretek gyakorlat		4			4
10070-12 Munkahelyi kommunikáció	Kommunikáció alapjai	4			3	
	Üzleti kommunikáció gyakorlat		3			4
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		10	11		8	13
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

A kerettanterv-adaptáció szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi.

Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

A szakmai és vizsgakövetelményben a részszakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	**Tantárgyak**/témakörök	**Óraszám**					**Összesen**
		9. évfolyam			**10. évfolyam**		
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy**	**elméleti**	**gyakorlati**	
10067-12 Gépírás és dokumentumkészítés, iratkezelés	**Gépírás és iratkezelés gyakorlat**		**144**			**175**	**319**
	Vakírás alapjai		72			70	142
	Dokumentumok szerkesztése, készítése, szövegszerkesztő programok		72			**105**	177
	Levelezési ismeretek	**216**			**175**		**391**
	Üzleti levelezés sajátosságai	144			70		214
	Hivatali, üzleti és magánlevelezés	72			105		177
	Levelezési ismeretek gyakorlat		**144**			**140**	**284**
	Üzleti levelek készítése, fogadása, továbbítása		72			70	142
	A hivatali, üzleti élet levelezésének lebonyolítása		72			70	142
10070-12 Munkahelyi kommunikáció	**Kommunikáció alapjai**	**144**			**105**		**249**
	Kommunikáció folyamata, fajtái, etikett és protokollszabályok	72		**70**	35		107
	Nyelvhelyesség szóbeli és írásbeli elemei, nyelvhasználati szabályok,	72			70		142
	Üzleti kommunikáció gyakorlat		**108**			**140**	**248**
	Üzleti nyelvi kultúra		36			**35**	71
	Üzleti magatartás, társalgási protokoll		36			**35**	71
	A viselkedéskultúra szabályai		36			**70**	106
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		**360**	**396**		**280**	**455**	**1491**
Összes éves/ögy óraszám:		**756**		**70**	**735**		**1561**
Elméleti óraszámok/aránya		(640/1561) 41%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		(921/1561) 59%					

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8. § (5) bekezdésének megfelelően a táblázatban a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-a felosztásra került.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, *a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.*

4.7. A tanulók tanulmányi munkájának, ellenőrzésének és értékelésének módja

Mérések

- A tanulók tantárgyi tudásának mérése
- Osztályfokonként, tantárgyanként
- Diagnosztizáló felmérések (osztályfőnökök, szaktanárok)
- Témazáró felmérők íratása (szaktanárok)
- Év eleji és év végi diagnosztizáló mérések az alaptantárgyakból százalékos értékeléssel

Értékelés

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben – minden tantárgy esetében - rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti.

A teljesítményt százalékban mérve, érdemjeggyel értékelve a következő kategóriák szerint történik:

A tanuló tudásának értékelésénél

91 % - 100 % jeles (5),

81 % - 90 % jó (4),

66 % - 80 % közepes (3),

51 % - 65 % elégséges (2),

0 % - 50 % elégtelen (1) osztályzatokat használjuk.

A számonkérés alapelvei, az írásbeli számonkérés szerepe a tanuló tudásának értékelésében

A tanuló tudásának előrehaladását mindig önmagához viszonyítottan értékeljük. Pedagógiai munkánk fontos része a folyamatos ellenőrzés, értékelés. Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli

munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrizzük. Az írásbeli ellenőrzés kiterjedhet, a számonkérést közvetlen megelőző tanórán elsajátított tananyagra, illetve a korábbi tananyagrészekre is lezárva ezzel egy témakört. A leghangsúlyosabbak az írásbeli számonkérések, a témazáró és az év végi szintfelmérő dolgozatok. Ezek az írásbeli munkák meghatározzák a további fejlesztési igényeket, alapul szolgálnak a habilitációs rehabilitációs tervek elkészítéséhez. Az írásbeli ellenőrzésről a tanulókat az előző órán vagy legkésőbb az írás előtt három nappal tájékoztatjuk. Olvasás és írásbeli nehézségek esetén a szóbeli számonkérést részesítjük előnyben az írásbelivel szemben. Az OKJ-s vizsga szóbeli részére felkészülést segíti a rendszeres, szóban történő felelés, számonkérés. Egy napon legfeljebb két témazárót vagy három kisebb dolgozatot lehet íratni. A szóbeli számonkérések száma maximum napi három lehet.

Felmentés egyes tantárgyak értékelése alól

Amennyiben a tanuló a szakértői bizottság határozata alapján egyes tantárgyak értékelése alól felmentést kap, úgy a továbbiakban egyéni fejlesztési terv alapján történik a fejlesztése az adott tantárgyból a képességeinek megfelelő tantárgyi követelmények alapján. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséért az adott szaktanár a felelős.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

Az évfolyamokon minden tantárgynál egységes követelményrendszer kerül kidolgozásra, amely tartalmazza a következő évfolyamra lépés minimum követelményeit. A minimális követelmény az intézmény helyi tantervében rögzített, e követelmények teljesítése nélkül csak javítóvizsgával léphet felsőbb osztályfokba a tanuló.

Amennyiben a tanuló összes hiányzása eléri vagy meghaladja a 250 órát, a nevelőtestület dönt arról, hogy tehet-e osztályozó vizsgát. Nem tehet osztályozó vizsgát, ha igazolatlan mulasztásainak száma eléri a 20 órát. Az osztályozó vizsga sikeres teljesítése a továbblépés feltétele. Továbbá osztályozó vizsgára kötelezhető abból a tantárgyból, aminek kapcsán a hiányzásai elérik a tantervben előírt éves óraszám 20 %-át.

Ha a tanulónak a gyakorlati képzésről való igazolt és igazolatlan mulasztása egy tanévben meghaladja a gyakorlati képzési idő (óraszám) 20 %-át, a tanuló tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Ha a tanuló mulasztása a fentiekben meghatározott mértéket eléri, de igazolatlan mulasztása nincs, és szorgalma, elért teljesítménye alapján úgy ítélhető meg, hogy mulasztását a következő tanév megkezdéséig pótolja, illetőleg az előírt gyakorlati követelményeket teljesíteni tudja, az évfolyam megismétlésétől el lehet tekinteni. Az ügyben a szakképző iskola nevelőtestülete dönt.

A szakképesítés megszerzésének módja

- A 8 általános iskolai osztályt végzett tanulók a 2013/2014. tanévtől kezdődően három iskolai tanév alatt sajátíthatják el a választott szakma elméleti és gyakorlatiismeretanyagát.

- A három tanév sikeres teljesítése feltétele a szakmai vizsgára bocsátásnak.
- A szakmai- és vizsgakövetelményeket az OKJ központi szabályozás írja elő.
- A képzés részletes tematikáját a helyi tanterv tartalmazza.

Értékelés

- A 9/E. és a 9. 10. évfolyam végén szakmai elmélet és gyakorlat tantárgyakból a hagyományos módon – ötfokú skálán – történik az értékelés.
- Az a tanuló tehet szakmai vizsgát, aki a jogszabályban, a szakképzési törvényben, a központi programban előírt tanulmányi kötelezettségeit hiánytalanul teljesítette, és a követelményeknek megfelel.
- A szakmai vizsgán való részvétel feltétele a 10. évfolyam sikeres elvégzése.
- A szakmai képzés szakmai vizsgával fejeződik be a megfelelő felügyeleti szervek közreműködésével a törvényi szabályozásnak megfelelően.

5. A készségfejlesztő iskola

5.1. A képzést meghatározó jogi környezet

Törvények

• 2011. évi CXC, törvény a nemzeti köznevelésről

• A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. R. (NAT)

• Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

• A 2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről Kormányrendeletek

• 138/1992. (X. 8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben

• 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

• 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

• 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

• A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet

• 22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról

- 53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet egyes oktatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról Belsőszabályzók
- SZMSZ, Házirend, Iratkezelési szabályzat, Munkaköri leírások, Szakmai szabályzók
- Pedagógiai program, Helyi- és kerettantervek

A helyi sajátosságoknak, az iskola arculatának megfelelően készült el az intézmény pedagógiai programja, s a helyi tanterve. Az ott megfogalmazottakat általános érvényűnek tekintjük az iskolában folyó képzések mindegyikére vonatkozóan, ezért a Készségfejlesztő Iskola helyi tantervénél már csak a specialitásokat emeljük ki.

A Készségfejlesztő Iskola rendszere

A Készségfejlesztő iskola az értelmileg akadályozott, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók részére biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő, egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó képzést folytat.

A 9-10 évfolyam a Készségfejlesztő Iskola előkészítő tagozata. Az értelmileg akadályozott tanulók az általános iskola (8. csoport) elvégzése után itt folytatják tanulmányaikat, számukra ez a képzés teremti meg a szakma tanulásának lehetőségét.

A tanulmányi területre való felvételi kérelmek elbírálásakor kizárólag a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs képességet vizsgáló bizottságok szakértői véleményét vesszük figyelembe. Az intézmény típusba felvételt nyert tanulóknak a gyakorlati munka kötöttsége miatt rendelkezniük kell alapvető szociális alkalmazkodó képességgel.
A 9-10. évfolyam tanterve az értelmileg akadályozott tanulókat nevelő-oktató általános iskola 1-8. évfolyamának készült helyi tanterv tartalmi folytatása. A Készségfejlesztő Iskola középfokú oktatási intézmény. A képzési idő: 2 év.

A 9-10. évfolyam két évében közismereti tananyag alapján folyik az oktató – nevelő munka, amelynek célja, fő feladata a szakképzés előkészítése, a gyakorlati évfolyamokra történő felkészítés.

11-12. évfolyam Középfokú oktatás szakasza (KSSZ I-II.): Középsúlyosan értelmi fogyatékos – előkészítő csoportot elvégzett fiatalok számára. akiknél a képzéssel kapcsolatos egészségügyi kizáró tényező nem áll fenn. Képzési idő: 2 év szakképzési évfolyamon (1/ 11. 2/ 12. évfolyam). Gyakorlati egységenként 2 év. A képzés 25 éves korig új gyakorlati tevékenységgel újrakezdhető. Az egyszer elvégzett gyakorlati egységek nem ismételhetőek.

A készségfejlesztő iskolai képzés célja

Felkészíteni tanulóinkat majdani felnőttkori lehetőségeikre, hogy tanulmányaik befejeztével viszonylag önállóan teljes emberi életet éljenek, hogy a társadalomba sikeresen integrálódjanak.

5.2. Pedagógiai alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

Alapelvek:

- A tanulók egyéni képességeihez igazodva sajátítsanak el minél több olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.
- Minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása.

Célok:

Célunk az értelmükben akadályozott fiatalok segítése szocializációjukban, a munkavégzéshez szükséges kötöttségek, munkavégző-képesség, szabályok interiorizált elsajátításában. A készségfejlesztő iskolai képzés olyan életvezetési ismeretek kialakítását tűzi ki célul, amely a mindennapi élet gyakorlati ismereteinek felhasználásával képessé teszik a tanulókat kiscsoportos lakóotthonokban, családban, napközbeni foglalkoztatással illetve védőmunkahelyi vagy integrált munkahelyi munkával, viszonylag önálló életet élni.

A képzés célja, hogy legyenek alkalmasak szűkebb környezetben egyéni szükségletük szerint differenciált támogatással az életkezdéshez szükséges személyiségjegyek, ismeretek és gyakorlat megszerzésére és a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítására.

Célunk megismertetni a tanulókat minden olyan munkaformával, tevékenységgel, amelyek a felnőtt fogyatékosokat foglalkoztató intézményekben előfordulnak. Széles kínálatot kell nyújtani, hiszen a tanulók iskola utáni elhelyezése szinte minden esetben egyéni lehetőségek figyelembe vételével történik, ki kell választani, a tanuló mely tevékenységformában tud a legjobban teljesíteni.

Feladatok:

Szolgálja a képzés a tanulók személyiségének formálását, munkaszocializációs képességeik kialakítását, valamint alkalmassá válásukat a lakókörnyezetük életébe való integrálódásra. Fejlessze és javítsa a tanulók kommunikációs szintjét az elemi szimbólumok, jelzések felfogásában, a társalgásban, a munkautasítások megértésében. Fejlessze a szociális kapcsolatalakítást, a kulturált magatartási szokásokat, az önellenőrzés képességét, a társakkal, családtagokkal és idegenekkel való kapcsolatokban. Gazdagítsa élményeiket a szűkebb emberi környezet történéseiben, a munkaörömök befogadásában, a természet élvezetében, segítse elő, hogy élményeiket ki tudják fejezni szóban, képekben. Fejlessze akaratukat az előre átgondolt cselekvésekben a magatartás és cselekvés önkritikus végrehajtásában. Erősítse testi fejlődésüket, higiénés kultúrájukat. Ismertesse meg a tanulókkal a munkafolyamatokat, a munkahelyet, a baleset megelőzésének legfontosabb módjait, szokásait, törekedjenek a rend, a tisztaság szokásának kialakítására. Nyújtson néhány alapvető ismeretet a munkával és a társadalmi együttéléssel kapcsolatos jogokról és követelményekről. Segítse elő azok megértését és betartását.

- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
- gyakorlatorientált képzés,
- az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása,
- a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában,
- egyénre szabott eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére,
- az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése,
- a személyiség gazdagítása: az önelfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
- az eredményes társadalmi integrációra törekvés.
- minél hosszabb ideig tartó munkavégzés kialakítása

Középfokú oktatás célja: elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató fejlesztés.

A nevelő-oktatómunka tervezése

Az éves tervező munka során prioritást élvez a komplex, sérülés specifikus egyéni fejlesztés.

5.3. A választott kerettantervek

A Készségfejlesztő Iskola helyi tanterve az 53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet 1.3 melléklete alapján készült.

Kerettanterv a készségfejlesztő iskolák számára

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve
- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve
- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve

A készségfejlesztő iskola készségfejlesztő kerettanterve

- Agyagtárgy készítő készségfejlesztő kerettanterv
- Árufeltöltő készségfejlesztő kerettanterv

- Autómosó kisegítő készségfejlesztő kerettanterv
- Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre képes tanulók részére készségfejlesztő kerettanterv
- Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére készségfejlesztő kerettanterv
- Háztartástan – életvitel készségfejlesztő kerettanterv
- Irodatechnikai eszközök használata készségfejlesztő kerettanterv
- Kert- és parkápoló készségfejlesztő kerettanterv
- Kisegítő állatgondozó készségfejlesztő kerettanterv
- Kisegítő takarító készségfejlesztő kerettanterv
- Konyhai kisegítő készségfejlesztő kerettanterv
- Mézeskalács-sütő készségfejlesztő kerettanterv
- Mosodai kisegítő készségfejlesztő kerettanterv
- Palántanevelő készségfejlesztő kerettanterv
- Papírtermék készítő készségfejlesztő kerettanterv
- Szövött-tárgy készítő készségfejlesztő kerettanterv
- Textil- és fonalmentő készségfejlesztő kerettanterv
- Udvaros készségfejlesztő kerettanterv

Tantárgyak és óraszámok a 9-10. évfolyamon

Műveltségi terület	Tantárgy	Évfolyam			
		9. osztály	Szabadon tervezhető órakeret	10. osztály	Szabadon tervezhető órakeret
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	5		5	
Matematika	Számolás-mérés	5		5	
Történelem és	Állampolgári	1		1	
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem	2		2	
Művészetek	Ének-zene	2		2	
	Ábrázolás-alakítás	2		2	
Technológia	Digitális kultúra	2		2	
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5		5	
	Osztályfőnöki	1		1	
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	1	4	1
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2	2	2
Szabadon tervezhető összesen			3		3
Mindösszesen:		**34**		**34**	

5.4. A NAT pedagógiai feladatai, megvalósításának helyi szabályozása

Elsődleges, hogy alakítsa ki azokat a kompetenciákat, amelyek alapvetően befolyásolják a felnőtt élet minőségét, biztosítják a minél teljesebb önállóságot az életvitel során. Alakítsa ki a monotónia tűrést, hiszen az általuk végezhető munkák általában egyhangúak.

Feladatok a 9-10. évfolyamon:

- a tanulók kommunikációs szintjének fejlesztése
- kulturált társalgás, magatartási szokások kialakítása
- ismeretek nyújtása a természeti – társadalmi környezetről · egyszerű összefüggések feltárása, ok-okozati kapcsolat felismerése
- önismeret kialakítása, elmélyítése
- a fizikai állóképesség fejlesztése
- alapvető higiénés szokások erősítése
- egészségmegőrzés módjainak elsajátíttatása
- megismertetni a tanulókat a különböző munkafolyamatokkal
- baleset megelőzés szabályainak megismertetése, elmélyítése
- szakmai előkészítő ismeretek elsajátíttatása

Feladatok a 11-12. évfolyamon:

- a kognitív képességek folyamatos szinten tartása, erősítése · az elméleti ismeretek gyakorlatba ágyazott elsajátíttatása ·rendszeres, folyamatos munkavégzéshez szükséges személyiségjegyek (figyelem, pontosság, megbízhatóság, kitartás, fegyelem, felelősség, társaik és önmaguk munkájának megbecsülése) fejlesztése, erősítése
- egyszerűbb munkafogások elsajátításában, munkafolyamatok végzésében jártasság elérése
- erősíteni a tanulókban a harmonikus munkakapcsolat kialakításának képességét
- az eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatának megismertetése, elsajátíttatása
- a rend iránti igény képességének kialakítása- a rend megteremtése, fenntartása, megóvása tekintetében
- a tanulók esztétikai érzékének fejlesztése

5.5. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzésének és értékelésének módja

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló fejlődése a követelmények meghatározásával nehezen szabályozható, a tanulók egyéni fejlődési üteme miatt a tanulók általában az évfolyam befejezése után magasabb évfolyamba lépnek, kivéve a mulasztás miatti évismétlés esetét. A tanulók értékelése az automatikus továbbhaladás mellett is szükséges.

Szóbeli értékelést használunk a mindennapi pedagógiai tevékenység során. Alkalmazzuk továbbá a különféle szimbólumokat, (például: csillag, piros pont, szimbolikus ajándék kép, stb.) A tanulók teljesítményét numerikus értékeléssel minősítjük.

Az értékelés szempontja és viszonyítási alapja a helyi tantervünkben rögzített tantárgyi követelmények teljesítése:

/5/ jeles: az elsajátított ismereteket/készségeket önállóan alkalmazza (86-100 %)

/4/ jó: az elsajátított ismereteket/készségeket segítséggel alkalmazza (71-85 %)

/3/ közepes: segítséggel képes ismereteket/készségeket elsajátítani (56-70 %)

/2/ elégséges: folyamatos megsegítéssel képes tevékenység végrehajtására (41-55 %)

/1/ elégtelen: a feladatvégzést/tevékenységet megtagadja (0-40%)

Az értékelés során kiemelten figyelembe kell venni a tanuló önmagához képest mutatott fejlődését is.

5.6. Képzési kimenet

A szakmai felkészítés a képzőintézményben szervezett vizsgával zárul. A tanulóknak a szakmai vizsgán számot kell adniuk az elsajátított szakmai elméleti és gyakorlati ismeretekből, balesetvédelmi ismeretekből. A vizsgán a tanuló a képzőintézmény által, a modul követelményei alapján összeállított gyakorlati feladatokat legjobb tudása szerint megoldja (vizsgadarabot készít) és megválaszolja az ehhez kapcsolódóan szóbeli kérdéseket.

(Megjegyzés: A képzésben résztvevő tanulóink képességeik tekintetében nagy különbségeket mutatnak, a gyakorlati vizsgán csak az arra képes tanulóknak kell részt venni. A képzésben aktívan részt vevő, de a követelményeket teljesíteni nem képes értelmileg akadályozott fiatal tanúsítványába, képzésben részt vett minősítés kerül bejegyzésre.) A gyakorlati vizsgán a tanult főbb területek mindegyikén bizonyítják az elsajátított ismeretek alkalmazásának fokát. (Hasznos lehet az első év után is „vizsgát rendezni" a tanultakról.) Számot adnak a munkaműveletek pontos, biztonságos – a baleset-megelőzést szolgáló előírások betartásával történő – elvégzéséről. A bírálat szempontjai között fontos a gördülékeny munkavégzés, de pl. a gyorsaság nem elsőrendű szempont. Szóbeli vizsgán kommunikációs képességeiknek megfelelő módon kell számot adniuk a tanult témakörökben elsajátított tudásukról (adott anyagokkal, tevékenységekkel kapcsolatos ismeretek), balesetvédelmi és munkavédelmi, munkavállalási ismereteikről. (Megjegyzés: A középsúlyos értelmi akadályozott fiatalok nem minden esetben tudnak szóbeli vizsgát tenni, ilyenkor a gyakorlati feladatok megoldása alapján történik a minősítés) A vizsga fontos részét képezik a balesetek megelőzését célzó elméleti és gyakorlati ismeretek tudatos alkalmazása, valamint az adott munka elvégzéséhez szükséges eszközök, munkaruha stb. kiválasztása és használata is. A tanulók vizsgán nyújtott teljesítménye mellett javasolt figyelembe venni a képzés során kapott értékelések eredményeit is.

Végzettség

A Készségfejlesztő Iskola befejezésekor a bizonyítvány mellé Tanúsítvány csatolható a tanuló fejlődéséről, valamint javaslatot arról, hogy milyen munkatevékenységben (munkakörben) milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A Tanúsítvány javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatainak;
- a képző intézmény azonosító adatainak (közöttük OM számnak) illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit a készségfejlesztő iskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetenciaterületek megnevezése (pl. szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetenciaterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, a képzésben részt vett).

6. Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény

6.1. Az EGYMI törvényi alapjai

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 20. § 9. bekezdése alapján:

„EGYMI a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő nevelésének, oktatásának segítése céljából hozható létre. Az EGYMI – céljaival összhangban - a szakértői bizottsági feladatokon kívül pedagógiai szakszolgálati feladatokat is elláthat. Elláthatja továbbá a családsegítő szolgálat, az iskola-egészségügyi ellátás feladatait, valamint az intézmény keretén belül óvodai, általános iskolai vagy középiskolai feladatot ellátó intézményegységnek kell működnie. Az EGYMI-ben ellátott feladatokra külön-külön szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységeket kell létrehozni.”

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 47§ alapján:

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében, állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.”

„A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.”

6.2. Személyi feltételek, szakmai kompetenciák a megvalósításához

Az EGYMI-vel kapcsolatban álló integráló intézményekben a különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók sérülés-specifikus ellátását utazó gyógypedagógusok biztosítják.

Az ehhez szükséges végzettségek:

a fogyatékosság, a pszichés fejlődési zavar típusának megfelelő szakirányú végzettségű gyógypedagógus (oligofrénpedagógia szakos, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos, értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos, tiflopedagógia szakos, szurdopedagógia szakos, szomatopedagógia szakos, pszichopedagógia szakos, logopédia szakos, autizmus spektrum pedagógiája szakos gyógypedagógus), gyógypedagógiai tanár,

6.3. Az EGYMI feladatai – Utazó tanári hálózat

Célja

Az integráltan nevelt, oktatott sajátos nevelési igényű tanulók / gyerekek számára a speciális pedagógiai segítségnyújtás, az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése, esélyteremtés, valamint ez előítéletek felszámolása.

Általános feladata

Az utazó gyógypedagógiai hálózat keretein belül a habilitációs, rehabilitációs célú felzárkóztató, képesség kibontakoztató, képességfejlesztő terápiás foglalkozásokat a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, vagy terapeuta, konduktor biztosíthatja egyéni, vagy kiscsoportos szervezeti formában.

Az EGYMI további feladatai

- Tanácsadás, konzultáció
- Esetmegbeszélés
- Szülőklub
- Előadás, továbbképzés szervezése, megtartása pedagógusok, gyógypedagógusok részére
- A korai fejlesztéssel, fejlesztési lehetőségekkel, az iskolába lépéssel kapcsolatos előadások megtartásával az intézményegység a bölcsődéket, óvodákat is szeretné megszólítani - preventív céllal.
- Hospitálás
- Szakkönyvek bemutatásával,
- Fórum
- Fejlesztő eszközök kölcsönzése
- Gyakorlóhely biztosítása
- Tapasztalatcserék szervezése
- Óvodai feladatok ellátása együttműködési megállapodás keretében
- Középiskolai feladatok együttműködési megállapodás keretében
- Időszakos felmérések, mérések

Az ellátás rendszeressége

A foglalkozások rendszerességét a Köznevelési törvény szabályozza. Heti rendszerességgel a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően. Az utazó gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek

- életkorát
- napirendjét
- órarendjét
- sérüléséből adódóan a terhelhetőségét
- a komplex fejlesztésben résztvevő más szakemberek időbeosztását

- a többségi intézmények helyi adottságait.

A célcsoport

Az EGYMI-vel kapcsolatban álló intézményekben integráltan nevelt/oktatott különleges bánásmódot igénylő, ezen belül sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók, akiknek ellátási jogosultságát a Pedagógiai Szakszolgálatok Megyei Szakértői Bizottságai, valamint az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok határozzák meg. Az utazó gyógypedagógiai hálózat az óvodától a középiskola befejezéséig évente változó létszámú gyermeket, tanulót lát el.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása a gyermek, tanuló szakértői véleményében meghatározottak alapján, a tanév elején elvégzett tanulói megismerő folyamat (megfigyelések, pedagógiai mérések) tapasztalataira, valamint az ezekre épülő egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Az egyéni fejlesztési terv kidolgozásában a fejlesztést végző szakember mellett a gyermek, tanuló nevelését-oktatását biztosító pedagógus is részt vehet. Az egyéni fejlesztési tervet a gyermek előrehaladását folyamatosan figyelembe véve az érintett szakemberek módosítják kölcsönös együttműködés keretében.

A fejlesztést végző szakember a tanév folyamán folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek, tanuló előrehaladását, az eredményeket folyamatosan megbeszéli a pedagógusokkal, szülőkkel, azokat írásos formában félévkor és tanév végén összegzi. A különleges gondozást igénylő gyermek jobb megismerés és fejlődésének nyomon követése érdekében hospitálás az adott nevelési-oktatási intézményben.

6.4. A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során

- A gyógypedagógus a szakértői véleményben meghatározottak alapján végzi a sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs célú fejlesztését.
- Folyamatos kapcsolatot tart a gyermekek, tanulók szüleivel – bevonja őket a fejlesztés folyamatába, a tanév során konzultációs lehetőségeket biztosít. Tanácsot ad az otthoni gyakorlásra, tanulásra, specifikus eszközök beszerzésére és használatára vonatkozóan.
- Folyamatosan konzultál a többségi pedagógusokkal – bevonja őket a fejlesztés folyamatába, az egyéni fejlesztési terv elkészítésébe, konzultációs lehetőségeket biztosít számukra.
- Hospitálások keretein belül megismerkedik a gyermek tanulási környezetével, osztályközösségével.
- Megismeri a gyermeket – megfigyelések, hospitálások, felmérések alapján.
- Egyéni fejlesztési terv alapján fejleszti a gyermek, tanuló sérült, gyengébb funkcióit, kevéssé sérült képességeit.
- Tevékenységéről folyamatosan, naprakészen dokumentációt vezet.

A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló megismerésével kapcsolatos tanév eleji feladatok

- Gyermekek, tanulók szakértői véleményének megismerése, tanulmányozása;
- Gyermekek, tanulók előző tanévre vonatkozó tanulói portfóliójának megismerése;
- Gyermek, tanuló tanórán történő megfigyelése;
- Konzultáció a többségi pedagógusokkal;
- Konzultáció a szülőkkel;
- Gyermekek képességeinek felmérése – specifikus eljárások alapján;
- Gyermekek képességeinek felmérése – bemeneti mérések alapján.

Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos feladatok

- Gyermek, tanuló megfigyelése, képességeinek felmérése (Bemeneti mérés, specifikus eljárások alapján);
- Specifikus fejlesztő tevékenység a gyermekkel való közvetlen foglalkozásokon; a gyermekek képességeinek megfelelő módszerek, technikák, terápiás megközelítések és eljárások alkalmazása;
- A foglalkozásokon a gyermekek terhelhetőségének figyelembevétele;
- A fejletlen vagy sérült funkciók, gyengébb részterületek, részképességek fejlesztése; az ép vagy kevésbé sérült funkciók erősítése;
- Speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása;
- Az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- A gyermekek önbizalmának, motivációjának növelése, személyiségük fejlesztése;
- A legközelebbi fejlődési zóna folyamatos figyelembevétele;
- A gyermek, tanuló egyéni haladásának, fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése
- A többségi általános iskolába visszahelyezett, illetve többségi szakképző intézményekben továbbtanuló gyermekek utógondozása;
- A fejlesztő szakember a foglalkozások biztonságos és balesetmentes körülményeit megteremti.

A befogadó intézmény többségi pedagógusaival történő kapcsolattartás feladatai – konzultációs lehetőségek

- A pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására;
- Segítségnyújtás a szakértői vélemény, a diagnózis értelmezésében; a szakértői véleményben szereplő javaslatok mindennapi pedagógiai gyakorlatban történő megvalósítási lehetőségeire;

- Javaslattétel a gyermek egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására;
- Segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű tanulók dokumentációjának vezetésében, a felülvizsgálati kérelmek kitöltésében;
- Segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges specifikus eszközök kiválasztásában;
- Részvétel a gyermek, tanuló részeredményeinek értékelésében;
- Segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű tanulók differenciált tanórai támogatásában;
- Segítségnyújtás a sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárásában;
- Tanulási nehézségek kialakulását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárások megismertetése;
- Szükség esetén javaslat további vizsgálatokra;
- Az utazó pedagógus segíti továbbá a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását, a sajátos nevelési igényű gyermek osztályközösségbe való beilleszkedését, a többségi tanulók érzékenyítését.

A sajátos nevelési igényű tanulóval/gyermekkel kapcsolatos adminisztrációs feladatok

- Egyéni fejlesztési terv készítése (szöveges és/vagy táblázatos formában) (A szakértői vélemény valamint a tanév eleji mérések alapján);
- A törvény által előírt Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, egyéni fejlődési lap betétlapjának vezetése;
- Pedagógiai vélemény készítése (szakértői bizottság felülvizsgálataihoz stb.);
- Félévi beszámoló és statisztika készítése;
- Év végi beszámoló és statisztika készítése;
- A tanév során ellátott gyermekekről félévkor és/vagy év végén értékelés készítése: a gyermekek fejlesztéséről, fejlődéséről;
- Tanulói portfólió vezetése, melyet a tanév végén az integráló intézmények megkapnak.

A Tanulói portfólió kötelező elemei:

- Fedlap (tartalmazza a tanuló nevét, osztályfokát, nevelési-oktatási intézményének nevét, az adott tanévet);
- Gyermek, tanuló aktuális szakértői véleménye;
- Egyéni fejlesztési terv;
- Pedagógiai vélemények;
- Pedagógiai értékelés(ek) (félévi/év végi);
- Tanulói önértékelés;

- Gyermek adott szempont szerinti válogatott produktumai.

Tanulói portfólió választható elemei:

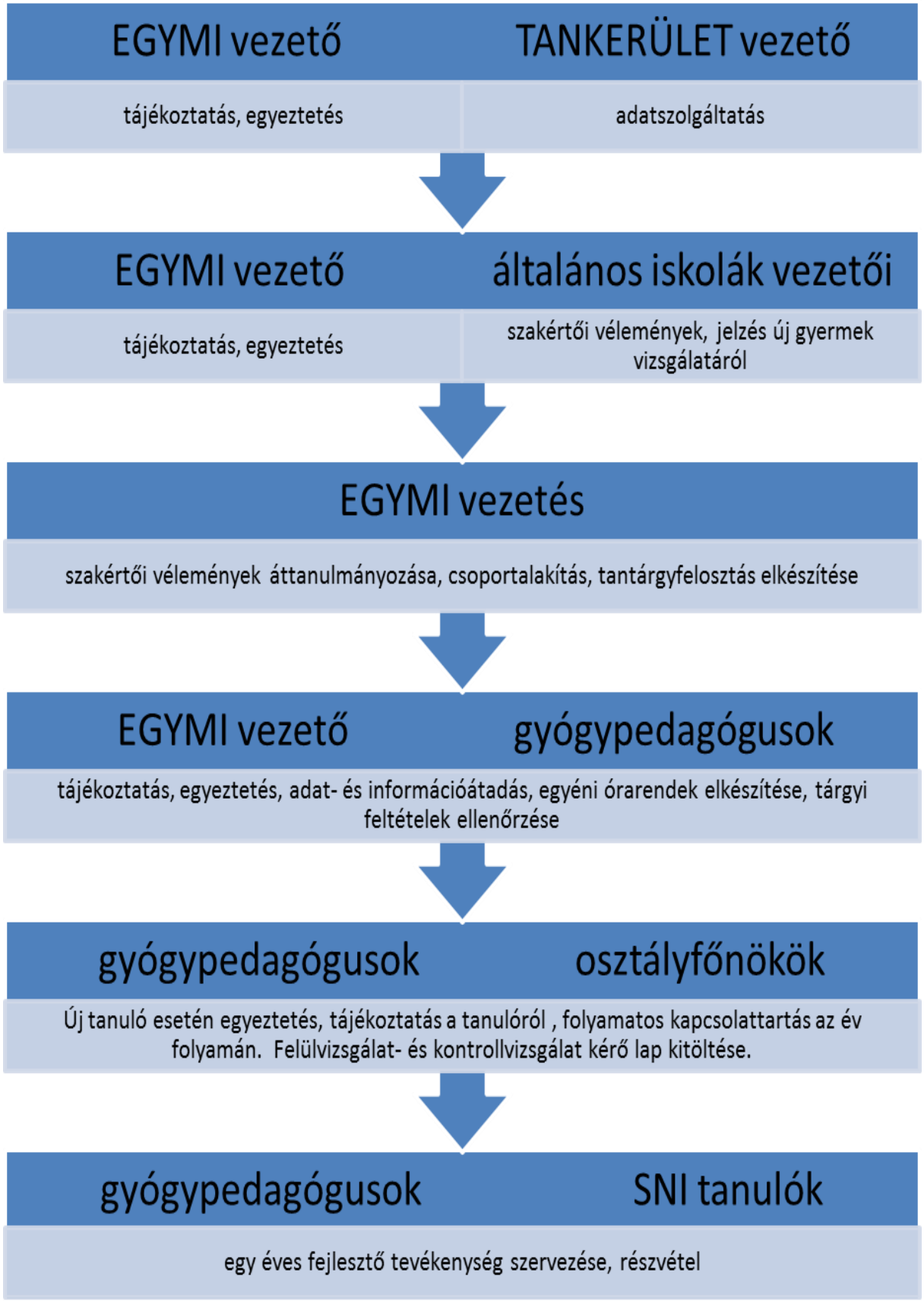
- Tanulási stílus kérdőív (magasabb osztályfokon);
- Tanulói önértékelés – visszacsatolás a fejlesztést végző szakember részéről;
- Konzultációs űrlap (szülőkkel, pedagógusokkal való konzultáció időpontjának, időtartamának, tartalmának és eredményeinek rövid lejegyzése);
- Orvosi dokumentumok (pl. gyermekpszichiátria).

Szakmai felkészültség, kapcsolattartás

Az utazó gyógypedagógus egyéb feladatai

- folyamatos önképzés
- az utazó gyógypedagógusok munkaközösségének értekezletein való részvétel
- Szakirányú munkaközösségi értekezleteken való részvétel az anyaintézményben
- szakmai napokon való részvétel
- tanfolyamokon való részvétel
- szakmai konferenciákon való részvétel
- folyamatos kapcsolattartás, rendszeres team megbeszélések a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel (logopédus, pszichológus, terapeuta…)
- a többségi intézmények szakmai életében való részvétel igény szerint

6.5. Szolgáltatási protokoll

7. Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése, oktatása

REHABILITÁCIÓS
PEDAGÓGIAI PROGRAM

7.1 A súlyos és halmozott fogyatékosság meghatározása

A súlyos és halmozottan fogyatékosság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók - mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés és az önkiszolgálás - minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet.

A súlyos és halmozottan fogyatékosság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. A fogyatékosságok a legkülönfélébb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg.

A fejlődésbeli eltérések miatt ezek a gyermekek speciális segítséget igényelnek életük minden színterén és egész életük során. A pedagógiai nevelés- oktatás- fejlesztés szempontjából sajátos nevelési igényű gyermekek.

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek

„A súlyos-halmozott fogyatékosság olyan állapot, melynek hátterében rendszerint a korai életszakaszban (méhen belüli életben vagy a születés körül), ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll, ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) is érinti.

A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet együttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben (aktivitásban) súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben, való részvételben (participáció) súlyos hátrányokat okoz.

A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és e kettővel szoros kapcsolatban álló értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb. A motoros (mozgás) funkciók területén a fejkontroll és a tekintés kontrolljának hiánya, a felegyenesedés, állás, helyváltoztatás képességének súlyos nehézségei, vagy hiánya, a végtagok (kar, kéz, láb) működésének súlyos zavarai, a komplex mozgásminták koordinációjának zavarai és a beszédszervek funkciózavarai fordulnak elő. A motoros funkciózavarok következtében minden mozgásaktivitást feltételező tevékenység területén akadályozottság figyelhető meg.

A kommunikációs funkciók területén a kifejező (hangzó) beszéd hiánya, a nonverbális és/vagy metakommunikatív jelzések alkalmazásának bizonytalanságai, a beszédértés nehezen megítélhető szintje a kölcsönös kommunikációs megértés zavarát, akadályozottságát vagy hiányát okozzák. Ebből következően a környezettel való kapcsolatfelvétel és az együttműködés nehezített, ami a társadalmi beilleszkedés szempontjából jelent hátrányt.

Mivel a súlyos és halmozódó károsodások miatt a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek aktivitásukban a fejlődés kezdeti (gyakran a szenzomotoros vagy pszichomotoros fejlődési szakasznak megfelelő) szintjét mutatják, az értelmi funkciók eltéréseit elsősorban a szenzoros (érzékelési-észlelési) vagy szenzomotoros, és az emocionális-szociális funkciók területén észlelhetjük.

A szenzoros funkciók területén az érzékelés-észlelés organikus és pszichés jellegű kiesései, az ingerek felfogásának és feldolgozásának alacsony szintű képessége, az érzékletek és a mozgásminták, illetve viselkedésformák összehangolásának hiányos képessége, a túlérzékenység, vagy az alacsony ingerküszöb okozhat nehézséget.

Az emocionális-szociális funkciók területén külön megfogalmazást nyer több feltűnő magatartásforma (agresszív / autoagresszív viselkedés), a túlérzékenység, a személyektől és tárgyaktól való elvonatkoztatás képességének hiánya vagy zavara, a hangulati labilitás, és az inadekvát érzelmi kitörések (pl. nevetés/sírás).

Mindezekhez az eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus betegségek, fokozott görcskészség (epilepszia), tartós gyógyszerszedés és egészségügyi terápiás szükséglet, megnövekedett balesetveszély és halálozási rizikó. Ezek további súlyosbító, személyiségfejlődést, nehezítő feltételeket teremthetnek.” (Márkus Eszter 2005.)

A súlyos és halmozottan fogyatékos személyek akadályozottságuk szerinti besorolása

Hat terület (fő-kategória) különböztethető meg:

− Motoros funkciók (mozgás) eltérései;

− Értelmi funkciók (adaptív magatartás, gondolkodás, kognitív funkciók) eltérései;

− Kommunikációs funkciók eltérései;

− Érzékszervi funkciók (látás, hallás) eltérései;

− Magatartási, viselkedési funkciók eltérései;

− Társuló – a nevelés feltételeit befolyásoló – betegségek. (Márkus 2005.)

7. 2. A rehabilitációs pedagógiai program

A fejlesztő nevelés- oktatás alapdokumentuma a Rehabilitációs Pedagógiai Program, melynek elkészítésénél figyelembe vettük:

- A 2011.évi CXC. törvényt a Nemzeti Köznevelésről
- A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvét, ezen belül „ A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének- oktatásának irányelvei”-t
- A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapelveit
- A gyógypedagógia tudományelméletét, módszereit, eszközeit
- A nevelés és oktatás helyi lehetőségeit, specialitásait
- A szülők elvárásait

A fejlesztő nevelés- oktatás céljai

A fentiek alapján a Rehabilitációs Pedagógiai Program kiemelt céljai:

A rehabilitációs pedagógiai program célja olyan fejlesztést nyújtani, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásának értelmes közlésként való felfogására.

Kiemelt célunk:

- a gyermekek képessé váljanak a család életében való részvételre,
- megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel a társadalmi integrációjukat
- tanulók legelemibb szintű megnyilvánulásának közlésként történő felfogása
- tanuló és a pedagógus közti partneri kapcsolat kialakítása

- szociális kapcsolatok kiszélesítése
- cselekvéses tanulás
- kommunikációs technikák elsajátításának biztosítása
- tanulás kis lépésekben, segítséggel
- megfelelő tanulási motiváció kialakítása
- énkép, önismeret kialakulásának elősegítése
- autonóm döntéshozatal elősegítése, elismerése
- kiegyensúlyozott testi és lelki közérzet megteremtése
- nemzeti és európai azonosságtudat kialakulása.

a) Tanulás az egyes képességek és funkciók fejlődésének elősegítése érdekében

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási folyamata nem definiálható a hagyományos tanuláselméletekkel. A gyermekek oktatása a pedagógustól sajátos, teljes egészében új megközelítést igényel. A tanulási- tanítási folyamat egy olyan speciális interakció, melynek során a gyógypedagógus és tanuló egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. A folyamat során a gyógypedagógusnak figyelembe kell vennie a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapelveit, tanulásának sajátosságait, a gyermek egyéni készségeit, képességeit. A tanulási folyamat passzív (csoportos fejlesztés) és aktív (egyéni fejlesztés) szakaszokra bontható.

b) Az énkép, önismeret megalapozása és kialakítása

A személyiség optimális fejlődésének alapfeltétele az énkép és identitástudat kialakulása. A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek esetében a speciális és halmozott sérülések miatt ez a folyamat akadályokba ütközhet, csökken az önmegélés. Így lényegesen később jelentkezik önmaga elhatárolása a környezettől, a környezet tárgyaitól, személyeitől. A komplex fejlesztés egyik fő célja, ezen folyamatok elindítása, megalapozása, segítése.

c) Közösségfejlesztés:

Célja a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók közösség által történő fejlesztése. Az iskolai életben alkalmat adni a társas kapcsolatokra, az elfogadó magatartás kialakítására. A tanulók iskolai életbe történő bevonásával bizalmuk megerősödik. Módszereink a kezdeményezés, kapcsolatépítés, bátorítás, aktivizálás.

d) A környezet fokozatos megismerése

A tanulásnak, az identitástudat kialakulásának elengedhetetlen feltétele a szűkebb és tágabb környezet megismertetése a tanulókkal. A különböző tartalmakat koncentrikusan egymásra épülve kell megszervezni, lehetőséget adva a tanulónak a korábbi közvetlen tapasztalatok és ismeretek beépítésére, hasznosítására. A fejlesztés során gondoskodni kell a megfelelően strukturált ingerek biztosításáról és minél több szenzoros modalitás mozgósításáról.

e) Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók érési folyamatában a sérüléstől függetlenül megjelennek ugyanazon jegyek, melyek általában az egyes életszakaszokra jellemzőek. A tanulók személyiségfejlődésének életszakaszonkénti kibontakoztatásához azonban segítségre van szükségük. Az önálló életvitel korlátozottsága mellett őket is megilletik az alapvető emberi jogok, ezért a lehető legszélesebb körben biztosítani kell számukra a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

f) Testi és lelki egészség

A testi és lelki egészség egyensúlya alapfeltétele a személyes jóllét és életminőség optimális szintjének. A sérülések komplexitása miatt a fejlesztő iskolai oktatás- nevelés elsődleges célja kell legyen, a jó testi és lelki közérzet megteremtése.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok**:**

Az optimális állapotra irányuló egészségfejlesztő munkánk célja, az egészség megőrzése. Az egészség fejlesztése élethosszig tartó folyamat, amely a tanuló és pedagógus együttműködésén alapul.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetén az egészséget befolyásoló tényezők (életkor, genetika, önismeret, énismeret, aktuális lelkiállapot, alkalmazkodó készség, képesség) figyelembevételével az egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységünk módjai:

- Kedvező környezeti feltételek biztosítása
- Választást lehetővé tevő képességek, készségek kialakítása, a választandó cselekvéshez lehetőségek biztosítása
- Információk eljuttatása a tanulókhoz.

„Az egészségfejlesztés olyan folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy fokozzák kontrolljukat egészségük felett, illetve javítsák azt. A jóllét állapotának elérése érdekében az egyén vagy csoport legyen képes azonosítani és megvalósítani célkitűzéseit, kielégíteni szükségleteit és / vagy megváltoztatni környezetét, vagy megküzdeni azzal.” Ottawai Charta

g) Információ és kommunikáció

Az új kutatások és módszerek révén ma már mindenki számára elérhetők különböző kommunikációs technikák, lehetőségek. A sikeres társadalmi integráció elengedhetetlen feltétele a kommunikáció akár beszéd, akár alternatív és augmentatív módszerek segítségével.

A fejlesztés során mindenképpen szükség van az egyéni kommunikációs lehetőségek feltárására és ez által a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az önállóság biztosítására. Az alternatív és augmentatív kommunikáció terén különösen

nagy jelentőségük van modern informatikai és számítástechnikai eszközöknek. A nevelés, oktatás, fejlesztés során ezért biztosítani kell az informatikai és számítástechnikai eszközök megismerését, használatát.

h) Hon- és népismeret - európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

A fejlesztés során egyes tanulók számára lehetségessé válhat, hogy megismerjék és megértsék a kultúra különböző értékeit. A fejlesztő nevelésnek- oktatásnak tapasztalatokat kell nyújtania a kultúra különböző területeiről, passzív vagy aktív módon.

A fejlesztő iskola feladatai

- **Komplex gyógypedagógiai fejlesztés**
  - Egyéni fejlesztési tervek alapján, a fennálló sérült funkciók fejlesztése a társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében.
  - Tapasztalatszerzés a szűkebb és tágabb környezetben, jelenségeinek megismertetése.
  - Különböző ábrázolás-alakítás technikák megismertetése, az ehhez kapcsolódó cselekvések gyakoroltatása.
  - Kölcsönös bizalom kialakítása.
  - Olyan szokások, készségek kialakítása, amellyel képessé válnak egyszerű, életviteli feladtok elvégzésére.
  - A gyerekek megismertetése különböző játékeszközökkel és azok használatával, egyéni és csoportos tevékenység megteremtése.
  - Vizuális, akusztikus, szomatikus, kinesztetikus, tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb- tágabb környezetükről való ismereteik bővülése.
  - A szaglással, látással, hallással, tapintással megtapasztalható élmények segítségével a tanulók minőségibb életet élhetnek.
  - A tanulók kommunikációs lehetőségeinek feltérképezése. A kommunikáció iránti igény felkeltése, annak bővítése és erősítése. Kommunikációs eszközök használatában való jártasság elősegítése.
  - Figyelem, emlékezet és gondolkodási funkciók fejlesztése
  - Lehetőség nyújtása a közösen végzett alkotó folyamatba.
  - Családias, nyugodt légkör megteremtése.

- **Mozgásfejlesztés**
  - A mozgásfejlesztés célzott, módszeresen megtervezett alkalmazása, a mozgás- és idegrendszer teljesítőképességének elősegítése vagy helyreállítása, beleértve a keringés, a légzés és anyagcsere ebben érintett funkcióit is:
  - a fájdalom leküzdésének segítése
  - a mozgáskorlátozottság megszüntetése vagy mérséklése

- az izomerő javítása
- az izomegyensúly zavarainak leküzdése
- a koordináció elsajátíttatása
- a mozgás észlelésének fokozása
- a szív- és keringés működés javítása
- a helyes légzés megtanítása
- vérkeringés, a bőr, az izmok, a csontok, s a belső szervek vérellátásának javítása
- szimpatikus és paraszimpatikus hatás kiegyenlítése
- a szöveteket regenerálása
- az izmokban felhalmozódott anyagcsere termékek feldolgozásának, kiürítésének gyorsítása, fokozása
- az izmok teljesítőképességének növelése, funkciójának javítása, tónuseloszlásának kiegyensúlyozása

7. 3. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének, oktatásának pedagógiai alapelvei

A súlyos és halmozottan fogyatékos személyek sajátos szükségleteinek, nevelési igényeinek kielégítését, a gyógypedagógiai kísérés, nevelés, oktatás, megsegítés kialakítását és megvalósítását a következő alapelvek befolyásolják:

- **Komplexitás, személyiségközpontúság a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve**

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem választható szét a hagyományos értelmű nevelés, oktatás, fejlesztés, hanem komplex formában valósul meg. A megsegítés a személyiséget komplexen közelíti meg, figyelembe véve az akadályozott és megmaradt funkciókat egyaránt. A nevelés nemcsak egy adott helyzetben valósul meg, hanem figyelembe veszi a tanuló egész élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintett emberre váró jövőt, vagyis *a múltra építve a jelenben a jövőre készít fel.* Ugyanakkor minden tanuló esetében egyénileg kell felmérni a képességeket, szükségleteket és igényeket, s ez alapján megtervezni, végrehajtani és értékelni a gyógypedagógiai folyamatot.

- **Interakció és kommunikáció elve**

A gyógypedagógiai megsegítést át kell hatnia a kommunikatív megközelítésnek, a nevelési folyamatot kölcsönös párbeszéden alapuló interperszonális kapcsolatként kell felépíteni. A tanulás, a fogalomalkotás és a gondolkodás csak az *érzékelés-észlelésen* keresztül *a testtel megragadott tárgyak, megismert személyek és megélt élethelyzetek kommunikációs-interakciós* talaján alakul ki.

- **Kooperáció és tudatosság elve**

A problémamegoldáshoz szükséges a kooperáció. A kooperáció legfontosabb kritériuma, hogy a gyógypedagógus és a tanuló a közösen kitűzött célok érdekében a tevékenységek szervezését és kivitelezését *egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják, együttműködve,* közösen vesznek részt a tanulási folyamat eseményeiben.

Cél:

- A világ jelenségeinek, tárgyainak, személyeinek, eseményeinek közvetítése alkalmazva az intenzív testi kontaktust.
- A pedagógusnak meg kell tanulnia a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is felfedezni a kommunikatív szándékot.
- Kerüljenek testközelbe egymással a tanulók és a nevelők.

- **Tanulásszervezési alapelv**

A csoportban az optimális fejlesztéshez megfelelő számú gyógypedagógus, gyógytestnevelő és a pedagógiai munkát segítő személy, jelenléte szükséges. A személyes kötődések, a szoros team-munka fokozzák az eredményességet. A team-munka rendszeressége a hatékonyság érdekében elengedhetetlen. A szülőkkel való kapcsolattartás lehetőleg napi szinten működjön.

- **Differenciálás és individualizáció elve**

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek sérüléseik specifikussága miatt egyénenként is heterogén képet mutatnak. Emiatt a csoportos tevékenységek során szükség van a differenciálásra.

A differenciálás egyik formája az egyéni fejlesztés, mely terv alapján zajlik és a célkitűzésektől a didaktikai-metodikai elemek kiválasztásán és a feladatok megvalósításán keresztül, az értékelésig mindig egyénre szabott eljárások alkalmazása mellett valósul meg.

A differenciálásra lehetőség van a csoportos foglalkozások során, ekkor a feladatok gyakorlati megvalósítását kell differenciáltan átgondolni.

- **Normalizáció és participáció elve:**

A normalizáció és participáció elve azt jelenti, hogy a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést érjük el, s ehhez nem a fogyatékos személy hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet éljen, vegyen részt a társadalmi életben.

7.4. Fejlesztő nevelés és oktatás személyi és tárgyi feltételei

- **Személyi feltételek**
  - Gyógypedagógus
  - Gyógypedagógiai asszisztens

- **Tárgyi feltételek**

Az intézményünk a szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik, s amelyet folyamatosan pályázati keretből kívánunk bővíteni.

Szükség van a megfelelő tárgyi környezet kialakítására, mely biztosítja a fejlődést és kellő biztonságot és védettséget nyújt.

- **A fejlesztő nevelés- oktatás helyszíne:**
  - a csoportszoba a fejlesztő nevelés-oktatás foglalkozásainak színtere
  - a tornaszobában történik a mozgásnevelés

Közös helyiségek:

- a szünetek nagy részét -a téli időszak kivételével- a gyermekek az udvaron töltik, ahol érintkezhetnek az iskola többi tanulójával. Kedvezőtlen időjárás esetén az iskolai folyosók nyújtanak lehetőséget a társas érintkezésre.
- a csoportszobákhoz vizesblokk tartozik, akadálymentesített környezetben
- szülői váró

7.5. A tanulói jogviszony

A bekerülés feltételei

A fejlesztő nevelés- oktatásban azok a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek, akiket a szakértői bizottságok erre a képzési formára javasolnak.

Knt. 15 § (3) A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek attól az évtől kezdődően, hogy tankötelessé válik, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét.

A tanulói jogviszony megszűnése

A fejlesztő nevelés- oktatásból a gyermekek csak szakértői bizottsági javaslatra, intézményi vagy szülői kezdeményezésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben, a Köznevelési Törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg.

Knt.15§ (4) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnek az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnek az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő nevelésben, fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

Knt. 45§ (3) A tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnek a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

A továbbhaladás

A pedagógiai programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek elsajátítása a tanulók egyéni tempója szerint történik. Az évfolyamok közötti átmenethez nincs szükség teljesítmények elérésére, követelmények teljesítésére, az évfolyamok között a továbbhaladás biztosított.

Átjárhatóság az iskola többi osztályába

Ha a fejlesztő nevelés-oktatásban részt vevő tanulók közül valaki a személyre szabott fejlesztés hatására olyan szintre jut, hogy a többi tanulóval együtt eredményesen oktatható az intézmény helyi tanterve szerint, kezdeményezhető a szintjének megfelelő csoportba történő áthelyezése.

Ha a tanuló – a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint – iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető

a) otthoni ellátás keretében,

b) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

A fejlesztő nevelés-oktatásban a magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanulók magasabb évfolyamba lépésének nincs tanulmányi követelményrendszere, az életkori szakaszoknak megfelelő csoportokba járnak.

A fejlesztő nevelés-oktatásban történő beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A fejlesztő nevelés-oktatásban az ismeretek számonkérése játékos formában, foglalkozások alatt illetve egyéni fejlesztések alkalmával történik szóban vagy az alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök segítségével.

Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelésben, oktatásban

A tankötelezettség megkezdésétől, annak befejezéséig célunk elérése érdekében szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, elemzése, értékelése.

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- önmagukhoz mért fejlődésüket

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal.

A szöveges értékelés félévkor és a tanév végén írásban történik, amely kiterjed az értékelendő időszakban nyújtott általános teljesítményre.

A tanulókkal foglalkozó gyógypedagógusok (szakmai team) minden félévben és a tanév végén értékelést készít a gyermek haladásáról. Az értékelésnek tartalmaznia kell a tanuló egyes területeken elért eredményeit, nehézségeit. Ez alapján az egyéni fejlesztési tervek, illetve a csoportra vonatkozó célkitűzések szükség esetén módosíthatóak, kiegészíthetőek. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a haladási naplóhoz csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

A szakmai team havonta egyszer esetmegbeszélést tart, melynek során megismerik az egyéni fejlesztéseken folyó munkát, megbeszélik az esetlegesen felmerült nevelési- fejlesztési problémákat, megváltoztathatják a speciális egyéni fejlesztési területek súlypontozását és megtervezik az egyes szakterületek módszereinek komplex alkalmazásának lehetőségeit.

A tanulókkal foglalkozó szakemberek fogadóórát jelölnek ki a szülők számára, ahol tájékoztatják az érdeklődő szülőket gyermekük állapotáról, fejlődéséről, a csoportos és egyéni fejlesztéseken alkalmazott módszerek otthoni alkalmazásáról. Szükség esetén javaslatot tesznek otthoni gyakorlatokra.

A tanuló fejlődését a nevelőtestület a tanítási év végén, a központilag kiadott nyomtatványon szövegesen értékeli. A szöveges értékelés tartalmazza a tanulónak az egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, valamint a következő tanítási év egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez szükséges javaslatokat.

Az egyéni fejlesztési tervek alkalmazása

A tanév tizenkettedik hetének végéig minden tanuló részére el kell készíteni a személyre szabott, a tanuló fejlesztésének súlypontjait meghatározó egyéni fejlesztési tervet.

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek csoportja nem egységes, sérüléseik és tüneteik, s azok pedagógiai következményei és akadályozottságuk is változatosak és összetettek.

Pedagógiai munkánk célja, hogy minden súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek a neki megfelelő ütemben, személyre szabott eszközök és módszerek alkalmazásával sajátítsa el a képességeinek megfelelő mennyiségű, és összetételű tananyagot.

Az egyéni fejlesztési tervek készítésének célja, hogy a tanulókat eljuttassa az egyénileg elérhető legteljesebb intellektuális, kommunikációs és szocializációs szintre, mely a csoport számára tervezett teljesítménynél lehet alacsonyabb, de magasabb szint is. A megfelelő módszerek és eszközök megválasztásával a tanulók fejlesztése a feladatunk, a tanulók adottságaihoz, képességeihez mérve.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza:

- a diagnózist,

- a magatartás, viselkedés jellemzőit

- a beszéd, a kommunikáció, a mozgás és az egyes észlelési részterületek felmérési eredményeit.

Az egyéni tervek fejlesztési irányvonalát és annak megvalósulását team-munka követi nyomon.

Az egyénre tervezett fejlesztési stratégiák és az ehhez szükséges egyedi eszközök megválasztása, tervezése, tanításának sikere minden esetben team munkát igényel, mely a fejlesztést végző pedagógus, mozgásnevelő, gyógypedagógiai asszisztens, és a szülők összehangolt, egymást segítő munkáját feltételezi.

- **Csoportlétszám**

A 2011. évi CXC. törvény 4. számú melléklete szerint a gyógypedagógiai osztály- és csoportlétszám minimum 5, maximum 13 fő lehet.

A fejlesztő nevelés- oktatásban résztvevők száma a fejlesztési igényeket figyelembe véve ideális esetben 5 fő.

7.6. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök (csoportvezető) irányító szerepet tölt be a csoport életében, de a tanulókat partnerként kezeli. Az ő irányítása alatt valósulnak meg a pedagógiai célok, egységes nevelési eljárást alkalmaz minden tanulóval kapcsolatban. Lényeges kompetenciája, hogy törődik tanítványai testi-lelki egészségével, gondoskodik a csoportban folyó nevelő- oktató munka harmonikus megvalósulásával.

Az osztályfőnöki munka értékátadó, értékhordozó és értékközvetítő.

Az osztályfőnök rendelkezzen az alkalmazkodóképességgel, döntési képességgel, együttműködési készséggel, empátiával, felelősségvállalással, kommunikációs készséggel, minőségre törekvés igényével, önállósággal, önbizalommal.

7.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga, gyakorlásának rendje

A tervezési döntési folyamatok, a foglalkoztatás, az ápolás-gondozás során kiemelten kezeljük a tanulók egyéni szükségleteit. A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek az iskola társadalmának egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben történő aktív részvételt. Ennek alkalmai az óraközi szünetek, iskolai ünnepélyek, kirándulások.

7.8. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének-oktatásának legfontosabb területei és a fejlesztés feladatai

A fejlesztés feladatai

A célokhoz és területekhez rendelt fejlesztési feladatokat részletesen tartalmazza a ***Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelve***, mely kiegészül az egyéni fejlesztési tervekben kitűzött célokhoz rendelt feladatokkal.

Az egyéni fejlesztések során megvalósítandó feladatokat a tanuló egyéni fejlesztési tervében kell megjeleníteni, figyelembe véve a gyermek aktuális állapotát és képességeit.

A fejlesztő munka eszközrendszere

Bármely a környezetben található és felhasználható eszköz, tárgy, anyag, a természeti és tárgyi környezet elemei, az abban zajló folyamatok, a környezetben található és felhasználható felhívó jellegű ingert adó eszközök, fotók, képek, filmek, hanghordozók.

Módszerek, eljárások:

Jelzőingerek, fény és hangingerek használata, egyéni megsegítés gyógypedagógiai, szomato-, tiflo- szurdopedagógiai és logopédiai módszerekkel; bazális stimuláció; AAK módszerei; evésterápia; fejlesztő gondozás; bemutatás; felfedeztetés; valóságba ágazott szemléltetés; játékosság;·cselekedtetés; bemutatás; megfigyeltetés; gyakoroltatás; beszélgetés; ismétlés; jutalmazás.

7.9. A fejlesztő nevelés- oktatás tervezésének szempontjai

A pedagógiai munka szervezése

A fejlesztő nevelés- oktatásban folyó munka szervezését részletesen meghatározza a ***Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelve***, így ebben a fejezetben csak a helyi specialitásokat jelenítjük meg:

- Az éves tervben megfogalmazott hosszabb távú célkitűzések megjeleníthetőek negyedéves bontásban.
- Az egyes területeken meghatározott feladatok az adott évszakra jellemző tartalmakkal projektszerűen valósulnak meg.
- A csoportvezető év elején a szülőkkel való beszélgetés során kitölt egy kérdőívet, mely a gyermek otthoni szokásait, a speciális igényeit és a szülő által alkalmazott nevelési módszereket, technikákat rögzíti.
- A csoportvezető minden tanulóról vezet egy ú.n. személyi mappát, mely a pedagógiai dokumentumokon kívül tartalmazza az orvosi és egyéb vizsgálatok, leletek, gyógyszerelések és fontosabb tudnivalókat (pl.: allergia).

A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése az alábbi formákban történhet:

- *csoportközösség*
- *kiscsoport*
  Ez a szervezeti forma megvalósulhat a csoportközösségen belüli differenciálás és az egyéni képesség- és készségfejlesztéssorán.
- *egyéni fejlesztés*

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és/vagy terápiás segítséget nyújtsunk a tanulóknak (pl. beszéd- és kommunikációfejlesztés, mozgásnevelés, hallásfejlesztés, logopédia, bazális stimuláció, rehabilitációs foglalkoztató terápia stb.) A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámból milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban. Az egyes tanulók esetében a szakértői bizottság és szükség esetén a szakorvos javaslata alapján - a szülők véleményének ismeretében - az intézmény szakemberei közösen határoznak.

Pedagógiai szakaszok

- **Bevezető szakasz**
  - 6-9 éves súlyos és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének kezdeti szakasza
  - A természeti-társadalmi környezet elemi szintű megtapasztaltatása fejlesztési területeken (szocializáció, megismerő funkciók, kommunikáció, mozgás, munkatevékenység) keresztül
- **Alapozó szakasz:**
  - 10-14 éves súlyos és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének alapozó szakasza
  - A szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését
- **Fejlesztő szakasz:**
  - 15-(18)-23 éves súlyos és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének szakasza
  - A megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak
  - Az előkészítő szakaszban megszerzett cselekvéses tapasztalatokat továbbfejlesztjük, elmélyítjük, differenciáljuk

Óraszámok-foglalkozások

A foglalkozás neve	***Fejlesztő gondozás Munka, szabadidő***	***Érzékelés-észlelés***	***Környezetünk, világunk***	***Mozgásnevelés***
Heti óraszám	**10**	**3**	**4**	**3**
Éves óraszám (36 hét)	**360**	**108**	**144**	**108**

Knt. 15§.(3) A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható.

A foglalkozások neve és az órákon megjelenő tartalmak speciálisak. Eltérnek a sajátos nevelési igényű tanulók hagyományos gyógypedagógiai nevelésétől-oktatásától. A foglalkozások a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók állapotához, fejlettségi szintjéhez alkalmazkodva a fejlesztés, gondozás, nevelés-oktatás folyamata során aktív és passzív szakaszok váltakoznak. A foglalkozásoknak sem testileg, sem szellemileg nem szabad kifárasztania, vagy túlterhelni a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulókat.

A foglalkozásokat kiegészítik az egyéni fejlesztések, terápiák, amelyet a szakmai team határoz meg. A jelenlegi szakember-ellátottság alapján alkalmazható egyéni fejlesztő módszerek, terápiák:

- Komplex gyógypedagógiai fejlesztés
- Kognitív terápia
- Hallásfejlesztés
- Logopédiai terápia
- Szomatopedagógiai terápia

Fejlesztési területek

A családban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az iskolai életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.

A súlyos és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.

Elemi szintű ismeretek elsajátíttatása szűkebb és tágabb környezetük jelenségeiről.

A kommunikáció egyénenként változó lehetőségeinek feltérképezése, a tanulók állandó ösztönzése a számukra lehetséges önkifejezési módok tudatos alkalmazására, gyakorlására. A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglevő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása. A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése. A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése. Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók sajátosságai és a nevelési alapelvek alapján körvonalazhatók a gyógypedagógiai nevelés fő területei, melyek a komplexitás alapján, csak mesterségesen választhatók szét:

- **Fejlesztő gondozás, önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés**

A súlyos és halmozottan fogyatékos személyek akadályozottsága miatt az *önálló életvitel korlátozott*, egész életükön át külső személyek segítségét igénylik. A gyógypedagógiai megsegítésnek ki kell terjednie az alapvető biológiai, létfenntartó szükségletek kielégítésére, a nevelés, oktatás fejlesztés céljai, feladatai és tartalmai közé fel kell venni a mindennapos tevékenységek részterületeit. Ezek a tevékenységek a biztonságérzet kialakulása mellett sok tanulási lehetőséget hordoznak magukban.

A mindennapos tevékenységekben az **önellátás szintjének emelése**a cél, ennek megvalósításában a *fejlesztő gondozás* hatásai játszanak jelentős szerepet. A fogyatékos személy élményhorizontját fokozatosan tágítjuk, stabilizáljuk szociális kapcsolatait, a mindennapos események megfelelő kis lépésekre bontásával és strukturálásával lehetővé tesszük számára a *szituációhoz kapcsolt tevékenységtanulást* és gyakorlást.

Szobatisztaságra nevelés.

Testápolás, tisztálkodás.

Öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása.

Az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása, önállóságra nevelés.

Az egészséges életmódra való igény belsővé válásának elősegítése.

- **Kommunikáció és interakció**

A másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése.

A súlyos és halmozottan fogyatékos emberek és környezetük között olyan kommunikációs stratégiákat kell kialakítani, melyben létrejöhet a *kölcsönös megértés*, szavak nélkül is értelmezni kell tudni az érintett személy testnyelvének preverbálisan közvetített üzeneteit, s adekvátan kell azokra válaszolni.

- Bármely testi megnyilvánulás közlésként történő értelmezése- az egészségi állapotban bekövetkező változások kommunikatív megközelítése, testi kommunikáció.
- A tanuló és pedagógus közötti bizalmas bensőséges kapcsolat kialakítása- kommunikációs igény felkeltése, megerősítése, a kommunikáció folyamatossága.

- A tanulók szükségletének kommunikációval történő kielégítése (alapszükséglet, fejlesztő gondozás).
- Elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, választási lehetőségek felkínálása, az igen-nem elkülönítése, önálló döntéshozatal előkészítése.
- A nyelvi eszközök, metakommunikáció folyamatos alkalmazása.
- Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása.
- A tanulók egymás közti kommunikációjának elősegítése.
- A tágabb környezetben történő kommunikáció megtanulása, nagyobb önállóság, aktív részvétel ösztönzése.

- **Mozgásnevelés**

A testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése és az önálló cselekvés ösztönzése.

A súlyos és halmozottan fogyatékos emberek többsége *súlyos mozgászavarral* is küzd, és gyakran az életkortól függetlenül a *fejlődés kezdeti (elemi) szintjét mutatják*. Ha a fejlődés elemi szintet mutat, figyelembe kell venni a *fejlődés korai szakaszának* legfontosabb jellegzetességét, *a mozgásba ágyazottságot*. A különböző funkciók és képességek harmonikus alakulásához elengedhetetlen a mozgás, hiszen ellenkező esetben a többi funkció sem tud optimálisan fejlődni, s ezzel további nehézségek várnak a mozgásfejlődésre is. A *funkciók egymástól való kölcsönös függőségi viszonyaként* kell tehát ezt a folyamatot értelmezni, melynek alappontjában a mozgás áll.

- Szenzoros depriváció csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással és facilitált mozgások kiváltásával.
- A tér és a téri viszonylatok megélése, tudatosítása.
- Aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése.
- Pozícionálás, testhelyzet korrekció.
- Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása.
- A mozgásfejlődés elősegítése.
- Fej- és törzskontroll testhelyzetek kialakítása, és megtartása.
- Hely és helyzetváltoztatás.
- A manipuláció kialakítása és fejlesztése.
- A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása, és fejlesztése.

- **Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés**

Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenység ösztönzése.

A munka és szabadidős tevékenység a súlyos és halmozottan sérült tanulók esetében nagymértékben nehezített. Ebben az értelmi képességek súlyos, tartós akadályozottságának és a mozgásfunkciók nagyfokú korlátozottságának van jelentős szerepe. Komplex jellegű tevékenységi forma, mely felöleli az önmagukért végzett és a közösségért végzett munkát. A közösségért végzett munka magában foglalja a tanuló minden olyan tevékenységét, megbízatását, amelyet nemcsak önmagáért, hanem az egész tanulócsoportért végez. A csoportért végzett munka nagyban hozzájárul az elemi együttműködési készség, szabálytudat és felelősségtudat kialakításához.

A kiegyensúlyozottság fontos feltétele, hogy a tanulók lehetőséget kapnak a pedagógus által felkínált pihenésre, vagy aktív szabadidős tevékenységre. Aktív szabadidős tevékenységek: játék, ábrázolás-alakítás és kulturális tevékenységek.

- Elemi esztétikai élmények nyújtása.
- Aktív cselekvés ösztönzése.
- Művészi tevékenységekhez való hozzáférés elősegítése.

- **Érzelmi, szociális nevelés**

A személyes érzelmek kifejezése, a másik ember érzelmeinek megértése. Megnyílás a közönség felé.

- Az „én”, „nem én” elkülönülése.
- Az emberi viszonyok kialakításának elősegítése.
- A különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása.
- Saját testiség megélése.
- Az „én” megtapasztalásának elősegítése.
- Kapcsolatfelvétel és közös tevékenység ösztönzése, megélése.
- A közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása.
- A figyelemfelkeltés lehetőségének biztosítása.
- Üdvözlési formák megtanítása.
- A kommunikáció fenntartásának segítése.
- Konfliktuskezelés.
- A szűkebb és tágabb környezet kommunikációs formáinak megtanítása.

Fejlesztő gondozás/ Reggeli kör és Önkiszolgálás

A fejlesztő nevelés- oktatás során a tanulás fontos, naponta ismétlődő kerete, a napi tevékenységek átbeszélésére, a személyes kapcsolatok elmélyítésére, az önkiszolgálási szint fejlesztésére irányuló óra. A szociális tanulást és a közösséghez tartozás élményét erősíti. A Fejlesztő gondozás és munka szabadidő tevékenységek keretén belül valósul meg az önkiszolgálásra nevelés, a reggeli kör tartalmainak feldolgozása.

Célok

- A csoportos foglalkozások megkezdésének jelzése és a napi tevékenységek folyamatának ismerése
- A közösen eltöltendő idő jó hangulatban való elkezdése, majd lezárása, a jó hangulatban való hazatérés.
- Figyelemösszpontosítás egymásra, a tanulási tartalomra, önmaguktól a környezetük felé fordulás.
- Az önkifejezés a különféle kommunikációs csatornák, eszközök, módszerek kipróbálásával.
- Közösségi társadalmi szokások, szabályok megismerése és gyakorlása.
- Zenei élményszerzés.
- A közösség élménye, közösséggé válás.
- Hangulatok, érzelmek megismerése.
- Személyes kapcsolatok kialakulása, elmélyülése. Önálló vélemény kialakulása.

Feladatok

- Nyugodt, kellemes légkör teremtése.
- Megfelelő testhelyzet biztosítása, mely lehetővé teszi a figyelmet és a különféle kommunikációs fogások alkalmazását, beleértve a hangadást, a manipulációt és a nagymozgást is.
- A beszédértés fejlesztése.
- Kommunikációs eszközök, módszerek megismertetése.
- Igen-nem válaszadás kialakítása.
- Manipulációfejlesztés.
- Hangadásra való bátorítás, késztetés.
- Étkezésben, tisztálkodásban való aktív részvétel.

Témakörök

- **Egymás köszöntése- egymástól való elbúcsúzás**

- simogatással
- hangadással
- kommunikációs tábla használatával
- szemkontaktussal
- hangszerhasználattal
- labdagurítással stb.

- **Ünnepekre való készülődés**

- énekekkel, versekkel, mondókákkal
- beszélgetéssel
- egyszerű jelképekkel, szokásokkal, teremdíszekkel (pl.: adventi koszorú, gyertyagyújtás, ablakdíszek, adventi naptár, húsvéti kosárka, tojásokkal, kokárda, zászló)

- **Az időjárás megfigyelése**

- közvetlen megtapasztalással
- beszélgetéssel, énekléssel, verseléssel
- cselekvéssel
- szemléltetéssel.

- **Közös éneklés, zenélés**

- kézfogással
- dobogással, dobolással, tapsolással, kopogással, tánccal, utánzó gyakorlatokkal, egyszerű cselekvéssorral
- hangszerekkel (dob, csörgők, cintányér, triambulum, csörgődob)
- énekléssel.

Fejlesztési feladatok:

- a szituáció felismerése
- a nevek ismerete
- saját jel kiválasztása
- saját arckép felismerése és kiválasztása
- a saját név meghallása

- hallási figyelem fejlesztése
- fejkontroll
- hangadás
- a szemkontaktus felvétele, megtartása
- szem-kéz koordináció
- két kéz koordinációja
- a gyermek megfelelő és optimális pozícionálása
- alkalmazkodás az ének ritmusához, lüktetéséhez, egyenletes mérő ütése
- célirányos mozgás
  (pl.: dob ütése, labda elkapása, kép kiválasztása)
- az ének kezdetének és végének felismertetése, mozdulatsor hozzárendelése
- egyszerű mozdulatok utánoztatása.

Módszerek

- beszélgetés, éneklés
- csoportos foglalkozás
- zenés foglalkozás
- játék

Eszközök

- képekkel illusztrált órarend
- saját fotók
- időjárást jelző kártyák
- saját jel kártyája
- névkártyák
- különböző, az aktuális témához kapcsolódó tárgyak
- labdák
- ritmushangszerek
- ünnepi kellékek:
  - adventi koszorú
  - gyertya
  - naptár

  - kokárda, zászló
  - anyák napi szimbólumok
  - farsangi álarc, szemüveg, girland
  - mézeskalács
  - történelmi eseményekkel kapcsolatos fotók
  - Mikulás-csomag
  - húsvéti kosárka tojásokkal, stb.
- mondókák, versek, énekek

Speciális eszközök:

- A megfelelő testhelyzetet biztosító eszközök, pozícionálás:
  - párna
  - karfás szék
  - speciális szék
  - kerekesszék
  - babakocsi
- **Kommunikációs eszközök:**
  - kommunikátor
  - kommunikációs tábla
  - képek, jelképek

Önkiszolgálásra nevelés, gondozás

Gyermekek nevelésében különös hangsúlyt kap az önkiszolgálásra nevelés, melybe a táplálkozás, az öltözködés az egészségügyi higiénés szokások is beletartoznak.

Nevelésünk egyik alapvető feladata a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, a testi-lelki harmónia megteremtése. Nehezen szerzik meg ezeket a készségeket, ezért tudatos, és folyamatos ellenőrző gyakorlásra van szükség, hogy a készségek fennmaradjanak. Ezért szükség van a család és az iskola szoros együttműködésére.

A gyermekek nevelésének alapvető eleme a helyes életritmus kialakítása. Ez biztosítja az étkezés-pihenés-tevékenységek időközeinek viszonylagos állandóságát, a gyermekek jó közérzetét, biztonságérzetét. Alapvető feladat a higiénés szokások kialakítása (testápolás, kondicionálás, szobatisztaság, öltözködés, evés).

Célok

- megfelelő, helyes életritmus kialakításával a szokások alakítása, megalapozása
- a lehető legmagasabb szintű önállóság kialakítása

Feladatok

- egészséges testi- és pszichés fejlődés tárgyi, környezeti feltételeinek biztosítása
- testápolás, kondicionálás, szobatisztaság, öltözködés, evés tevékenységeinek gyakoroltatása

Elvárás:

Minden gyermek a diagnózisának, sérülésének megfelelő lehető legmagasabb önkiszolgálási szintre jusson.

Módszerek

- beszélgetés
- bemutatás
- gyakoroltatás
- automatizálás
- algoritmusok beépítése
- folyamatos szóbeli irányítás
- evés-ivás terápia

Eszközök

- tisztálkodás eszközei
- étkezés eszközei

Anyanyelv és kommunikáció

Célunk: A másik ember megértése, közlésvágy kialakítása, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése, beszédszervek ügyesítése.

Feladataink:

- Beszédszervek aktív és passzív tornáztatása, ajak-és nyelvgyakorlatok, légzőgyakorlatok
- Beszédkésztetés elősegítése
- A gyermek motiválása beszéddel, mondókákkal, énekkel, hangot adó eszközökkel, zenehallgatással

- Beszéd- és nagymozgások összekapcsolása
- Beszédre való odafigyelés, reagálás, kifejezőképesség és közlési képesség javítása
- Hallási figyelem fejlesztése, differenciálása
- Beszéd megértése, verbális irányíthatóság kialakítása – saját névre való odafigyelés, egyszerű kérések teljesítése gesztussal, majd gesztus nélkül, szituációk, bonyolultabb kérések megértése
- Egyszerű fogalmak alkalmazása szituációs játékban, igen-nem jelzés bővítése
- Aktív szókincs fejlesztése, bővítése
- Passzív szókincs bővítése, aktivizálása
- Alapszókincs kialakítása, aktivizálása
- Hangutánzások
- Hangszerek megszólaltatása, folyamatos ritmizálás
- a kommunikáció iránti igény felkeltése, erősítése
- A gyermek megnyilvánulásainak értelmes közlésként való értelmezése
- a testi kommunikáció eszközével való megválaszolás képességének kialakítása, fejlesztése
- fejlesztő ápolás-gondozás, a gyermekek szükségleteinek kommunikációval kísért kielégítése
- a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése
- az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása
- a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás segítése
- a választás lehetőségének felkínálása
- a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába
- az alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása
- a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása
- a beszédfejlesztés a gyermek egész napi tevékenységében jelen van. Fejlesztése szorosan kapcsolódik fejlesztéséhez.
- A kommunikáció kölcsönhatásban fejlődik a mentális képességekkel, a szocializációs folyamatokkal, a mozgással és a játékkal
- a pedagógus és a gyermek közötti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása

Módszerek

- bemutatás
- motiválás

- gyakoroltatás
- cselekedtetés
- szemléltetés
- közvetlen tapasztalás
- értékelés
- beszélgetés
- kirándulások
- magyarázat
- egyénre szabott segítségadás

Eszközök

- Képek
- ékpárnák, matracok
- speciális székek
- hajlított nyelű kanál
- rágókák
- fogkefék
- gumikesztyűk
- szívószál
- gyertyák
- könnyű labdák: szivacs, hungarocell, ping-pong
- tollpehely
- szappanbuborék, buborékfúvók
- mesekönyvek, vers-, mondóka-, énekgyűjtemények
- didaktikai játékok (lottó, puzzle, dominó, memória, Montessori eszközök, építőjátékok stb.)
- sípok
- lufi
- tükör
- játéktárgyak
- tárgyképek, rajzok, fotók
- bábok

- különböző logopédiai segédkönyvek és segédanyagok
- a szűkebb-tágabb környezetünk tárgyai, jelenségei

Alternatív és augmentatív kommunikáció: a tanulás alapvető feltétele az információszerzés, amely speciális módon valósul meg. A beszédképtelen gyerekek sérülésükből adódóan nem, vagy alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel. Az iskolás kort elérve gyakran konkrét igen- nem jelzés képessége sem alakult ki. Állapotuk miatt kiszolgáltatott helyzetben vannak, döntésképtelenek, mozgáskorlátozottságuk és értelmi akadályozottságuk pedig gátolja akaratuk, kívánságuk a környezet számára érthető módon történő kifejezését. Az alternatív és augmentatív kommunikáció magába foglalja mindazokat az eszközöket, módszereket, technikákat, amelyek kiegészítik vagy helyettesítik a beszédet. A módszerek minden esetben egyénre szabottak.

Célok:

- A beszédképtelen gyermekek kívánságainak, gondolatainak mások számára is érthető közlése.
- Cselekvő részesévé válása saját életüknek.
- Alternatív és augmentatív kommunikációs eszköz segítségével egyenlő esély elérése a többi gyerek között, szűkebb és tágabb környezetükben egyaránt.
- Beilleszkedés az őket körülvevő közvetlen környezetükbe.
- Személyiségük minél teljesebb kibontakozása.
- A társadalomba való beilleszkedés megvalósulása.

Feladatok

- A kommunikáció iránti igény felkeltése.
- Kommunikációs csatornák és módok megismertetése, erősítése, bővítése.
- Kommunikáció kialakítása, kapcsolatfelvétellel, szemkontaktus kialakításával, ránézéssel való kiválasztással, döntéssel, adekvát igen-nem válaszadással.
- Önálló akaratközlés, vélemény, szükséglet, döntés kifejezésének megtanítása.
- Kellő idő biztosítása.
- Az alternatív és augmentatív kommunikációs eszköz kiválasztását megelőző megfigyelés.
- A gyermekek már meglévő jelzéseire építve és azokat erősítve további jelzések kialakítása.

A fejlesztés tartalma, területei:

Egyénenként változó, meghatározza a gyermekek értelmi szintje, mozgáskészsége, személyisége, életkora, a család és az iskola elvárásai.

Ennek megfelelően:

- szemkontaktus felvétele
- adekvát igen-nem kialakítása
- szemmel mutatás, kiválasztás megtanulása
- mutatási módok megtanulása
- választás, mint kifejező eszköz megtanulása
- döntés, mint megtapasztalás megtanulása
- akarat kifejezése, az események cselekvő részesévé válás
- tárgy-fotó-grafika egyeztetés
- alapvető általános kifejezések elsajátítása, alkalmazása
- ok-okozat felfedezése, tudatosítása
- egyszerű (1-2 üzenetes) kommunikátor használata
- szituációs kifejezések, élethelyzetekkel kapcsolatos kifejezések, kérések, stb.
- szókincs növelése

Módszerek

- Csoportos foglalkozás.
- Egyénre szabott multikommunikációs forma alkalmazása.
- Pozitív élmények alapján történő motiváció és inspiráció.
- Élethelyzetek játékos reprodukálása.

Eszközök:

- elemes játékok
- speciális kapcsolók
- fejlesztő játékok
- kép-kommunikációs rendszerek
- Boardmaker program
- kézjelek
- kommunikátor

- számítógép, oktatási programok

Érzékelés- észlelés

A súlyos és halmozottan fogyatékos személy csökkent aktivitása megnehezíti az ingerfelvétel és -feldolgozás, vagyis az érzékelés-észlelésfolyamatát, ami szenzomotoros depriváció hoz vezet. Az érzékelés-észlelés fejlesztésére fokozott figyelmet kell fordítani a nevelés és terápia során, hogy sikeresen megelőzzük a fejlődés további elmaradását, illetve megteremtsük a képességekhez mért optimális fejlődés lehetőségét.

Az érzékelés és észlelés fejlesztése során kitérünk az egyensúly, a szomatikus érzékelés, taktilis-haptikus érzékelés, szaglás, ízérzékelés, akusztikus figyelem, vizuális figyelem fejlesztésére.

Célok:

- hely és helyzetváltoztató mozgások közben a test és a testrészek helyzetének érzékeltetése, megélése
- a testfelszín differenciált érzékelésének fejlesztése
- a hangok felfogásának, érzékelésének elősegítése
- hangforrás lokalizálásának, differenciálásának kialakítása
- a kéz differenciált érzékelésének fejlesztése
- egyensúly, a tér érzékelésének fejlesztése
- fényingerek biztosítása, azok felfogásának elősegítése érdekében
- relaxáció, teljes ellazulás biztosítása
- mozgásgravitáció fejlesztése
- Érzékleti – észleleti tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővülése.
- testhatárok megélése
- elemi taktilis- haptikus tapasztalatok szerzése
- szagok differenciálása
- ételek-italok differenciálása
- ízek differenciálása
- a világ akusztikus módon történő befogadásának elősegítése
- vizuális felfogás útján a környezeti ingerek felfogása, rögzítése

Feladatok:

- A tanulók hozzásegítése az érzékelési tapasztalatokhoz

- Bobath labda használatával különböző testhelyzet megélése
- Billenő deszkán egyensúlyi helyzet megélése
- A bazális stimuláció eszközeivel történő simogatás
- Masszírozás
- Elemi tapintási tapasztalások nyújtása
- Különböző fogásmódok alkalmazása
- Különböző minőségű anyagok érintése
- Fűszerek, olajok szaglása
- Különböző ízek differenciálása
- Hangforrás lokalizációja
- Ritmizálás különböző eszközökkel
- Az emberi hang megkülönböztetése
- Akusztikus és vizuális ingerek iránti igény felkeltése
- Szemmozgások koordinálása
- Szemmel követés
- Fényforrás fixálása

Módszerek:

- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékosság
- cselekedtetés
- szemléltetés, bemutatás
- beszélgetés
- bazális stimuláció

Eszközök:

- Bobath labda
- Egyensúlyozó tölcsér
- Pléd
- Billenő deszka
- Csörgők
- Hangszerek
- Elemes játékok

- Ételek, fűszerek
- Illóolajok
- Különböző minőségű és felületű anyagok
- Termések
- Masszírozó eszközök

A fejlesztés tartalma, területei:

- látás
- hallás
- észlelési figyelem fejlesztése
- bőrérzékelés (tapintás, hő- és fájdalomérzékelés)
- szaglás
- ízlelés
- egyensúlyérzékelés
- kinesztetikus érzékelés
- testérzékelés
- térérzékelés
- az idő érzékelése.

Környezetünk világunk

Szűkebb-tágabb természeti és társadalmi környezettel való megismerkedést, megtapasztaltatást teszi lehetővé. Tartalma: a mindennapi életünk valóságos folyamatainak megismertetése, megtapasztaltatása közvetlen és közvetett élményeken keresztül.

Célja a tanulók közvetlen környezet iránti érdeklődésének kialakulása. A régi ingerek újjal történő bővülésének kialakulása. Új inger esetén spontán odafordulás megvalósulása. A természeti és tárgyi környezetről szerzett élmények megélése, értelmezése, rögzítése. Saját életben történő aktív részvételük kialakulása. Esztétikai érzék fejlődése a természeti környezet szépségének felismerésével.

Feladat:

- figyelem, emlékezet és gondolkodás fejlesztése
- szűkebb és tágabb környezetünk személyeinek, tárgyainak, jelenségeinek megismertetése minél változatosabb formában
- ösztönzés állandó tapasztalatszerzésre

Módszerek:

- beszélgetés
- bemutatás
- közvetlen tapasztalatszerzés
- fejlesztőeszközök használata

A fejlesztés tartalma, területei:

- család
- iskola
- évszakok
- az iskola és környéke
- a tárgyi világ megismerése (formák, anyagok, mennyiségek, nagyság stb.)
- testünk
- a természet megismerése (növények, állatok, természetes anyagok, élőhelyek, életciklus, tűz, víz, stb.)
- napirend
- ünnepek
- közlekedési eszközök
- eszközhasználat (kapcsolók, wc, mosdó stb)
- intézmény látogatások (szocializáció fejlesztése)
- ÉN- tudat kialakítása, erősítése, kapcsolatteremtés
- idői és téri fogalmak megélése
- színek
- állatok

Mozgásnevelés

Célja, a testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése és az önálló cselekvés ösztönzése, a mozgás szervrendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott mozgási és tartási funkciók korrekciója, az állapotromlás megelőzése, és a mindennapos tevékenységek, valamint a tanulás, játék- és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása.

- Az alapmozgások kialakítása, korrigálása.
- Saját test megélésének elősegítése.
- Az utánzókészség fejlesztése.

- Az érző és mozgató funkciók, valamint ezek integrációjának sokoldalú fejlesztése.
- A szenzomotoros ismeretszerzési lehetőségek javítása.
- Manipulációs készség, vizuomotoros koordináció fejlesztése.
- Spontán mozgásfejlődés támogatása.
- Elemi mozgáskultúra kialakítása.
- Önismeret fejlesztése, önbizalom növelése.
- Mozgásos sikerélményhez juttatás.

Feladataink:

- Testkép, testfogalom lateralitás kialakítása
- A cselekvési biztonság, az alapvető mozgás- és feladatmegoldó képesség kialakítása
- Az egyes érzékelési területek, és ezek összehangolt működésének fejlesztése
- A manipulációhoz szükséges mozdulatok és mozgások tanítása, gyakoroltatása
- A mozgástanítás elveinek betartása (szimmetria, korrekció, feszítés-lazítás, mozgások ritmizálása, elsődleges testi tapasztalatok, testi kontaktus és a gyógytestnevelő testének közvetítő szerepe)

Súlyos és halmozottan sérült gyermekeink nagy része idegrendszeri sérüléséből adódóan súlyos fokban mozgáskorlátozott, ezért a heti terv szerinti mozgásfejlesztést szomatopedagógus végzi.

Módszerek

- testnevelési játékok
- passzív segítségnyújtás
- aktív mozgáskiváltás
- adaptált gyógytestnevelési programok
- bemutatás
- folyamatos szóbeli irányítás
- gyakorlás
- korrigálás
- motiválás
- játékosság
- differenciálás

Eszközök

- labda

- szőnyeg
- bordásfal
- zsámoly
- botok
- kendők
- babzsákok
- egyensúlyozó tölcsér
- fittball labda

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A fizikai és motorikus képességek mérésére alkalmas tesztek:

- egyszerűek
- kevés szerigényűek, és bárhol végrehajthatók
- megmutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét

A teszteket évente egyszer tanév elején ősszel vesszük fel. A tanulóknak mindig megfelelő pihenési időt kell hagyni, a tesztek között, amennyiben a teszteljárás folyamán igény mutatkozik rá. A motiváció nagyon fontos, miért végeztetjük. Összehasonlítási lehetőséget nyújtunk hol áll a tanuló (személyre szólóan): tavalyi eredményhez képest.

Szülőnek tájékoztatás: hogy tisztán lássanak és ösztönözhessék gyermekeiket mozgásképességeik fejlesztésére.

Fejlesztő nevelés-oktatásban részt vevő tanulók esetében az általános iskolában végzett motoros és egyéb tesztek nem végezhetőek el.

Tanulóink fizikai állapotát minden év elején felméri a mozgásfejlesztő szakember, a felmérés eredménye alapján készíti el a szakember a tanulók Egyéni fejlesztési tervét.

A szülő, tanuló, pedagógus kapcsolattartás formái

Az iskola és a szülő közötti kapcsolattartás személyesen, telefonon, a KRÉTA- rendszeren, vagy üzenő füzeten keresztül történik. A csoport vezetője heti rendszerességgel tájékoztatja a szülőket a tanulóval kapcsolatos aktuális tudnivalókról, fejlődéséről.

Utókövetés

Jelenleg ugyan még nem aktuális probléma, de intézményünk fontosnak tartja az utókövetés bevezetését. A fejlesztő nevelés- oktatásból bármilyen ok miatt kikerülő tanuló utókövetését a szülő jóváhagyásával és beleegyezésével önkéntes alapon vállalhatja a gyermekkel foglalkozó szakemberek egyike. Az utókövetés a szülővel való megegyezésen alapulva történhet negyedévi vagy félévi rendszerességgel, telefonos vagy személyes kapcsolattartás útján.

A szülő továbbra is megjelenhet az adott szakember fogadóóráin szakmai, életvezetési és egyéb problémák megbeszélése céljából.

A szakember a fiatal fejlesztő nevelés- oktatása utáni életében előforduló változásokat, fontosabb eseményeket a személyi mappában rögzíti.

8. Óvodai nevelési program

Bevezető

Az alábbi törvények és jogszabályok alapján készült programunk

1. 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

2. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési –oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 4. 363/2012. (XII. 17.) Kormány Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

5. 32/2012.EMMI rendelete a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiről

A Deák Úti Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény óvodai feladatellátását először a 2017/2018-as tanévben kezdte meg egy csoporttal.

A feladat új, de a tartalma nem áll távol intézményünk profiljától, hiszen 2014-ig korai fejlesztés és gondozási feladatokat láttunk el, mely az óvodáskort megelőző fejlesztő tevékenység, e formában a különböző fokban megkésett vagy eltérő fejlődésmenetű gyermekek komplex ellátása történik, ahol a képességeket nem fejlesztjük, hanem előnyös feltételek megteremtésével kibontakoztatjuk és elősegítjük azt, hogy funkcióéretté váljanak.

Az óvoda helyi pedagógiai programja az alapdokumentumnak megfelelően a sajátos nevelési igényű óvodások ellátását, nevelését, fejlesztését biztosítja 3 éves kortól az iskolai tanulmányok megkezdéséig.

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

8.1. Az óvodai nevelés célja, alapelvei

"Minden virágnak külön illata van, jellegzetes alakisága,

mégsem rontja ez a pompa a kert egységét"

(Jókai Anna)

Nevelési alapelveink

Óvodai nevelésünk során mindig figyelemmel kell tartanunk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, a mi pedagógiai-gyógypedagógiai tevékenységrendszerünkkel kiegészítjük, szükség esetén korrigáljuk mindazt. Ehhez nem csupán a gyermeknek, hanem az őt nevelő családnak is segítséget nyújtunk szakembereink által.

Nevelésünk gyógypedagógiai szemléletű, az óvodában töltött idő minden percét át kell, hogy hassa az életkorhoz és képességhez igazodó egyéni megsegítés, fejlesztés. Ebben csak akkor lehetünk hatékonyak, ha szoros együttműködésben, kölcsönös interakcióban végezzük tevékenységünket a gyermekkel foglalkozó egyéb szakemberekkel.

Óvodánk gyermekközpontú, befogadó, minden gyermek számára biztosítja a sérült képességeinek optimális fejlődéséhez szükséges feltételeket, a gyermeki jogokat, a gondoskodást, a különleges védelmet.

Nevelőmunkánkat, így az intézményünkben dolgozókat áthatja a gyermek tisztelete, elfogadása, szeretete, megbecsülése, testi-, lelki-, szociális fejlődésébe, fejleszthetőségébe vetett bizalom, egyéni készségei, képességei kibontakoztatásának segítése és személyiségéhez igazított fejlesztése.

A fogyatékos kisgyermek iránti elvárást fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, társuló fogyatékossága befolyásolja.

Az óvodai nevelés célja

A nevelési céljaink az alapelveinkből adódnak, melyek minden óvoda számára irányadóak. Nem kívánunk különbözni a többségtől, csupán azokat kiegészítjük a fogyatékosságnak megfelelő célokkal.

Így általános nevelési cél a 3-7 éves óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége optimális kibontakoztatásának elősegítése a szabad játék elsődlegességének biztosításával, a testi, szociális, érzelmi, értelmi készségek, képességek differenciált fejlesztésével, az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítésével. Speciális céljainkat minden esetben a hozzánk érkező gyermekek határozzák meg. Célunk olyan feltételrendszer biztosítása a sajátos nevelésű igényű óvodás számára, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a sajátos nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása. Az óvodai egész napos tevékenység a különleges gondozási igényt szolgálja kiscsoportos vagy egyéni formában a speciális módszerek, terápiák szakszerű megválasztásával és alkalmazásával.

Cél a sérült készségek kompenzálása, a fejlődésben elmaradott készségek habilitációs fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítása. A fogyatékossághoz kapcsolódó egyenetlen képességstruktúrán belül elsődleges cél az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett. A nevelés hatására a sérülés arányaiban igyekszünk kialakítani az alkalmazkodó képességet, az akaraterőt, az önállóságot, az együttműködést.

8.2. Gyermekkép, óvodakép, nevelés rendszere

Gyermekkép

Minden ember, így az óvodáskorú gyermek is önálló személyiség, akinek joga van arra, hogy

- életkori sajátosságai által a vele foglalkozó felnőttektől érzelmi biztonságot kapjon,
- elfogadásban éljen,
- hogy legfőbb tevékenysége a játék legyen, fejlesztése, fejlődése ebbe illesztve valósuljon meg,
- megfelelő mozgástere legyen,
- hogy minden segítséget megkapjon személyisége kibontakoztatásához,
- az önmagához mérten legteljesebb fejlődéshez.

A gyermek számára a játék elsődleges, meghatározó tevékenység, legfőbb élményforrás, személyisége fejlődésének és fejlesztésének színtere, örömteli, önfeledt játékában a spontán tanulás dominál.

Az óvodás gyermek:

- érdeklődő, tevékeny, lelkes, befogadó, kreatív,
- nagy mozgásigénnyel rendelkezik,
- nyitott környezete iránt, kíváncsi, utánoz,
- szeretet- és biztonságigénye nagy, érzelmei vezérlik, környezetéhez kötődő,
- őszinte,
- vidám,
- sajátos világképpel rendelkezik
- különbözőségeivel természetes módon együtt él

Megfelelő körülmények között a gyermekek a rájuk jellemző egyéni ütemben fejlődnek, egyesek a szokásosnál lassabban, mások az átlagosnál gyorsabban. A gyermekek kb. 5%-ának fejlődése azonban jelentősen megkésve alakul, vagy kóros irányú. Ezeknek a gyermekeknek és az őket nevelő családoknak külön segítségre van szükségük, hogy a gyermek fejlődése a benne

rejlő képességeknek megfelelően alakulhasson. Gyermekképünk éppen ezért nekünk sem lehet más, mint a többségi óvodák gyermekképe, csak tudatában vagyunk annak, hogy a sérült gyermekek fejlődése akadályozottsága miatt hosszabb folyamat.

Óvodakép

Az óvoda az oktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai-gyógypedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit, így láthatja el az intézmény legalapvetőbb funkcióit.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő,
- szociális,
- nevelő-személyiségfejlesztő.

Ellátja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat. Biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Biztosítja a megfelelő szocializációhoz szükséges közeget, s támogatást nyújt a fogyatékos gyermekeket nevelő családoknak a szocializációs zavar kialakulásának megelőzésére. Stabil érzelmi és szocializációs közegben a sérült gyermek fejlődése e téren jelentősebb.

Az óvoda az első olyan szocializációs közeg, melybe a családi közösség után a gyermek belép. Szociális érése ebben a korban kezdődik meg. Személyisége fejlődik, melyet az öröklött tényezők és a körülvevő környezet spontán és tervszerűen alkalmazott hatásai formálnak. A szocializáció egy olyan folyamat, melyben a gyermek folyamatos tanulás útján elsajátítja a különböző magatartásformákat, attitűdöket. A fejlődésben a szülők által közvetített viselkedési „minták” játsszák az elsődleges és legfontosabb szerepet. A szocializáció másik fontos színtere az óvoda, ahol a szociális tér növekedésével elsősorban a kortárscsoportok jelentősége fokozódik. Az intézményi normák, elvárások a felnőttel és a társakkal alakuló interakció során válnak saját meggyőződéssé. Ebben a megerősítésen kívül – melynek eszközei a jutalmazás és a büntetés - más mechanizmusok is fontos szerepet játszanak. A családban tanuljuk meg a kultúra szokásait, szabályait és a társadalmi lénnyé váláshoz szükséges alapokat, a viselkedés külső elvárásainak jórészét is.

A család elsődlegessége abban áll, hogy a legkorábbi életszakasztól kezdve hat a fejlődő gyermekre. Érzelmi kötelékei, kapcsolatainak erőssége, hosszantartó hatása alapvető érzelmi és viselkedési modelleket vés be a személyiségbe, és ezeket, mint hajlamosító tényezőket tovább visszük az életbe. Közvetítő funkciója által megvalósítja a családi (személyes) és társadalmi értékrendszerek beépítését, és így optimális esetben előkészíti a felnövő gyermeket arra, hogy teljes értékűen vegyen részt a társadalom működésében.

Programunk a gyermeki személyiségből indul ki, minden gyermek személyisége egyedi. Emiatt törekszünk az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre, a gyermekek egyéni készségei, képességei kibontakoztatására, figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlődési ütemét, egyéni sajátosságaikat.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermek testi és lelki szükségletének kielégítéséről érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, ahol a gyermekeket szeretet, tisztelet, elfogadás, megbecsülés és bizalom veszi körül,
- testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszünk:
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására;
- speciális módszerek, terápiák alkalmazására, mely segíti az egyre pontosabb észlelést, fejleszti a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíti a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását;
- a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozott differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtásra, mely szolgálja a képességfejlesztést, a hiányosan működő vagy kevésbé sérült képességek korrekciójára valamennyi területen;
- az alkalmazkodó képesség, az akaraterő, az önállóságra törekvés fejlesztésére.

8.3. Az óvodai nevelés feladata

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- habilitációs, rehabilitációs tevékenység.

A gyermekek iránti elvárást fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák - pszichológiai, orvosi - terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

Az egészséges életmód alakítása

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérülés arányában, önmagához mérten a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyerek, amennyi feltétlenül szükséges, hogy később önállóan tudjon cselekedni. A sajátos nevelési igényű kisgyermekeknél több időre, türelemre, biztatásra, dicséretre, pozitív példaadásra van szükség a feladatok elvégzéséhez, mint ép társaiknál. Ellenkező esetben türelmetlenné, kapkodóvá válhat, elbizonytalanodhat, ami kudarcérzethez, frusztrációhoz vezet.

Szükség van tárgyi segédeszközökre, mint pl. kapaszkodók, feljárók, támaszkodók, valamint szakszerű segítségnyújtásra a gyógypedagógus, az óvónő és az asszisztens személyében. A biztonságérzetet fokozza a tárgyi környezet állandósága, valamint az is, ha előre tudja, számára kiszámíthatóvá válik a napirendje. Az étkezésnek, a pihenésnek, a játéknak meghatározott ideje van. Jó közérzetet és harmóniát ad, biztonságérzetét segíti, ha előre tudja, és szokásává válik a napirend.

A fejlesztő foglalkozások az egyéni fejlesztési terv szerint történnek, amihez nagyon fontos a megfelelő dokumentálás. Minden sajátos nevelési igényű gyermekről a kötelezően előírt Tü.-nyomtatványokon vezetjük napi szinten a fejlesztési foglalkozások célját, módszerét, tartalmát, amely információval szolgál a speciális fejlesztéshez az óvónőnek és a szülőknek.

A gondozási feladatok során arra törekszünk, hogy a nem, vagy csak részben sérült funkciók tudatos fejlesztésével nagyobb teret adhassunk a kiesett funkciók kompenzálására.

Az óvodai nevelés során az a cél, hogy a gyermekek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapja meg szükségleteinek megfelelő gondozást, s egyre inkább legyen számára természetes igény képességeihez mérten az egészséges életmód.

További célunk az egészségfejlesztő programon belül fogyatékosságtól és a gyermekek egyéni képességeitől függően:

Alakuljon ki a gyermekek egészséges életmód-, életvitel igénye, ezért fontos

- A testmozgás egészségjavító hatásának hangsúlyozása
- Testileg, mentálisan, szociálisan harmonikusan fejlődjenek
- A lelki-testi egészség, mint érték szülői ház általi elfogadása.
- A gyermekek egészséges fejlődésének és a nevelés optimális feltételeinek biztosítása.

- Az egészség (testi, szellemi, szociális) jólét állapotának megteremtése
- Egészségvédő képesség fejlesztése, az egészséges életvitel iránti igényalakítás,
- Egészséges életmód választása, az egészséget károsító magatartások visszaszorítása

Területei:

- a gyermek gondozása;
- testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

A gyermek gondozása

A nevelési hatások kedvező érvényesülésének egyik fontos feltétele a gyermekek gondozása, mely a gyermekek legalapvetőbb szükségleteit elégíti ki. A gyermekek testi-lelki, biológiai és komfortszükségleteinek kielégítésével elősegítjük a kellemes közérzet fenntartását, ezáltal a gyermekek növekedését, fejlődését, egészségének megőrzését. Kialakításakor előtérbe kell helyezni a gyermek egyéni személyiségjegyeit, az egyéni bánásmódot. Az önállóság terén különböző fejlettségi fokon álló, eltérő ütemben fejlődő gyermekeket támogatjuk, eredményeiket elismerjük. Türelmesen, megfelelő időt hagyva - kezdetben velük együtt végezve a teendőket - segítjük a helyes egészségügyi szokások rögződését, a családdal együtt, lehetőség szerint a szokások otthoni betartásával, gyakoroltatásával. Fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket a gondozási tevékenységek egyre önállóbb végzésére, megalapozzuk a rendezett megjelenés és a tiszta környezet iránti igényt.

A gondozási feladatok teljesítéséhez bensőséges kapcsolat kell, hogy kialakuljon a résztvevők között, aki a tevékenységeket együtt végzi a gyermekkel, ezáltal mintát ad és megteremti a szükséges szokások kialakulásának feltételeit. Minden tevékenységet tudatos, szóbeli, pozitív, konkrét Gondozás

Testi szükségletek, mozgásigény kielégítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a gyermek testi képességei fejlődésének segítése

Célunk:

- a gyermeki mozgásigény kielégítése
- testi képességek fejlesztése
- mozgásos életmód igényének kialakítása, mozgáskedv megőrzése
- élményorientált mozgásfejlesztés
- fizikailag aktív életvitel tartós magatartássá válásához szükséges tudás, készségek és képességek elsajátítása
- a gyermekek egészségének megőrzése, fizikai erőnlétük fejlesztése

Feladatunk:

- változatos napi és heti rendben biztosítani a gyermek mozgásigényének kielégítését
- mindennapos tervezett és szervezett egészségfejlesztő testmozgás végzése
- az óvodai élet minden fázisában, spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenység biztosítása
- fejlődés és fejlettségközpontú testnevelés
- a gyermek mozgásigényének kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásának alakítása
- alapvető mozgásfunkciókban (járás, futás, sietés, lépcsőn járás) tudatos, célszerű, összerendezett cselekvés fejlődésének elősegítése
- a személyiség fejlesztés komplex mozgás és tevékenykedés során

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen a gyermekek életében. A mindennapi élet keretein belül törekszünk arra, hogy a gyermekek a lehető legtöbb időt tartózkodjanak szabad levegőn, ha ez nem lehetséges, akkor a csoportszobában rendszeres szellőztetéssel biztosítjuk a friss levegőt. A többféle mozgásfejlesztő eszközökön gyakorolhatják a gyermekek a természetes nagymozgásokat. Az óvodáskorú gyermekeknél kialakuló alakváltozás, gyakran hanyag testtartást eredményez, ezért a gerinc deformitások megelőzése érdekében prevenciós fejlesztő tornákat végzünk.

Mozgás, mint prevenció, korrekció

Célunk:

A tudatos mozgásfejlesztéssel elősegíteni a gyermekek természetes mozgásának fejlődését, így a járás, a futás, az egyensúlyozás, az ugrás, a dobás fejlődését

A mozgás által alkalmazkodó, feladatmegoldó képességük fejlesztése

Feladatunk:

Használjuk ki a mozgás speciális hatását a fejlődés valamely területén kisebb-nagyobb elmaradással, beilleszkedési -, mozgáskoordinációs-, vagy funkciózavarokkal, tartáshibákkal küzdő gyermekek prevenciójára, korrekciójára.

A fejlesztéseknél mindig a nagymozgásoktól induljunk ki és haladjunk a finommozgások alakításának irányába, a differenciálás lehetőségének kihasználásával.

Fektessünk nagy hangsúlyt a játékosságra, a fejlesztő játékokra, ezek tudatos megtervezésére, mivel az óvodás korú gyermek alapvető tevékenységi formája a játék.

A gyógypedagógus és mozgásfejlesztés területén jártas kolléganő megelőző tornagyakorlatokat állítanak össze igény esetén a tartáshibák, lábboltozat erősítés és helyes légzéstechnika elősegítésének érdekében.

Pihenés

Minden nap ebéd után lágy zene vagy mese támogatja a gyermekek pihenését. Az alvás és pihenés a legfontosabb eszköze a testi és lelki fejlődésnek, különösen az idegrendszer megfelelő kialakulásának. Minél kisebb a gyerek, annál több alvásra, pihenésre van szüksége. Alvásidő közben is biztosítjuk a friss, oxigéndús levegőt.

Célunk:

A gyermekek testi és lelki fejlődésének biztosítása, a gyermeki szervezet megfelelő regenerálódásának biztosítása.

Feladatunk:

- Egyéni alvásigények figyelembevétele.
- Megfelelő légkör, hely és idő biztosítása.
- Minél otthonosabb körülmények megteremtéséhez saját ágyneműhuzat biztosítása.
- Levegőztetés.
- Szoros derekú ruhadarabok levétele.
- Az ágyneműk rendszeres cseréje

A gyermek egészségének védelme

Egészségnevelési, egészségvédelemi alapelvek, célok, feladatok

Alapelveink:

Az óvodában folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezethez történő alkalmazkodását, felkészítsük őket és megoldási stratégiákat adjunk a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljunk a személyiséget érő változásokra. A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet, a gyermekek és szülők részvételét úgy befolyásoljuk, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Célunk:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés),
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása) ,
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítés stb.)
- az egészségvédő képesség fejlesztése.
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,
- az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók viselkedésének szabályozása,
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer)
- az egészségügyi szolgálattal való együttműködés

Nagy hangsúlyt fektetünk az egészség megőrzésére, a betegségek megelőzésére. A családokkal, védőnői szolgálattal, gyermekorvosokkal együttműködve igyekszünk az esetleges fejlődési eltéréseket időben kiszűrni, és ezáltal megfelelő fejlesztésben részesíteni a gyerekeket. Gyógypedagógusaink és pszichológusunk segítségével rendszeresen szűrjük a gyerekeket, hogy a nagyobb, komolyabb gondokat elkerülhessük. A betegségek megelőzése és terjedése érdekében a beteg gyerekeket szülői segítség bevonásával elkülönítjük társaiktól, a fertőzésveszély elkerülése kiemelt fontosságú.

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet biztosítunk a gyermekek egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak, amelyek különösen az alábbiakra terjednek ki:

- az egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás, a test mindennapos átmozgatása
- a testi-lelki egészség fejlesztése,
- viselkedési függőségek megelőzése,
- bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás
- személyi higiéné.

Testápolás

Célja: a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: fogyatékosságtól, állapottól, képességtől függően a tisztálkodás, higiénés szokások kialakítása, helyes módjának elsajátíttatása.

- tudják a ruhájuk ujját feltűrni,
- tudják a csapot kinyitni, elzárni,
- saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezet törölni,

- szappant helyesen tudják használni,
- WC-használat után, étkezés előtt kezet mosni,
- segítséggel fogat mosni, tűrni a fésülést,
- kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fújni,
- üljenek helyes testtartással.

Feladat:

- Olyan személyi, tárgyi környezet kialakítása, ahol a gyermek biztonságban érzi magát, s kellően motivált a kitűzött célok eléréséhez.
- A gyerekek testi fejlődésének elősegítése intenzív mozgásfejlesztéssel, melyhez elengedhetetlen a mozgásigény kialakítása, kielégítése, melyet alapul véve a tanulási képesség kialakítása, fejlesztése, megerősítése a cél.
- A különleges testi, lelki gondozási igény kielégítése, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós nevelési feladatok elvégzése csoportos és egyéni speciális megsegítéssel, sérülés-specifikus módszerekkel, terápiákkal a szülők és a gyógypedagógusok együttműködésével.
- Szükséges tárgyi eszközök biztosítása, segédeszközök használatának megtanítása és elfogadtatása.
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása, pedagógiai módszerekkel támogatva.
- A testápolás, ékezés, öltözködés, betegségmegelőzés, és egészségmegőrzés kialakítása.
- Egészséges táplálkozás biztosítása
- Anyanyelvi nevelés - kommunikáció fejlesztése, szociális interakciók megteremtése.

A napi tisztálkodás a tudatos fejlesztés mellett spontán módon is kiváló lehetőséget nyújt a gyermekeknek a testük megismerésére, a testrészek, a testséma, és az irányok gyakorlására. Kiscsoporttól a mindennapi következetes gyakorlás, magyarázat, ellenőrzés- értékelés és példamutatás hatására a fontos higiéniás szokások automatizálódnak, 6-7 éves korra pedig már belső igényévé válhatnak a gyermeknek.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék; az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze; az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek; az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A hagyományok minden közösség életében nagy jelentőségűek. A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek, filmek nézése sok közös élmény forrása lehet. Erősíti az összetartozást, segíti az egymás figyelését, az egymásnak segítést. Fokozza önmaguk megismerését, önbizalmukat. A hagyományok egy-egy közösség sajátjai, csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal, óvodánkban pl. az alvás előtti rövid mese, játékelrakásra felhívó ének, mese előtti furulyaszó, közös kézmosás vonatozással, a közösen megünnepelt születésnapok, a játékház, kirándulás, természetjáró projekt hét, akadályverseny egy-egy ünnephez kapcsoltan. Az ünnepek is a hagyományépítést szolgálják. A legjelentősebbek: Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák Napja, Gyermeknap, Gála.

Ezek egy része csoportban zajlik, más része a szülők számára is nyilvános, pl.: Karácsony, Farsang, Anyák Napja, Gála. Mindezek alkalmat nyújtanak arra, hogy számot adjanak arról, hogy mit tanultak a gyermekek, hogy mennyit változott figyelmük, emlékezetük, beszédállapotuk, mennyire váltak magabiztossá, mennyit ügyesedtek. Értik-e, hogy a szülő most néző, s nekik a "színpadon" van a helyük. Fontos, hogy az ünnepekre való készülődéskor a külsőségek és a tartalom arányban legyen.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi fogyatékos óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékosság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek.

Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérésen túl minőségi eltérés tapasztalható. Az alacsony pszichés aktivációs szint miatt minden területen nehezebben induló, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció szegények.

Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, addig az értelmi fogyatékos gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok

megmászásával, kis lépésekkel, sok-sok gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

A "tanulás" akkor hatékony, ha a gyermek érzi a biztonságot, ha tudja, hogy a környezete őt elfogadja, megérti.

3 „alapelv"-nek kell érvényesülni: "Ölelj át!", „Tegyél le!", „Hagyjál békén!".

Ez jelenti egyrészt az életkor specifikus, illetve fejlettség szerinti önállósulási folyamatok állomásait, másrészt azt, hogy a sérült gyermek is elsősorban gyermek, akinek szüksége van a bizalomteljes szeretetre, elfogadásra, de a túlzott óvó-védő szeretet gátja lehet az önállósulásnak.

Miután a spontán tanulás is sérült, gyakran hiányzik a természetes kíváncsiság belőlük, tudatosan kell kiépíteni a tanulási helyzeteket. Meg kell tanulniuk az összes érzékszerv bevonásával a helyes érzékelést, észlelést, mint a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfokát. Az észleléssel igen szoros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az emlékezet és figyelem, hisz csak azt tudják felidézni, amire emlékeznek, az emlékezet pedig függ a figyelemtől. A nagy mozgásigényre, a tevékenység érzelem vezéreltségére, a viszonylag jó utánozókészségre, a felnőttközpontúságra támaszkodva lehet eredményt elérni. A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára a játékra épülhet a pedagógiai munka, bármilyen képesség-fejlesztés legyen az mozgás, pszichomotoros vagy nyelvi-kommunikációs fejlesztés.

A játék nincs ellentétben a tanulással. Játék közben a gyermek tanul: tanul szociális szerepet, érzelmeket, motívumokat, beállítódást, tanulja a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

Az értelmi fejlődésükben sérült gyermekek speciális beszéd fejlesztését az teszi szükségessé, hogy beszédük minőségileg és mennyiségileg is eltér ép társaikétól. Később indul, lassabb ütemben fejlődik, s a szókincs, a mondatalkotás, illetve az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír. A beszéd rendellenesség együtt járója az értelmi sérülésnek és egyben súlyosbítja is azt. A gyermek nehezen sajátítja el a beszédet és éppen a sérüléséből adódóan nehezebben tudja "asszimilálni a beszéd differenciált rendszerét". A beszédfejlődés szoros összefüggésben van a mozgásfejlődéssel. A kezdetben mozgásfejlődésre fordított energiák a motorika megszilárdulása után felszabadulnak és a beszédfejlődés irányába hatnak. A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egésznapi tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel. Az óvodai beszédnevelés szoros összefüggésben van és áthatja az egész óvodai életet és kapcsolatban van a játékneveléssel a mozgás-és ritmusneveléssel az ábrázolás alakítással. A megkésett mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közelről ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli. A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban. Ezért óvodánkban szorosan összekapcsolódva,

egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és környezetismeret, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

Habilitációs, rehabilitációs tevékenység

Az intézménybe járó gyermekek habilitációs, rehabilitációs tevékenységére vonatkozó előírásokat a hatályos törvények és a szakértői véleményben megfogalmazott fejlesztési területek határozzák meg.

8.4.Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

A játék örömforrás, a gyermekek legfontosabb alaptevékenysége, amely meghatározza a későbbi tevékenység formákat, a tanulást és a munkát. A játék spontán, a gyermek által szabadon választott elsődleges tevékenység. A játékos tevékenységen keresztül a gyermekek harmonikus személyiségének kibontakoztatását, kompetenciáinak fejlesztését segítjük elő.

Az önálló játék, a manipuláció, az elképzelés megvalósítása örömet szerez a gyermeknek.

A játéktevékenység mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést tükrözi. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik a gyermekek beszédkedve.

Feladat, a játék feltételei megteremtése:

- nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör - amelyet a napirend kialakítása biztosít;
- megfelelő játszóhely –babaszoba, mesesarok, stb. kialakítása;
- megfelelő idő biztosítása - speciális helyzet, az egyéni foglalkozások miatt;
- megfelelő játékok jól látható, elérhető helyen legyenek.

Kiemelt szerepe van a gyakorló játékok játszásának, mert e játékokon keresztül fejlődik a mozgás, a figyelem, a testséma, a térészlelés, a tapintásos észlelés, a verbális készségek (pl.: mozgásos énekes játékok, egyszerű népi játékok játszása).

Előtérbe kerül a terápiás fejlesztő munka támogatása érdekében különböző készségeket és képességeket fejlesztő társas és szabályjátékok játszása. Az eszközhasználat elősegítésére a finommotorikát fejlesztő konstrukciós játékok játszása kiemelten fontos tevékenység. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközei a gyermekek számára hozzáférhetőek, szabadon választhatóak. A taktilis tapasztalatszerzést biztosító anyagoknál is fontos, hogy elérhetőek, szabadon választhatóak legyenek (víz, homok, gyöngyök). A beszéd nehezítettsége, a nonverbális kommunikáció támogatása érdekében a szorongás oldására gyakran kezdeményezünk bábjátékokat és szervezünk bábelőadásokat, látogatjuk a Bábszínházat. A beszéd akadályoztatottsága miatt szerepjáték ritkábban alakul ki, de mintaadással elősegíthetjük ennek szerveződését, hiszen a társas kapcsolatok alakulásában és a kommunikációban jelentős szerepet játszik. Megismerkedhetnek már ismert mesék sajátos képi megjelenítésével a mese feldolgozását, a beszédértést segítő játékokkal. Lehetőséget biztosítunk a számítógépes fejlesztő játékok játszására.

A játék lehet a gyermek szabad játéka és az óvónő által kezdeményezett játék.

A játék személyiségfejlesztő hatása:

- a gyermek kielégítheti szükségleteit, kifejezheti vágyait
- megvalósíthatja elképzeléseit
- kibontakoztathatja testi képességeit
- fejlődik értelme, érzékelése, észlelése, szókincse gazdagodik, kifejezési vágya nő
- szociális képességei, érzelmi akarati életének szabályozása fejlődik
- szociális, társas viselkedése formálódik

Munkajellegű tevékenységek

A játékos munkatevékenység a cselekvő tapasztalatszerzés eszköze. A munkajellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének színtere.

A munka folyamatában a gyermekek megfigyeléseket, tapasztalatokat szereznek környezetükről. Munkavégzés közben formálódik a munkához való viszonyuk. A munka célra irányuló, külső irányítással folyó tevékenység, mely a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettség válla-lást igényel. A munka során szükség van dicséretre, buzdításra. A gyermek munkája sok rokon vonást mutat a játékkal, a munka az óvodás kor végéig játékos jellegű tevékenység marad.

A munkajellegű tevékenység célja:

- a jártasságok, készségek kialakítása
- a munkajellegű tevékenységek megszerettetése
- a munka becsületére nevelés

A munkajellegű tevékenység feladata

- a gyermek önkéntességének, önállóságának aktivitásának felhasználása a tevékeny-ség végzés érdekében
- a környezet tárgyainak tisztaságára, szépségére nevelés
- a munkafeltételek és eszközök biztosítása (pl. terítés, kötény)
- a munkaszervezés, munkaeszköz használat kialakítása
- a munkavégzés dicsérete

Területei

Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálási tevékenységeknek, mivel a gyermek életének szerves részét képezik, fontos szerepük van a gyermekek önállóvá válásában és fejleszti önmegismerésüket, én-képüket.

Mivel gyermekeink sajátos nevelési igényű gyermekek, fontos, hogy türelmes, kiegyensúlyozott, segítő légkört teremtsünk e tevékenységekhez.

Testápolás

A fejlesztési terület célja az életminőség javításán túl a gyermekek képességeihez mért legnagyobb mértékű önállóság elérése. A gyermek ne legyen kiszolgáltatott, együtt tudjon működni a gondozást végző személyekkel. A gyermekek egészségének védelmében, fontos feladatunk a tisztálkodás igényének kialakítása:

- váljon igényükké a rendszeres tisztálkodás (fogápolás, kézmosás, fésülködés), ruházatuk tisztaságának megőrzése
- tisztálkodási szokásaik igazodjanak az óvoda napirendjéhez, ha kell, szükség ese-tén jelezzék igényüket, kérjenek segítséget (toalett használata)
- fogmosó eszközeiket tartsák tisztán segítő személy segítségével
- cseréljék törölközőjüket felnőtt segítségével
- papír zsebkendőjüket használat után dobják a szeméttartóba

Öltözködés

Az önálló öltözködésre nevelés kiemelten fontos, hiszen a gyermekek többsége súlyos mozgáskoordinációs zavarral küzd. A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtást adunk. A gyermekeket az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatjuk.

- a gyermekek óvodai öltözéke legyen kényelmes, praktikus, könnyen kezelhető
- az intézményben kötelező a váltócipő használata, mozgás órákra tornaruha szükséges
- az öltözőkben több tükröt helyeztünk el elősegítve ezzel a gyermek saját testén való tájékozódását, ruhadarabok helyes sorrendjének felvételét és a ruházat ellen-őrzését, igazítását az öltözködésnél
- a gyermek a ruháját az öltözőszekrényben tárolja

Étkezés

Az étkezés kulturált lebonyolítása, az egészséges életvitel kialakítása fontos feladatunk.

Reggelinél az önkiszolgálás, ebédnél a másokért végzett naposi munka kap nagyobb hangsúlyt (szükség esetén gondozó segítségével).

- az evőeszköz, pohár használat kialakítása
- a kulturált étkezés feltételeink biztosítása (terítés, tálalás)

Környezet higiéniai feladatok végzése a gyerekekkel együtt (pl. étkezés után seprés, az asztal letörlése)

Pihenés

A pihenés fontos szerepet kap az óvodás gyermek napirendjében, a pihenés alatt a csend és nyugalom biztosítása a gyógypedagógiai asszisztens kiemelt feladata. Pihenés előtt a csoportszoba szellőztetése, légfrissítő használata, az elalvás előtti mese- és zenehallgatással megnyugtatjuk a gyermekek idegrendszerét, oldjuk a délelőtt folyamán átélt feszültségeket.

Alkalomszerű munka

- ünnepélyek, ünnepek szervezésnél, rendhagyó programok alkalmával a gyermekeket bevonjuk az előkészületekbe, pl. díszítés, ajándékkészítés
- növények gondozásának megismerése, például öntözés, átültetés, csíráztatás
- közös főzés, sütés, almakompót készítés, mézeskalácssütés, kókuszgolyó készítés
- környezettudatos viselkedést megalapozó munkák (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, madáretetés télen).

A külső világ tevékeny megismerése, a tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Külső világon értjük az óvodán kívüli természeti környezetet (víz, föld, növények, állatok) és a külső ember alkotta ember alkotta környezetet (falusi, városi környezet). Az óvodán kívüli szabadtéri lehetőségek alkalmat biztosítanak, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükkel megismerkedve környezettudatos magatartást tudjanak gyakorolni. Fontos feladatunk, hogy a gyermekek kerüljenek kapcsolatba a természettel, ami körülveszi őket és fontos az is, hogy a gyermek tanulja meg saját szemével nézni és megtapasztalni a világot. A külső világ tevékeny

megismerésének témaköreit az évszakok, az őselemek (Víz, Tűz, Föld, Levegő) feldolgozásához kialakított projektek, ünnepek, hagyományok határozzák meg.

Az óvodai tevékenységekben megvalósuló cselekvéses tanulás elsődleges célja az, hogy az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztésére olyan valóságos tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítsunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szereznek. A játékos komplex tapasztalatszerzés a felfedezés örömével ajándékozza meg a gyermeket, fejleszti kreativitását. A játszó, tevékenykedő gyermek a mindennapokban a környezet megismerése során állandóan találkozik matematikai fogalmakkal, relációkat fedez fel, formákat, mennyiségeket hasonlít össze, rendszerez. A tapasztalatszerzés folyamatában felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége és fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemlélete. A diszkalkulia veszélyeztetett gyermekek számára a fejlesztés kiscsoportos formában, terápiás keretek között valósul meg.

Célja

- környezetünk mennyiségi, formai, téri összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása
- a matematikai érdeklődés felkeltése
- a logikai gondolkodás megalapozása, kognitív, megismerő képességek fejlesztése

A játék és tevékenységvégzés során fontos

- a matematikai helyzetek kihasználása
- a matematikai szókincs kialakítása
- logikai és szabályjátékok játszása
- sík és térbeli irányok megismerése
- időrendi tájékozódás kialakítása

A matematikai képességek kialakítását szolgáló tevékenységek

- csoportosítás, halmazalkotás (szín, forma, méret alapján)
- különbözőség, azonosság felismerése (embereken, formákon, képeken)
- mennyiségek összehasonlítása (hosszúság, magasság, szélesség alapján)
- rész-egész viszony felfedezése, építés síkban és térben
- sík és térformák megismerése (kör-gömb, négyzet-kocka)
- alapvető matematikai fogalmak kialakítása (több, kevesebb, ugyanannyi, sok-semmi)
- tájékozódás térben, síkban, időben (fenn-lenn, előtt-mögött, bal-jobb, tegnap-ma)
- számlálás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A való világ felfedeztetése, összefüggések megértése, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, rendszerezése mindennapos feladatunk. Olyan szokástudat kialakítása, mely meghatározó a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában.

A külső világ megismerése során feladatunk:

- a közvetlen tapasztalás, megfigyelés lehetőségének megteremtése (pl. séta, ki-rándulás, tábor)
- a kulturált viselkedés szabályrendszerének elsajátítása
- az élőlények szeretetére, tiszteletére nevelés
- természetes környezetben a növény és állatvilág megfigyelése, növény és állatvédelem (pl. növénylocsolás, télen madáretetés) környezettudatos viselkedés formálása

7.4.5. Mozgás, testi nevelés

A mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van, a mozgásfejlesztés keretein belül pedig tervszerűen, kiscsoportban, egyénre szabottan valósítjuk meg a fejlesztést.

A mozgás, testi nevelés célja

- a gyermek természetes mozgásának, testi képességeinek fejlesztése
- a szellemi aktivitás előkészítése

A mozgás, testi nevelés feladata

- a fizikai állóképesség fejlesztése, az önbizalom növelése
- a testséma fejlesztése, helyes testtartás kialakítása
- a mozgással kapcsolatos szókincs bővítése
- egységes versenyszellem kialakítása

A mozgás, testi nevelés tartalma

A szabad mozgás tevékenységnél cél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése. A frissítő mozgás a napirendben fontos szerepet játszik, mert edzi a gyermekeket és elősegíti testi képességeik fejlődését. A mozgás helye: a csoportszoba, tornaszoba, az udvar óvodapedagógus vezetésével. Időtartam: 10-15 perc

Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-

zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

8.5. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-45 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai

csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Ezeket az iskola- előkészítő foglalkozásokat gyógypedagógus tartja, a „Tevékenységbe integrált tanulás" nevű foglalkozásokon belül.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az előzőek alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak tekintjük. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer kerül alkalmazásra.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

8.6. Az óvoda gyermekvédelme

Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai megegyeznek a teljes intézményi gyermekvédelmi feladatokkal.

8.7. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda kapcsolatrendszere nem különül el az iskola kapcsolatrendszerétől. Az ott megfogalmazott elvek, feladatok ugyanúgy érvényesek az óvodára is.

9. Kollégiumi program

A Deák Úti Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény 2017. szeptember elsején kezdte meg működését. Elsősorban az iskolában tanulmányokat folytató tanulókat fogadja életkortól és diagnózistól függetlenül.

Jogszabályok

Törvények:

- a Nemzeti köznevelésről szóló (Nkt.) 2011. évi CXC törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI törvény

Miniszteri rendeletek:

- A kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet
- A kollégiumi foglalkozások keretprogramterve a tematikus csoportfoglalkozások szervezéséhez és tartalmának meghatározásához 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelethez
- Az SNI-s gyermekek óvodai nevelésének és iskolai oktatásának irányelveiről szóló 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet;

A 2011. évi CXC törvény 17. § (1) A kollégium az a nevelési-oktatási intézmény, amely az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételeket biztosítja, ha az

a) a lakóhelyüktől távol tanulók számára a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítéséhez, nemzetiségi nyelven vagy gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanulásukhoz,

b) a tanuló testi-lelki egészségét veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni körülmények miatt szükséges.

(4) A kollégiumi nevelés a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának figyelembevételével a helyi pedagógiai program szerint folyik.

(5) A kollégium munkarendjét úgy kell meghatározni, hogy alkalmazkodjék a tanulói iskoláinak munkarendjéhez.

26. § (1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik.

A program elkészítése az alábbi dokumentumok figyelembe vételével történt.

- Iskolai Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat

A Kollégiumi Program a kollégium életének alaptörvénye, amely összhangban van az intézmény többi dokumentumával.

Helyzetelemzés

Tárgyi feltételek

A kollégiumot átmenetileg az iskola épületében alakítottuk ki, jelenleg négy hálóteremben 40 gyermek elhelyezése megoldott. A szükséges tárgyi feltételek biztosítottak, mivel az iskola minden eszközét, felszerelését használhatják a tanulók, dolgozók.

A Hajnal utcai telephelyre való beköltözés folyamatban van.

Személyi feltételek, elvárások

A kollégiumban a nevelési feladatok irányítására felkészült és tapasztalt kollégiumi nevelőtanárok vannak alkalmazásban, akik a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzik munkájukat, képesek a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, jártasok a különböző pedagógiai eljárások, módszerek

alkalmazásában. Tevékenységét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint az egészséges életmódra és a fenntartható fejlődésre nevelés határozzák meg.

A nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak a nevelő-gondozómunkát végző pedagógiai asszisztensek, kiknek munkáját a gyermekközpontúság, a gyermekismeret és a gyermekszeretet jellemzi.

Mindkét feladatkörnél elvárás, hogy:

- egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára;
- megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe;
- képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére;
- képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani, képes a konfliktusok eredményes kezelésére;
- munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A dolgozói létszámot minden esetben a jelentkező tanulók száma és állapota határozza meg.

Tanulói összetétel

A kollégiumi közösség az iskola tanulóiból tevődik össze, elsősorban azokat a gyerekeket fogadjuk, akiknek a mindennapos iskolába járás a távolság miatt nehezen oldható meg. Fogadjuk emellett azon sátoraljaújhelyi tanulókat is, akik esetében a helyi gyermekvédelmi rendszeri tagok erre javaslatot tesznek.

9.1. A kollégiumi nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései, feladatai

Kollégiumunk legfőbb alapelve, hogy az iskolai és a kollégiumi élet egy egészet alkot, szerves részei egymásnak. Így a délutáni foglalkozások esetében a nevelésre helyezzük a hangsúlyt, melynek célja nem elsősorban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentése, hanem a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium - céljai elérése érdekében – a gyermekek egyéni képességeihez igazodó tevékenységrendszert alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista nevelési elvek alkalmazása;
- a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;

- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- az egyéni szükségleteinek figyelembevétele;
- építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
- az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a szülőkkel, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése.

Ezen elvek mentén biztosítható a leghatékonyabban az egyéni szükségleteikhez igazodó ellátás, gondoskodás, nevelés, amely felkészíti őket a kiegyensúlyozott, szociálisan értékes életvitelre. Ennek eredményeképpen jól szervezett, hatékonyan működő, tartalmas programokban bővelkedő, folytonosságot és a biztonságot megteremtő délutáni nevelőmunka valósul meg, az este folyamán pedig egy otthonos kollégiumi lét biztosított tanulóink számára. Legfontosabb célunk az egészséges életmódra, az önálló munkavégzésre való nevelés, valamint törekvés a társadalmi integrációra.

Feladatunk az erkölcsi értékeket tisztelő és elfogadó, önmagával és másokkal szemben is igényes, önismerettel rendelkező, saját értékeit, érdekeit érvényesíteni tudó, tájékozott, másokkal szemben toleráns egyéni és közösségi sikerességre törekvő gyermekek nevelése.

A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - a kollégiumi jogviszony fennállása alatt - biztosítja diákjai számára azok iskolai tanulmányai folytatásához szükséges kollégiumi feltételeket. Köznevelési feladatait kollégiumi ellátás, nemzetiségi kollégiumi ellátás, illetve sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi ellátásán keresztül valósítja meg.

A kollégiumi nevelés feladata különösen:

A tanulás tanítása

A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül. Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulókban, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést

elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. A nemzetiséghez tartozó tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az anyanyelvű nevelés, az adott nemzetiséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzetiségi kultúrájának, nyelvének, szokásainak ápolása és fejlesztése.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diák-önkormányzati rendszer.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A kollégiumnak foglalkoznia kell a Nat.-ban meghatározott szexuális nevelés kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözze a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. Fontos, hogy a kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulókban úgy, hogy önálló tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulónak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi

folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A kollégiumnak - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium - a kollégium pedagógiai munkájával kapcsolatban álló iskolákkal együttműködve - valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumnak - a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan - segíteni kell, hogy a tanulóik felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. A kollégium a diák-önkormányzati tevékenység működtetésén keresztül segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

9.2. A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

A kollégiumban élő tanulók hagyományok és jogszabályok által meghatározott, szervezett keretek között, a kollégium erkölcsi, érzelmi és szociális védelme alatt élik iskolás és kollégiumi éveiket. A család, a családi környezet átruház bizonyos jogokat és kötelességeket a kollégiumra, mint nevelő-befogadó intézményre, illetve a kollégiumi nevelőtanárra, mint a szülőt pótolni hivatott, erre szakosodott pedagógusra. Így a kollégium egyik természetes

partnere a család, mint a személyes hátteret adó küldő, a másik az iskola, mint intézményes partner, ahol az eredményes tanulmányi munkában a kollégium segíti a tanulót.

A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, különösen a szociális képességek, készségek fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, a társadalmi beilleszkedést.

A kollégiumi élet rendjét úgy alakítottuk ki, hogy a gyermeket rendszerességre nevelje. A gyermek számára kialakított heti és napirend biztosítja a biológiai-fiziológiai és pszichés fejlődés egységét. Munkánk alapját a családi nevelés képezi, ezt alakítjuk, fejlesztjük, erősítjük tovább. Az intézmény nevelési rendszerének szerves része a kollégiumban folyó személyiségfejlesztő munka.

Kollégiumunkban az együttélés feltétele a rend és fegyelem iránti igény, annak megtartása, a meghatározott szabályok betartása, a bizalmi légkör, a szolidaritás, közösségvállalás kialakítása a csoportban, és a közösségben. Jó kollégiumi légkör megteremtése érdekében erősítjük a kölcsönös bizalmat a diákok és a pedagógusok között.

A tanulók életrendjének szervezését meghatározó pedagógiai elvek

- egészséges életmód, életritmus kialakítása
- iskolai életrend figyelembe vétele
- szülői elvárások figyelembe vétele
- egyéni és közösségi érdekek összehangolása
- a munka, az aktív pihenés és a pihenés egyensúlyának megteremtése
- a tanulási/ismeretszerzési feltételek megteremtése a pedagógus részéről

Kiemelt figyelmet fordítunk a:

- szociális képességek fejlesztésére,
- az egészséges életmód kialakítására,
- a környezettudatosságra,
- az eredményes társadalmi beilleszkedésre.

A kollégiumban a pedagógiai tevékenységeket és a szabadidős programokat a kollégiumi nevelők szervezik. Egyéni és csoportos formában fejlesztik a tanulókat, kialakítva a tanulási szokásokat. Biztosítják a gyermekek felzárkóztatását, iskolai előmenetelét, a rendszerességet. Gondoskodnak a gyermekek érdeklődésének, fogyatékosságuk mértékének megfelelő programokról. A gondozási feladatokat a gyermekfelügyelők látják el.

A tanulók életrendjét és a szabadidő szervezésének pedagógiai elveit minden esetben az iskolai nevelő-oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag megerősítéséhez, gyakorlásához kell hozzárendelni.

A kollégium általános napirendje

	kicsik		nagyok	
ébresztő, tisztálkodás, öltözködés, rendrakás	06.00	07.00	06.00	07.00
reggeli	07.00	08..30	07.00	08..30
gyógyszerosztás	08..30	08..45	08..30	08..45
gyülekezés	08..30	08..45	08..30	08..45
tanítási órák az iskolában	08.00	12.00	08.00	13.30
ebéd, pihenő	12.00	13.00	13.30	14.30
kollégiumi foglalkozás	13.00	18.00	14.30	18.30
vacsora	18.30	19.00	18.30	19.00
tisztálkodás	19.00	19.30	19.30	20.30
csendes egyéni foglalkozás	19.30	20.00	20.30	21.30
mese, beszélgető kör	20.00	20.30	21.30	22.00
lefekvés	20.30		22.00	

Kollégiumi foglalkozások szervezése

A kollégium - a nevelési és oktatási feladatainak teljesítéséhez - a tanulók részére kollégiumi foglalkozásokat szervez. Mivel tanulóink a hétvégeken hazautaznak, ezért a délutáni kollégiumi foglalkozásokat hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön veszik igénybe. A kollégiumi nevelők is ugyanezeken a napokon teljesítik heti 26 órás kötelező óraszámukat.

Csoportok	Felkészítő Foglalkozások					Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító; Szabadidős foglalkozások					Összes óraszám
	Iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozás	Differenciált képesség-fejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás	Felzárkóztatás, hátrány-kompenzáció	Speciális ismereteket adó felkészítő foglalkozás	Gyakorlati ismeretet, önellátás képessé-gének fejlesztése	Szakkör tematikus csoport-foglalkozás	Tematikus foglalkozás	Sport-játék foglal-kozás	Manuális tevékenység	Egyéni törődés	
1-4. osztály	4	3	2		4	1	1	2	3	4	24
5-8. osztály	4	2	2	1	4	1	1	3	2	4	24
9-12. osztály	5	3	2	1	4	1	1	1	2	4	24

A tanulói részvétel szempontjából a kollégiumi foglalkozás lehet:

- kötelező **(15)** vagy
- szabadon választható.

A tanuló heti tizenhárom órában köteles részt venni a felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, speciális ismereteket adó felkészítő, egyéni vagy csoportos foglalkozásokon, heti egy órában a közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozásokon. A tanuló a kollégium által biztosított lehetőségek közül további heti egy, szabadon választott foglalkozáson köteles részt venni. A felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, speciális ismereteket adó felkészítő, egyéni vagy csoportos foglalkozások látogatása alól a tanuló - a kollégium házirendjében meghatározott elvek szerint, részben vagy egészben, kivéve az ebben a keretben szervezett tematikus csoportfoglalkozásokat - felmentést kaphat.

A kollégium a foglalkozások tervezése, szervezése során kiemelten ügyel a pozitív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére, a kreativitás fejlesztésére, az egész életen át tartó ismeretbővítés fontosságára, gondoskodik a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására. A kollégium a foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozza meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez.

Felkészítő foglalkozások a kollégiumban

Tanulást segítő foglalkozások:

a) rendszeres iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozás,

b) differenciált képességfejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás,

c) a bármely okból lemaradó tanulók felzárkóztatása, hátránykompenzáció,

d) a tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök, diákkörök,

e) **tematikus csoportfoglalkozás**: a rendeletben előírt témakörök, időkeretek és szervezési formák figyelembe vételével – konkrét célok, feladatok, módszerek megvalósításával

Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozások

Csoportvezetői foglalkozások:

a) közösségi foglalkozás a kollégiumi csoportok számára: a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése

b) tematikus csoportfoglalkozások: az e rendeletben előírt témakörök, időkeretek között szervezhető foglalkozások

A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások

a) a kollégiumi diákönkormányzatok működésének támogatása

b) kollégiumi diákfórumok (kollégiumi gyűlés, kisebb közösségek szerinti megbeszélések)

A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:

a foglalkozásokon (tanulói vagy pedagógusi kezdeményezésre) a diákok feltárhatják egyéni problémáikat ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére.

Azokon a csoportfoglalkozásokon, melyek nem az Alapprogram témaköreit dolgozzák fel, elsősorban a tanulócsoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése, értékelése történik. A foglalkozásokat fel kell használni arra, hogy a tanulók elsajátítsák a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a szociális viselkedés alapvető szabályait, a szociális értékrendet. A tanulók egészségének védelme érdekében több alkalommal is helyet kell kapnia a káros szenvedélyek megelőzéséről való beszélgetésnek.

A személyes törődést biztosító foglalkozások keretében lehetőséget kell biztosítani a tanulók számára, hogy egyéni problémáikat feltárják, és ezek megoldására tanácsot kapjanak.

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

Állandó, vagy adott eseményre szerveződő kollégiumi diákcsoportok számára szervezett

a) irodalmi, képzőművészeti, zenei, tánc, vizuális képességeket fejlesztő művészeti,

b) természettudományos, műszaki, vállalkozói, gazdasági ismereteket bővítő szakmai,

c) egészséges életmódra nevelést, a rendszeres testedzést szolgáló sportcélú,

d) a hasznos gyakorlati ismeretek megszerzését, az önellátás képességének fejlesztését célzó,

e) pályaorientáció szempontjából is fontos tartalmakat hordozó, szakkörök, szakmai, művészeti foglalkozások, kollégiumi sportkörök, rendezvények, versenyek, vetélkedők.

A kollégium diákjai szabadon választhatnak a kollégium által szervezett, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló foglalkozást. Választásukat követően azonban kötelesek heti rendszerességgel részt venni ezen.

Heti rendszerességgel meghirdetett szakköreink:

- sport szakkör (futball, asztalitenisz, kerékpár, vízhez szoktatás)
- kisművész szakkör (színjátszás, zene, irodalom, képzőművészet)
- helytörténeti szakkör
- háztartástan szakkör

A tematikus csoportfoglalkozások keretterve és éves óraszáma

TÉMAKÖR	1-8. évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra

9.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Kollégiumi alapértékeink között kiemelkedő jelentőségű az egészséges életmódra nevelés egyrészt, mert a kollégiumi élet kiváló lehetőséget biztosít az elméleti tudás gyakorlati alkalmazására, másrészt a tanulóink többsége olyan szociokulturális háttérrel rendelkezik, ahol ez nem érték, vagy nem megoldható.

A testi, az értelmi és a lelki képességek folyamatos karbantartásához és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeretet belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer kialakítása. A kollégiumi tanulók az egészséges és kulturált életmódra nevelés során olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium minden részletében otthonos, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat, és ami egyben fejleszti ízlésüket, igényességüket, műveltségüket. A kollégium kulturális és sportélete is hozzájárul, hogy a kollégisták egészséges életvitelt, helyes életmódmintát válasszanak önmaguknak.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés céljai, feladatai

- belső igényszint emelése az egészséges, kulturált életmód iránt
- szabadidő tartalmas, hasznos eltöltése
- higiénés magatartásra nevelés – váljon napi gyakorlattá a mindennapi megfelelő személyes higiénia
- egészséges táplálkozásra nevelés – a tanulók ismerjék meg az egészséges táplálkozás egészséget meghatározó szerepét
- egészséges mozgásfejlődés, helyes testtartás – legyenek tisztában a rendszeres testmozgás szerepével a mozgásszervi betegségek megelőzésében
- betegségek elkerülése, egészség megóvása – legyenek tisztában a betegségek kialakulásának folyamatával, az otthonápolás jelentőségével
- mentálhigiéné, krízis-prevenció
- függésekhez vezető szokások, (alkohol, nikotin, drog) megelőzése – ismerjék fel az egészséget károsító szereket és azok egészségre gyakorolt hatásait
- harmonikus kapcsolat kialakítására nevelés, konfliktuskezelés – legyenek képesek társas kapcsolataik szabályozására
- családi életre nevelés – ismerje meg a helyes pár- és családi kapcsolatok jellemzőit

Az egészséges életmódra nevelés során alkalmazott pedagógiai módszerek

- a magyarázat,
- a beszélgetés,

- a tanácsadás,
- a tudatosítás,
- a példaadás,
- a közvetett követelés,
- a gyakoroltatás,
- az öntevékenységre való késztetés,
- a formáló, segítő ellenőrzés,
- a pozitív értékelés.

A megvalósítás színterei:

- versenyek, vetélkedők,
- egészségnap/egészségdélután,
- sportrendezvények,
- felvilágosító, tájékoztató beszélgetések,
- szakköri tevékenység,
- szabadidős tevékenységek.

9.4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei

Tanulóink fejlesztésében akkor leszünk eredményesek, ha az intézményben dolgozó valamennyi szakember egységes elvek mentén, közösen és következetesen végzi munkáját. Ehhez egy olyan összehangolt tevékenységrendszerre van szükség, ahol

- az érintettek tisztában vannak a tanuló egyéni képességeivel;
- az egyéni fejlesztési terveket közösen alakítják ki, s a célok megvalósulásáért közösen dolgoznak;
- a napi kommunikáció, információátadás megtörténik;
- a fejlesztési folyamatban jelen van az értékelés, és szükség esetén a korrigálás.

A tanulói tevékenységek tervezésekor szem előtt kell tartani, hogy a kognitív fejlesztés a délelőtt folyamán célirányosan megtörténik, a kollégiumban ezek szinten tartása mellett a személyiségfejlesztésre kell a nagyobb hangsúlyt fektetni. Nagyon fontos, hogy a fejlesztő tevékenységek milyen szervezeti keretek között és milyen módszerek alkalmazásával valósulnak meg, ezeket a kollégiumi nevelőknek kell megtervezniük, megszervezniük.

Így egészíti ki az iskola és a kollégium egymás munkáját, s érhet el eredményeket.

Tehetséggondozás

Célja, a tehetségek felismerése, a kiemelkedő képességek továbbfejlesztése.

Feladatai:

- személyiség fejlesztése,
- kreativitás kibontakoztatása,
- a meglévő képességek és ismeretek érdeklődési területeinek megfelelő fejlesztése,
- a kiemelkedően fejlett képességek, adottságok fejlesztésével a hiányosságok pótlása.

Elv: pozitív hatást gyakoroljon a személyiség fejlődésére és a teljes képességfejlődésre.

Lehetőségek: intézményi szintű foglalkozások, rendezvények.

Felzárkóztatás

Célja, a lemaradó, hátrányokkal küzdő gyermekek fejlesztése, felzárkóztatása, sérült funkciók korrigálása, hiányok pótlása. A szükséges helyeken pótolja az eredendő beszédszintbeli, kulturális és mentális hátrányokat.

Feladatunk, hogy a kudarcélménytől való szorongást megszüntessük, felfedeztessük a tanulás örömét, működtessük a mindenkiben meglévő vagy mindenkiből előhozható kíváncsiságot, fejlesszük a tanulási hatékonyságot, a rendszerező-képességet, mert csak a belülről fakadó késztetés eredményez tartós tudást. Fontos tehát:

- hiányzó készségek és képességek fejlesztése,
- pszichikus funkciók helyreállítása, fejlesztése,
- kognitív funkciók fejlesztése,
- motorikus funkciók fejlesztése,
- szenzoros és kommunikációs funkciók fejlesztése.

Lehetőségek: kollégiumi foglalkozások.

Pályaválasztást segítő tevékenység

A kollégium e tevékenységét teljes összhangban végzi az iskolával. Intézményünk szakiskolai és készségfejlesztő iskolai feladatokat is ellát, ezért a tanulóink továbbtanulásánál ez az elsődleges.

Minden tevékenységünknél alapelvünk, hogy a tanulóink tovább tanuljanak, s elkerüljük a lemorzsolódást, azaz, elvégezzék a szakiskolát. Ezért olyan munkalehetőséget biztosítunk délutánonként a kollégista tanulóinknak, mellyel a kollégium, iskola környezetét szebbé tehetik, látva munkájuk eredményét is. Ezzel tesszük őket motiváltabbá.

9.5. A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve

A kollégiumban elhelyezett tanulók jelentős része szociális hátrányokkal érkezik:

- családi hátrány (csonka család, anyagi veszélyeztetettség),
- érzelmi sivárság, ingerszegény családi környezet
- a család életvitelében jelentkező problémák (káros szenvedélyek, nevelési következetlenségek)
- lakóhely távolsága, közlekedési nehézségek
- egyéb szociokulturális hátrányok

A hátrányok csökkentése, kompenzálása érdekében a kollégium felzárkóztató, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozásokat szervez.

Ezek jellege:

- iskolán kívüli programok (anyagi lehetőségeinkhez mérten olyan rendezvények meglátogatása (színház, mozi, kirándulás, könyvtár, stb., melyet a család nem tud biztosítani);
- a társadalmi beilleszkedés, integráció segítését célozza, hogy a tanulók rendszeresen részt vegyenek a város rendezvényein, ünnepi eseményein. Jelenlétük (az elvárhatóság szintjén) természetessé váljon az ép emberek számára. Részt veszünk a város kulturális és sporteseményein;
- társadalmi beilleszkedést segíti azon helyek rendszeres látogatása, amelyeken a megfelelő jártasság szükséges a napi életvitelhez (megfelelő életvezetés);
- szükséges ellátogatni olyan intézményekbe is, ahol bajba kerülésük esetén megfordulhatnak, illetve segítséget kérhetnek (rendőrség, kórház, önkormányzat, kormányhivatal);
- társadalmi integrálódáshoz nélkülözhetetlen, hogy az ép értelmű emberek megismerjék tanulóink pozitív oldalait, képet kapjanak teljesítő képességükről és eredményeikről;
- karitatív szervezettől szükséges ruhaneműk beszerzése, pótlása, ruhakészlet kiegészítése.

9.6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elve

A kollégium – mint közösségi helyszín – a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség) fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom

kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra. A kollégiumok feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra) nevelés.

A kollégiumi közösségi élet fejlesztése

- kisebb közösségek szervezése életkori sajátosságok figyelembe vételével,
- a kollégium belső rendjének elsajátítása, betartása,
- felnőtt-gyermek viszony, egymás megbecsülése, tisztelete, segítése,
- házirend betartása,
- a szociális kompetenciák fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség,
- a kialakult közösségi normák tiszteletben tartása,
- közösségi programokban való aktív részvétel,
- a közösségi érzés, magatartás fejlesztése,
- egészséges versenyszellem, illetve kudarctűrő képesség, kitartás kialakítása a közösségért végzett munka felelőssége, megbecsülése,
- a helyes önismeret, reális önértékelés, véleménymondás készségének alakítása,
- kötelességek és jogok megismerése és érvényesítése.

A művelődési és a sportolási tevékenység szervezése

A gyermek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembevételével szervezzük meg a művelődési és sportolási tevékenységeinket. Odafigyelünk arra, hogy a tanulók részvétele önkéntes legyen, kívánságaik, elképzeléseik érvényesülhessenek. A tervező–szervező munkába fokozatosan vonjuk be a gyerekeket, hozzászoktatva őket ahhoz, hogy később tudatosan és átgondoltan tudják megtervezni saját művelődésükre, sportolásukra szánt szabadidejüket. Figyelünk arra, hogy a művelődési tevékenységek igényességet tükrözzenek, és aktuálisan kapcsolódjanak az iskolai tanulmányi munkához, az ünnepekhez, és több műveltségi területet érintsenek. Lehetőséget teremtünk arra, hogy önmagukat kipróbálva a tanuló kreativitása, önbizalma fejlődjön, személyisége kiteljesedjen, meglévő ismeretei bővüljenek. Az egészséges szervezet harmonikus fejlődését a tanuló rendszeres edzésével segítjük elő. Változatos sportolási lehetőségek szervezésével kívánjuk elérni, hogy a gyermek megtalálja az érdeklődésének, teljesítőképességének megfelelő tevékenységi formákat. Fejlesztik kitartásukat, állóképességüket, küzdeni akarásukat. A szervező munkánkban nagy jelentőséggel bír a rendszeresség. Ennek érdekében heti egy alkalommal játékos sportfoglalkozáson vesz részt minden gyermek. Nevelőmunkánkban nagy fontossággal bír a személyes példaadás, a hangoztatott értékkövetelmények és elvek összhangja.

9.7 A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység

Kollégiumi nevelőmunkánk gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységét a gyermekvédelmi törvény iskolai vonatkozásai határozzák meg. Az iskolán keresztül az osztályfőnökkel, a védőnővel, illetve a Családsegítő Szolgálat szakembereivel együttműködünk.

A gyermek- és ifjúságvélelmi munka célja a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, csökkentése, megszüntetése, a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák korai felismerése. Elsődleges célunk a szociális hátránnyal küzdő tanulók helyzetének feltérképezése, problémáik megismerése, preventív és korrekciós lépések megtételével körülményeik javítása.

Gyermekvédelmi tevékenységünk középpontjában a prevenció áll annak érdekében, hogy a gyermek, a család a krízishelyzetig ne jusson el és a gyermek a családjában nevelkedhessen fel. Ennek érdekében figyelemmel kísérjük a gyermek családjában végbemenő történéseket, változásokat, szociális helyzetét, veszélyeztetettségét. A gyermekvédelmi munka tervezése a gyermekek szociológiai, társadalmi illetve a hátrányos helyzetből adódó környezeti hatásokra épül.

Folyamatos feladatunk tanulói szinten:

- tanulási motiváció folyamatos szinten tartása, lemorzsolódás megelőzése,
- korai iskolaelhagyás megelőzése,
- a veszélyeztetett tanulók tanulásának figyelemmel kisérése, javaslattétel a változtatásra.

Prevenció:

Foglalkozások, előadások keretében, egyéni beszélgetések formájában dolgozzuk fel a következő témákat:

- drog, alkohol, nem kívánt terhesség,
- problémakezelés,
- konfliktuskezelés,
- önismeret.

9.8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve

E téren jelentős feladataink vannak, mivel a bevezetőben is említésre került, hogy 2017. szeptember 1-én kezdte meg működését a kollégium.

Célunk: olyan élhető, gyermekbarát környezet kialakítása, melyben minden érintett jól érzi magát. Önálló hagyományok megteremtése, melyek az iskolai hagyományokkal nem ütköznek, azokat kiegészítik, ezáltal szélesebb lehetőségek biztosítása az iskola tanulói részére.

9.9. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás formái

Iskolával való együttműködés

A kollégiumi és iskolai pedagógusok kölcsönösen tájékozódnak egymás munkájáról (óra/foglalkozás-látogatás, írásbeli kapcsolattartás, megbeszélések).

Figyelemmel kísérik a tanuló magatartását, szorgalmát, motiváltságát az egyes foglalkozásokon, tanítási órákon, s szükség esetén közösen teszik meg a segítő, javító szándékú lépéseket, beavatkozásokat.

A pedagógiai asszisztensek közötti együttműködésre ad lehetőséget a műszakváltáskor (13.30 és 21.30 óra) történő rövid egyeztetés, mely során minden lényeges információ átadásra kerül.

A szülővel való kapcsolattartás és együttműködés

Nevelőmunkánk eredményességének feltétele, hogy a szülői igényeknek meg tudjunk felelni, a kollégiumi, iskolai és szülői elvárásokat össze tudjuk hangolni. Fontos, hogy a gyermeket nevelő szülők pontosan lássák, hogyan, milyen célok érdekében kell együttműködniük az intézménnyel, ezért a kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A távolság és egyéb nehézségek ellenére minden lehetőséget meg kell találnunk az egyeztetésekre.

A következő formákban történhet:

- szülői értekezlet,
- rendezvényeink meglátogatása,
- alkalomszerű személyes találkozások előzetes egyeztetés alapján, (iskolai, családlátogatás)
- telefon, levél, internet.

A kollégiumba vasárnap beköltöző tanulók szüleivel a gyógypedagógiai asszisztensek tartják a kapcsolatot, a hétfőn beköltözőkével az osztályfőnökök, akik - mivel napi szinten kommunikálnak egymással - minden fontos tudnivalót megosztanak a kollégiumi dolgozókkal.

A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

9.10. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Egészségnevelési elvek

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek magukba foglalják a programban meghatározott egészséges életmódra nevelés elveit.

Az egészségnevelés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: tegyenek saját egészségük érdekében.

Az egészségnevelés célja:

- betegségek, balesetek elkerülése,
- egészség megőrzése, helyes szabadidős szokások kialakítása,
- az egészséges állapot megbecsülésére nevelés, a helyes egészségfelfogás kialakítása,

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az életkorral járó biológiai-, életmódbeli tennivalók;

Környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelésben fontos szerepet kap a környezeti nevelés. Meg kell láttatnunk a tanulókkal a két dolog kölcsönhatását, a következményeket. Fontos, hogy tudatosan védjék mind a természeti, mind az épített környezetüket.

A szakiskolás tanulók példamutató magatartása, mintaadására alapozzuk e tevékenységünket, hiszen ők azok, akik a szakmai gyakorlatok keretein belül elsajátított ismereteiket a kollégium és az iskolai környezetben is megvalósíthatják a gyakorlatban.

Célunk, hogy váljanak a tanulók érzékennyé környezetük állapota iránt, ismerjék meg azokat a folyamatokat, amelyek környezetpusztuláshoz vezetnek, de azokat is, melyek mindezt képesek ellensúlyozni. Alakuljon ki bennük az egyéni felelősség.

A tervezett közös kirándulások, séták közvetett célja a természet iránti tisztelet és a természetvédő magatartás kialakítása.

10. Záró rendelkezések

Jelen Pedagógiai Programot csak a nevelőtestület módosíthatja a szülő munkaközösség és a diákönkormányzat véleményének kikérésével.

Sátoraljaújhely, 2025. október 20.

Rózsás Andrea Erzsébet
Főigazgató

Nyilatkozat

A Deák Úti Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást végző Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Szülői Szervezetének képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elkészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. A Szülői Szervezet a Pedagógiai Program módosítását 2025. október 16-ai ülésén megtárgyalta, annak módosítási javaslatát elfogadta.

Sátoraljaújhely, 2025. október 20.

Pántya Edit

Szülői szervezet vezető

Nyilatkozat

A Deák Úti Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást végző Iskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Diákönkormányzata képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. A Diákönkormányzat a Pedagógiai Program módosítását 2025. október 16-ai ülésén megtárgyalta, annak módosítási javaslatát elfogadta.

Sátoraljaújhely, 2025. október 20.

Diákönkormányzat vezetője